

KARMØY KONTROLL- OG KVALITETSUTVALG**MØTEINNKALLING**

Dato: onsdag 1. september 2021
Tid: kl. 17.30
Sted: Karmøy Rådhus, formannskapssalen

Forfall meldes til: Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS tlf 52 75 73 50, som sms til mobiltlf. 959 86 979 eller på e-post: post@kontrollutvalgene.no

Medlem som må melde forfall eller anser seg inhabil, må gi melding om dette så tidlig som råd er. Varamedlemmer vil bli innkalt særskilt. Saker merket *Unntatt offentlighet i medhold av off.l.*, sendes bare internt. Sakskartet vil bli lagt ut på kommunens nettside og på www.kontrollutvalgene.no

SAKSLISTE:

- 26/21 Godkjenning av protokoll fra møtet 16.06.21**
- 27/21 Orientering – Destinasjon Haugesund & Haugaland AS**
- 28/21 KPMG AS - forenklet etterlevelseskontroll for revisjonssåret 2020**
- 29/21 Rogaland Revisjon IKS – revisors rolle og ansvarsområde - engasjementsbrev**
- 30/21 Revisors uavhengighetserklæring for 2021**
- 31/21 Orientering om revisjonsstrategi for revisjonsåret 2021**
- 32/21 Prosjektmandat for forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg og søknad om tilleggsbevilgning**
- 33/21 Budsjettforslag for 2022 - kommunens kontrollarbeid**
- 34/21 Referat- og orienteringssaker 01.09.21**

Eventuelt

Karmøy/Aksdal, 24.08.21

Tor Inge Melhus (sign.)
Utvalgsleder

Toril Hallsjø
daglig leder/utvalgssekretær

Kopi: Ordfører (møte- og talerett)
Revisor (møte- og talerett)
Rådmann (invitert)
Varamedlemmer (til orientering)
Presse/publikum

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	26/21
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	033	

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 16.06.21

Sekretariatets forslag til vedtak:

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 16.06.21 godkjennes.

Vedlegg: Protokoll fra møtet 16.06.21

Saksorientering:

Vedlagt følger utkast til protokoll fra kontroll- og kvalitetsutvalgets møte den 16.06.21.

Protokollen er gjennomlest og godkjent av leder i etterkant av møtet og oversendt administrasjonen og kommunestyret til orientering. Det er ikke framkommet merknader til vedlagt protokoll.

Protokollen fra forrige møte godkjennes formelt i dette møtet, og utvalgsleder vil så signere protokollen.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder/utvalgssekretær

KARMØY KONTROLL- OG KVALITETSUTVALG**PROTOKOLL**

Onsdag **16. juni 2021** ble det avholdt møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg under ledelse av utvalgets leder Tor Inge Melhus.

MØTESTED:	Karmøy Rådhus, kommunestyresalen
MØTESTART/MØTESLUTT:	kl. 18.30 – kl. 21.50
MØTENDE MEDLEMMER:	Tor Inge Melhus (KL), Linn Utseth (H), Thor Otto Lohne (A) og Torunn Tvedt (KrF) , Bjørn Hundhammer (FrP) og Ørjan Fjellkårsstad (Sp)
MØTENDE VARAMEDLEM:	2. vara Jon Espeset (MDG)
FORFALL:	Elisabeth Kalstø (MDG) og 1. vara Maria Kalstø
FRA SEKRETARIATET MØTTE:	Daglig leder/utvalgssekretær Toril Hallsjø, Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS
FRA REVISJONEN MØTTE:	Forvaltningsrevisorene Sindre Rødne Dueland, Merete Skjelsbæk, Emilie Vangen og Helge Sellingen, KPMG AS, Bergen via Teams i sak 23/21
FRA ADMINISTRASJONEN:	Rådmann Vibeke Vikse Johnsen Kommunalsjef helse og omsorg Nora Olsen-Sund Folkehelsekoordinator Reidun Kathrin Dahl i sak 22/21 Sævar Solheim til hjelp med streaming av møtet
ANDRE SOM MØTTE:	Havnedirektør Tore Gautesen i sak 21/21 HR og kommunikasjonsdirektør Tine Osmundsen, plan- og forvaltningssjef Heidi S. Nymann, Karmsund Havn IKS i sak 21/21 og 24/21 Advokat Kristin Bjella, Advokatfirma Hjort DA via Teams i sak 24/21
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen.
MERKNADER TIL SAKSLISTE:	Utvalgsleder ønsket at utvalget behandlet Lohnes habilitet i sak 24/21 på bakgrunn av mottatt informasjon om hans kommersielle og familiære tilknytning til Karmsund Havn, jfr. FVL § 6, 2. ledd og § 8, 2. ledd

Lohne forlot møtet under behandlingen. Utvalget vedtok enstemmig at Lohne ble ikke ansett som inhabil i sak 24/21

Utvalget vedtok å behandle sak 24/21 etter sak 21/21. I løpet av møtet ble det vedtatt å behandle sak 23/21 før 22/21. Protokolleringen følger den utsendte sakslisten.

FØLGENDE SAKER BLE BEHANDLET:

SAK 20/21 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 19.05.21

Sekretariatets innstilling:

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 19.05.21 godkjennes.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Utvalget hadde ingen merknader.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 19.05.21 godkjennes.

SAK 21/21 ORIENTERING OM HUSØY HAVN OG NÆRINGSOMRÅDE

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar havnedirektørens gjennomgang om Husøy havn og næringsområde til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Havnedirektøren viste presentasjon på skjerm og orienterte om selskapet med faktatall og om lovverk. Selskapet har to datterselskap, KH Eiendom AS og K Lufthavn Invest AS og eierskap i noen andre aksjeselskaper. Selskapet er nå en av landets største havneselskap, og er også definert av EU som TEN-T havn (samfunnskritisk godshavn). Styret (fem medl.) tar forretningsmessige beslutninger og havnerådet (består av fem ordførere og en øvrig representant fra de seks eierkommunene) tar samfunnsmessige beslutninger, samt godkjenner låneopptak, investeringer, budsjetter, prislistor, velger styret mv.

Han viste til selskapets eierstrategi, langtidsplan, ulike havneplaner, eget investeringsreglement basert på risikobetraktninger. Omsetningen har siden 2013 økt fra vel 50 mill. til 111 mill. kr i 2020. Verdijustert egenkapital er anslått til ca. 2 milliarder, men ny vurdering er på gang og det forventes en del høyere verdivurdering av selskapets eiendeler. Overvekten av investeringer de siste årene var gjort på Husøy. Det ble vist budsjettall for 2021 og prognoser for driften de kommende år. Lånerammen i IKSet er satt til 800 mill. kr av eierne.

Han viste til at havnedrift har endret seg stort på 160 år, fra sildefiske til dagens container-, offshore og cruisetrafikk. Sistnevnte fikk en brå stopp i 2020 pga. pandemien, men det er mulig at den kommer i gang i høst og for fullt i 2022. Bortfall av disse inntektene er imidlertid blitt kompensert gjennom økt gods- og prosjekttrafikk. Utbygging av Husøy vil fortsette, nå med utfylling av steinmasser til Søre Flataskjær ved avtale med Statens Vegvesen.

Han viste bilder fra oppstart, slik det ser ut i dag og de framtidige planene i 50-100 års perspektiv. Området har til nå vært mest benyttet innen godssegmentet, men etter kjøp av to store havnekraner var også prosjektoppdrag nå aktuelt.

Espeset hadde spørsmål om mulig konflikt med stadig økende trafikk og miljøet rundt Karmsundet. Havnedirektøren mente en måtte balansere aktiviteten med tanke på grønt skifte, samt minimere ulemper, blant annet var det investert i landstrømkabelanlegg og andre omfattende miljøtiltak.

Lohne berømmet selskapet at det for 2020 var utarbeidet konsernregnskap som nå viser bredden av virksomheten. Han viste til at selskapet er viktig og bidrar til privat verdiskapning og sysselsetting, og han hadde et sterkt ønske om selskapet skulle lykkes.

Utvalgsleder takket for en flott gjennomgang. Havnedirektøren opplyste at pga. annen avtale samme kveld kunne han ikke være til stede under behandling av sak 24/21.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar havnedirektørens gjennomgang om Husøy havn og næringsområde til orientering.

SAK 22/21 OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT «TIDLIG INNSATS»

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kommunestyre tar rådmannens tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport «Tidlig innsats» til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsvalget 16.06.21:

Utvalget var fornøyd med oppfølgingen og tilbakemeldingen, spesielt ble bruk av årshjulet framhevet som et godt redskap.

Utvalget etterlyste hvordan det stod til med rekruttering av psykolog. Kommunalsjef helse og omsorg opplyste at kommunen har måtte gå til det skritt å benytte rekrutteringsfirma, men de ville fortsatt stå på for å få besatt stillingen. Dette var et stort problem som gjaldt alle landets kommuner. Utvalget lurte på om det var merket økt psykologbehov under pandemien. Folkehelsekoordinatoren opplyste at de først ville se resultatene/svar når undersøkelsen Ungdata er klar.

Utvalget hadde ellers ingen merknader eller tillegg.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21 og innstilling til kommunestyret:

Karmøy kommunestyre tar rådmannens tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport «Tidlig innsats» til orientering.

SAK 23/21 FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT «ARBEIDSMILJØ OG YTRINGSKLIMA»

Sekretariatets innstilling:

1. Karmøy kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Arbeidsmiljø og ytringsklima» fra KPMG AS til orientering.
2. Rapporten oversendes rådmannen for videre oppfølging av rapportens anbefalinger.
3. Rådmannen gir tilbakemelding til kommunestyret via kontroll- og kvalitetsutvalget om oppfølging av rapporten innen 12 måneder etter kommunestyrets vedtak.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Forvaltningsteamet fra KPMG presenterte rapporten via Teams. Det ble orientert om formålet med rapporten, valgte problemstillinger, deres vurderinger og anbefalinger på hva som bør endres og/eller gjøres noe med.

Rådmannen uttrykte at hun var overrasket og lei seg for det som var kommet fram i rapporten. Videre mente hun svarprosenten var lav. Rapporten vil bli jobbet videre med og hun stilte seg bak anbefalingene. De ville bl.a. sette i gang ytterligere undersøkelser i samarbeid med de tillitsvalgte.

Utvalget hadde spørsmål om kommunen hadde årlige AMU-undersøkelser. Kommunalsjef helse og omsorg opplyst at de hadde hatt annet hvert år, men at undersøkelsen i fjor var blitt utsatt. Hun var enig med rådmannen at også hun var overrasket. Hun hadde gått gjennom alle sine virksomheter og ønsket å ta saksfeltet inn i lederutviklingsprogrammet i høst.

Utvalget sluttet seg innstillingen.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21 og innstilling til kommunestyret:

1. *Karmøy kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Arbeidsmiljø og ytringsklima» fra KPMG AS til orientering.*
2. *Rapporten oversendes rådmannen for videre oppfølging av rapportens anbefalinger.*
3. *Rådmannen gir tilbakemelding til kommunestyret via kontroll- og kvalitetsutvalget om oppfølging av rapporten innen 12 måneder etter kommunestyrets vedtak.*

SAK 24/21 KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG – RÅDMANNENS SVAR BASERT PÅ JURIDISK BETENKNING

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kommunestyre tar rådmannens tilbakemelding, basert på innhentet juridisk betenkning om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg, til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Utvalgsmedlem Lohnes habilitet opp mot Karmsund Havn IKS var vurdert av utvalget ved oppstart av møtet.

Advokat Bjella ble koblet opp via Teams på storskjerm. Tilleggsnotat av 16.06.21 med svar på spørsmål fra Lohnes 10. og 11.06.21 var sendt ut samme dag og delt ut til medlemmene.

Utvalgsleder innledet og gav uttrykk for at han ikke var fornøyd med tilbakemeldingen og utredningen. Det gjaldt særlig manglende svar knyttet til eierskap og verdifastsettelsen av eiendommene ved oppstart av samarbeidet i 1992 og senere ved opprettelse av IKSet i 1999. Han kunne ikke forstå at disse opplysningen ikke kunne framskaffes. Han var opptatt av rettferdighet og at disse eiendommene var fellesskapets midler.

Advokat Bjella kommenterte utredningen og den juridiske vurderingen som var gjort opp mot bestillingens problemstillinger.

Lohnes henviste til advokatfirmaets betenkning og redegjørelse, som han mente ga noen avklaringer, men som også gav grunn til nye spørsmål. Etter hans syn var det flere forhold som utvalget måtte ta stilling til: Er informasjonen utvalget har mottatt tilstrekkelig klargjørende? Er feil begått? Skal utvalget bestille en forvaltningsrevisjon?

Advokat Bjella reagerte sterkt på Lohnes ytring at utredningen var del av et partsinnlegg. Påstanden oppfattet hun som tendensiøs, og det han framla var vridd og vrent på. Hun var bedt om å utarbeide et objektivt svar og det var gjort.

Hun viste til at utgangspunktet er at eiendommene/verdiene ikke kunne brukes til annet enn havneformål den gang og overføring av hjemmel har ikke vært i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet.

Utvalgsleder mente en avklaring evt. eierforhold/andel innbrakt i selskapet var viktig ved evt. oppløsning. Etter Bjellas oppfatning var en oppløsning av selskapet lite sannsynlig.

Espeket kunne ikke se noe gagn i å bruke ressurser i å skulle sette i gang å verdifastsette alle eiendommene fra 1992 (K og Hgsd) eller 1999 (de øvrige kommunen ble innlemmet). Ved etablering var kanskje samfunnsmotivet om å samarbeide om utvikling av havnedriften mer i fokus enn tanke på senere mulighet for gevinst/utbytte. Kommunen har inngått en forpliktelse om havnesamarbeid og oppløsning var ifølge han galskap. Muligheten han pekte på måtte være å forhandle, men hva vil en oppnå?

Bjella påpekte at med «historiske briller» var samfunnsrollen den gang kanskje viktigere enn det økonomiske med «dagens briller».

Fra Karmsund Havn v/Osmundsen ble det opplyst at de hadde brukt veldig mye tid på å finne dokumentasjon. Referat/protokoller om forhandlingene viser at partene bare var opptatt av fordeling av representasjon i eierorganene, ikke av verdier eller eierbrøk.

Utvalgsleder mente at når nå ny havnelov åpner for mulighet for å ta ut utbytte, var det viktig å få klarhet i utgangspunktet ved opprettelsen og det var fra hans side et ønske om å få lagt fram stiftelsesdokument, åpningsbalanse og status ved oppstart. Før votering takket utvalgsleder advokat Bjella for deltakelse og hennes kommentarer.

Utvalgsleder fremmet følgende forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber revisjonsselskapet KPMG AS om å legge fram et prosjektmandat for forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til møtet 1. september 2021.

Utvalget har følgende innspill til tema/problemstillinger:

*Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS?
og
hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?*

Lohne støttet forslaget, men ønsket et tillegg om at det skulle være mulig å komme med innspill til prosjektmandatet. Utvalgsleder støttet Lohnes tillegg.

Fjellkårsstad støttet forslaget fra leder og viste til utvalgets mandat om å innhentet informasjon var viktig før utvalget kunne konkludere.

Utvalgsleders forslag ble satt opp mot innstillingen og Melhus forslag med Lohnes tillegg ble vedtatt med 6 mot 1 stemme (Espeset).

Vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber revisjonsselskapet KPMG AS om å legge fram et prosjektmandat for forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til møtet 1. september 2021.

Utvalget har følgende innspill til tema/problemstillinger:

*Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS?
og
hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?*

Utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet før utkast blir presentert i møtet.

SAK 25/21 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 16.06.21

29. Statusoversikt pr. juni 2021
30. E-post fra revisor Harald Sylta 07.06.21 vedr. forenklet etterlevelseskontroll 2020
31. KDMs svar til FKT vedr. varsling til kontrollutvalg om møter i selskap
32. Karmsund Havn IKS - innkalling til møte i Havnerådet den 10.06.21 (digitalt)
33. KH IKS – konsernregnskap 2020
34. KH IKS - Eierskapskontroll utført av KPMG for Hgsd KU- sammendrag av rapport
35. FKT-konferansen 1. – 2. juni 2021
36. KST-sak-Rogaland Revisjon IKS-godkjenning av selskapsavtale, samarbeidsavtale og eierstrategi
37. Solstein AS – innkalling til generalforsamling 14.06.21

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Sekretær gikk igjennom sakene. Utvalget hadde spesielle merknader.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.06.21:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar referatsakene 29- 37/21 til orientering.

EventueltE-poster til utvalget og arbeidsform

Tvedt reagerte på de mange tilsende e-poster i sak 24/21, både fra utvalgsmedlem og fra et kommunestyremedlem. Hun lurte på om dette var i henhold til kommuneloven og kommunens saksbehandlingsreglement.

Henvendelser/kommentarer direkte til utvalget har tidligere ikke vært vanlig, men kan neppe nektes/hindres. Sakskart fra sekretariatet vil fortsatt komme på e-post, men vil også kunne leses i ACOS saksbehandlingssystem. Fjellkårstad ønsket å se om det var mulig å nytte andre arbeidsplattformer.

Nytt prosjekt

Fjellkårstad ønsket at utvalget så nærmere på konsekvenser knyttet til pandemien, slik mange andre kontrollutvalg har valgt som tema for forvaltningsrevisjonsprosjekt. Det ville bety endring av vedtatt prioriteringsliste. Sekretær opplyste at valg av nytt prosjekt vil komme opp som sak til høsten.

Neste møte

Etter vedtatt møteplan er neste møte **onsdag 1. september kl.17.30.**

Saker på sakslisten: orientering om Destinasjon Haugesund & Haugaland AS, prosjektmandat for forvaltningsrevisjon om kommunale havner og kaianlegg, forenklet etterlevelseskontroll for 2020, ny revisors uavhengighetserklæring for 2021 og budsjett for kommunens kontrollarbeid for 2022.

Karmøy, 16. juni 2021

Tor Inge Melhus (sign.)
leder

Toril Hallsjø (sign.)
utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	27/21
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216/217	

ORIENTERING - DESTINASJON HAUGESUND & HAUGALAND AS

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar reiselivssjef Dueland sin gjennomgang om Destinasjon Haugesund & Haugaland AS til orientering.

Vedlegg :

1. Rapport «Destinasjonsselskapens verdiøkende rolle» av Menon Economics mai 2021
2. Dokument om sysselsetting og verdiskapning innen reiseliv på Haugalandet

Saksorientering

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok i møtet 18.11.20, sak 45/20 å invitere administrasjonen eller selskaper til å komme å orientere etter en vedtatt plan. Vedtaket var følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vedtar følgende plan for orienteringer fra administrasjonen eller selskaper i 2021:

1. prior.	Barnehagesjefen (med vekt på tilskudd til private barnehager)	januar (27.01.21)
2. prior.	Miljørådgiver (miljø, klima og energi)	mars (17.03.21)
3. prior.	Husøy-området v/ Karmsund Havn IKS	mai (16.06.21)
4. prior	Barnevernsleder	juni (19.05.21)
5. prior.	Destinasjon Haugesund og Haugaland AS	september (01.09.21)
6. prior	Rusteamet	september
7. prior.	Det historiske Avaldsnes-prosjektet	oktober
8. prior.	Landbruket i Karmøy	november
9. prior.	Haugaland Brann og redning IKS	2022

Tidsrammen settes til 30-40 min. inklusiv spørsmål.

Sekretariatet gis fullmakt til å invitere i en annen rekkefølge enn listen dersom den/de som inviteres ikke har anledning til å stille i det aktuelle møtet.

Orienteringene er tenkt å gjøre utvalget bedre kjent med driften og de utfordringer kommunen eller selskapet har. Planen/invitasjonen ble oversendt rådmannen og selskapene i etterkant av møtet. Det gikk fram i brevet at tidspunktene kunne endres/byttes for de inviterte.

Til første møtet i høst er selskapet Destinasjon Haugesund & Haugaland AS invitert. Daglig leder/reiselivssjef Vigleik Dueland vil stille.

Han har også gitt en orientering til utvalget for 2,5 år siden, dvs i forrige valgperiode, i kontrollutvalgsmøtet den 23.01.19, sak 2/19. Fra protokollen hentes følgende:

Reiselivssjef Dueland og salgs- og markedsjef Harloff presenterte selskapet. De er pr i dag 4 heltidsansatte, i tillegg en del på deltid. De eies av 9 (inkl. Sauda) kommuner og private. De er et støtteapparat mot reiselivet, slik at bedrifter i regionen kan få økt trafikk bl.a. gjennom lengre sesong.

Det er stor spredning mht. profesjonalitet, fra store hotellkjeder til gründere. Det samme gjelder innen type turister, fra de som velger cruise-/bussturer eller individuelle, som booker alt selv online. Selskapet driver bl.a. med markedsføring, kurs & arrangementer og turistinformasjon. Søkeordet er «Visit Haugesund.no», da Haugalandet er ukjent i utlandet, og er heller ikke å finne på kartet. Regionen markedsføres som «Homeland of the Viking Kings og «Norway`s birthplace».

Reiseliv er den tredje største næringen på Vestlandet, hvor Stavangerregionen og Hardanger er de største konkurrentene, og har lengst tradisjon. De samarbeider nært med Visit Norway og Fjord Norge. Asia er det markedet i størst vekst, og som legger mest penger igjen pr gjestedøgn.

De framhevet ønske om mer produktutvikling i kommunene, at kommunene satte fokus på et bedre førsteinntrykk, bedre åpningstider for ulike aktiviteter og oppslag om andre attraksjoner ved dagens turiststeder. Av nye tiltak viste de til den gode økningen innen cruisetrafikken de siste årene (opptil 70 sysselsatte pr anløp) og nettsiden om Iconic Hikes, med bl.a. Himakånå.

De viste til godt samarbeid mellom kommunene, men la ikke skjul på at de ønsket seg flere ansatte og mer hjelp til produktutvikling. Utvalget kom med spørsmål og kommentarer. Av tema ble nevnt muligheten for leie av utstyr, nye aktiviteter som matkurs, lokal mat og regionens gode forhold for undervannsaktiviteter, som dykking og fotografering. Utvalgsleder takket for svært interessant orientering.

Fra www.purehelp.no foreligger følgende opplysninger om selskapet:

Org. nr	890 897 452
Firmanavn:	Destinasjon Haugesund og Haugalandet AS
Selskapsform:	AS
Stiftet:	18.12.2006
Formål:	Markedsføring av reiselivsbedrifter i regionen og andre aktiviteter som naturlig faller sammen med dette, herunder å delta i andre selskaper med lignende virksomhet, kjøp og salg av aksjer, eller på annen måte gjøre seg interessert i andre foretagender.
Ansatte :	5 stk (tidl. 9 stk)
Styreleder:	Asbjørn Moe
Styremedlemmer:	Aase Simonsen, Svein Erik Indbjo, Annette Sæther, Eli Margrete Stølsvik, Reidar Westre

Eiere:	Cs Investering AS	24,97 %
	Haugesund kommune	24,39 %
	Karmøy kommune	22,09 %
	Tysvær kommune	19,78 %
	Vindafjord kommune	3,27 %
	Vista Holding AS	1,92 %
	Sveio kommune	1,73 %
	Utsira kommune	0,58 %
	Sauda kommune	1,19 %
	Etne kommune	0,19 %
	Bokn kommune	0,19 %
	Caiano Hotell drift AS	0,19 %
	Vito Holding AS	0,1 %
	Grindafjord Eiendom AS	0,1 %
	Fugl Fønix Hotel AS	0,1 %
	Hotel Amanda AS	0,1 %
	KTM Gruppereiser AS	0,1 %

Sist innlevert regnskap for **2020** viser en omsetning på **NOK 7 242 000**, et driftsresultat på **NOK 314 000** og hvor egenkapital var **positiv** med **NOK 1 695 000**.

Reiselivssjefen har oversendt sekretariatet en nylig utarbeidet *rapport* fra Menonsom som synliggjør hvilke rolle destinasjonsselskaper har for reiselivsnæringen og lokalbefolkningen på stedene, byene og regionene de betjener, samt et *dokument* som viser utvikling i sysselsetting og verdiskapning på Haugalandet. Dokumentene følger som vedlegg til saken.

Det er fastsatt tidsramme med 30-40 minutt inklusiv spørsmål, men det er mulig for utvalget å utvide denne, dersom det er ønskelig, men tidsrammen bør også respekteres, da det er mange saker på sakskartet.

Utvalget kan komme med innspill på emne og spørsmål i forkant av møtet, men helst så tidlig som mulig, slik at den inviterte kan forberede seg på dette.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø (sign.)
Daglig leder/utvalgssekretær

Reiselivsnæringen gir et viktig bidrag til verdiskaping og arbeidsplasser i hele regionen. Den er en arbeidsintensiv næring og veksten i antall ansatte har vært på 40% de siste ti årene, med en stor andel ungdom og hele 43% med utenlandsk bakgrunn. Før koronapandemien utgjorde veksten i antall årsverk 10% av den samlede nasjonale veksten, noe som er 50% høyere sysselsettingsvekst enn for øvrige bransjer nasjonalt. ² Bare i Haugesund sto personskatten fra ansatte innen reiselivsnæringen i 2019 for 34 millioner kroner, mot f.eks. 4,9 og 1,6 millioner kroner fra hhv prosessindustrien og sjømatindustrien.



Figur 1, Utvikling i antall sysselsatte i reiselivsnæringen i Haugaland Vekst kommunene 2010-2019.

Kilde: Menon Economics

Den største driveren innenfor reiselivsnæringen i regionen er et næringsliv med høy aktivitet. I tillegg kommer større konferanser, arrangementer, mm, noe som gjør at næringen er konjunkturavhengig. Koronapandemien det siste året har med fulle vist hvor sårbar næringen er. Næringen gir stort rom for småskala virksomheter i distriktet, som tilleggsnæring i landbruket, utleie og aktiviteter og er dermed også viktig med tanke på bygdeutvikling. Cruisetrafikken til Haugesund er en svært viktig inntektskilde for flere av disse.



RAPPORT

DESTINASJONSSELSKAPENES VERDIØKENDE ROLLE

De beste opplevelsene





Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra et konsortium av sju destinasjonsselskaper på Vestlandet, samt landsdelsselskapet Fjord Norge: Destinasjon Haugesund & Haugalandet, Visit Nordvest (Nordmøre & Romsdal), Visit FjordKysten, Visit Sognefjord, Visit Sunnhordland, Destinasjon Ålesund & Sunnmøre og Reisemål Ryfylke.

Formålet med rapporten er å synliggjøre hvilke rolle destinasjonsselskaper har for reiselivsnæringen og lokalbefolkningen på stedene, byene og regionene de betjener. Destinasjonsselskapene skaper verdi ved å utføre fellesoppgaver for bedriftene, som markedsføring, kompetanseutvikling og koordinering av opplevelsesutvikling og produkttilbud. Dette bringer flere kunder til destinasjonen og styrker turistenes helhetsopplevelse – noe som skaper inntektsvekst til bedriftene, og dermed arbeidsplasser og skatteinntekter til kommunene. I tillegg utfører destinasjonsselskaper vertskapstjenester som turistinformasjon og presseturer, og de tilrettelegger og vedlikeholder infrastruktur for natur- og kulturopplevelser, for eksempel i form av stier og skiløyper, samt utvikling og vedlikehold av servicefasiliteter. Disse fellesoppgavene kommer ikke bare turistene til gode, men også lokalbefolkningen. Dermed styrkes brukernes totalopplevelse, og destinasjonens attraksjonskraft forsterkes. Det fører i sin tur til økte reiselivsinntekter, arbeidsplasser og skatteinntekter. På lengre sikt bidrar det også til å utvide tjenestetilbudet til lokalbefolkningen, og derigjennom styrke grunnlaget for å opprettholde skoler, barnehager og andre funksjoner som er nødvendige for destinasjoner med liten befolkning.

Menon takker konsortiet for oppdraget og godt samarbeid underveis i prosjektet!

Oslo, 8. mai 2021

Erik W. Jakobsen, prosjektansvarlig

Innhold

1	DESTINASJONSSKAPENES VERDIØKENDE ROLLE	2
1.1	Rapportens formål	2
1.2	Hvorfor trenger lokalsamfunn destinasjonsselskaper?	3
1.3	Hvorfor trenger reiselivsnæringen destinasjonsselskaper?	4
1.3.1	Produksjon av fellesgoder	4
1.3.2	Skape synergier mellom bedriftene	5
2	AKTIVITETENE OG OPPGAVENE DESTINASJONSSKAPER UTFØRER	7
2.1	Aktiviteter til nytte for lokalsamfunnet og turister	7
2.2	Aktiviteter til nytte for bedriftene	10
3	DESTINASJONSSKAPENES UTFORDRINGER OG MULIGHETER	13
3.1	Hovedutfordring: Uforutsigbar og ressurskrevende finansiering	13
3.2	Hvordan kan utfordringene løses?	14
3.2.1	Hvordan kan destinasjonsselskap finansieres?	15
3.2.2	Frivillig omsetningspåslag kombinert med offentlige tilskudd	16
3.3	Kan destinasjonsselskapene skape større verdi enn i dag – gitt at utfordringene blir løst?	17
	VEDLEGG: DATAGRUNNLAG OG FAKTA OM DESTINASJONSSKAPER	20
	Destinasjonsselskapene på Vestlandet	20
	Datagrunnlag fra NHO Reiselivs strukturvalg 2011	20
	Organisasjonsform, antall medlemmer og størrelse	21
	Økonomi	21

1 Destinasjonsselskapenes verdiøkende rolle

1.1 Rapportens formål

Destinasjonsselskapenes verdiøkende aktiviteter er vanskelig å tallfeste og synliggjøre. Ingen kjenner kroneverdien av destinasjonsselskapenes arbeid i dag, og det vil også være vanskelig å slå fast en konkret verdi av destinasjonsselskapenes arbeid i fremtiden. Selv om verdiene ikke lett kan tallfestes, kommer aktivitetene som utføres for felleskapet til nytte for både lokalbefolkning og reiselivsnæringen.

Formålet med rapporten er å synliggjøre destinasjonsselskapenes verdi, rolle og betydning og belyse kompleksiteten i dagens aktiviteter og finansiering. Rapporten belyser nyttepotensialet av å legge bedre til rette for at destinasjonsselskapene kan utøve sine verdiøkende oppgaver gjennom stabile økonomiske rammer.

Norge, som mange andre land, har opprettet støtteorganisasjoner for reiselivet til å ta seg av oppgaver som markedsføring, vertskapsoppgaver, kunnskapsutvikling og opplevelsesutvikling. De fleste av disse støtteorganisasjonene er destinasjonsselskaper, men det finnes også andre tilgrensende organisasjoner, som landsdelsselskaper og tematiske organisasjoner. I dette kapitlet vil vi beskrive hvorfor det er behov for destinasjonsselskaper – med andre ord hvordan destinasjonsselskapene skaper verdi.

Reiselivsnæringen består av bedrifter fra flere bransjer der opplevelser, overnatting, servering og transport er de viktigste. Bedriftene er komplementære innenfor en geografisk avgrensning fordi de tilbyr ulike typer tjenester til samme kunder, de reisende. Bedriftene er også komplementære med ikke-kommersielle natur- og kulturgoder (fellesgoder) som tiltrekker turistene til destinasjonen.

Figur 1 – Illustrasjon av destinasjonsselskapenes rolle i reiselivet



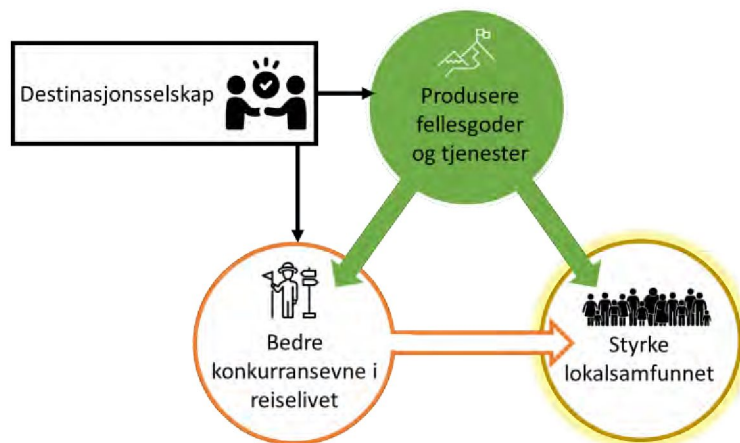
Reiselivsbedrifter er avhengig av god kvalitet på fellesgodene som tiltrekker turistene: natur- og kulturgoder. Det er verdifullt å samarbeide for å ta vare på og tilrettelegge slike fellesgoder. Reiselivsbedriftene er gjensidig avhengige av hverandre fordi bedriftene, i kombinasjon med natur- og kulturopplevelsene, utgjør det totale opplevelsproduktet for turistene. Samarbeid som tiltrekker reisende til destinasjonen og forbedrer reisendes samlede opplevelse av destinasjonen er verdifullt. Eksempler på samarbeidsaktiviteter er felles markedsføring, vertskap, koordinering av produkttilbud, produktutvikling og kompetanseutvikling.

1.2 Hvorfor trenger lokalsamfunn destinasjonsselskaper?

Fellesgoder og tjenester destinasjonsselskap produserer for reiselivsnæringen kan komme direkte til nytte for lokalbefolkningen på destinasjonen. I tillegg vil bedre konkurranseevne i reiselivet indirekte styrke lokalsamfunnet gjennom tilgang til flere og bedre tjenester og arbeidsplasser.

Natur- og kulturgoder er fellesgoder for både lokalsamfunnet og reiselivsnæringen. Redusert kvalitet på natur- og kulturgoder på bakgrunn av turisme påvirker lokalsamfunn og næringsliv negativt.

Figur 2 - Illustrasjon av destinasjonsselskapenes nytte for lokalsamfunn



Destinasjonsselskap **produserer fellesgoder og tjenester** for lokalbefolkningen og turister. Destinasjonsselskap kan bidra til å tilgjengeliggjøre natur og kultur gjennom skilting, digitale verktøy og opplevelsesutvikling knyttet til natur og kultur. Enkelte destinasjonsselskap hjelper med rydding, belysning og forskjønnelse på oppdrag fra kommunen. Denne typen oppgaver avhenger av destinasjonsselskapenes størrelse og innretning. Ved å bygge tilgjengeliggjørende infrastruktur for naturopplevelser, øker muligheten for at lokalbefolkningen har glede av naturen. Samtidig reduseres slitasje og skade som følge av bruk. Destinasjonsselskap kan bidra til opplevelser for lokalbefolkningen, gjennom tjenester som vertskap, transport, arrangementer og lignende.

Destinasjonsselskap **forbedrer konkurranseevnen til reiselivsnæringen** gjennom markedsføring, koordinering av produkttilbud og fellesgodeproduksjon. En mer konkurransedyktig reiselivsnæring tilbyr bedre tjenester til både lokalbefolkningen og turister. Destinasjoner med en sterk reiselivsnæring har typisk flere opplevelsestilbud, bedre restauranter og bredere butikkutvalg enn steder på

tilsvarende størrelse, noe lokalbefolkningen nyter godt av. I tillegg vil bedret konkurranseevne i reiselivsnæringen bidra til lokal verdiskaping og arbeidsplasser, og øke muligheten for tilflytting og vekst i kommunen og andre næringer.

1.3 Hvorfor trenger reiselivsnæringen destinasjonsselskaper?

Vi vil i det følgende gjennomgå to hovedformer for samarbeidsgevinster som kan eksistere mellom reiselivsbedrifter:

- **Produksjon av fellesgoder**
 - Tilrettelegging av natur og kultur
 - Fellesmarkedsføring
 - Være vertskap
- **Skape synergier mellom bedriftene**
 - Styrke komplementaritet
 - Utnytte stordriftsfordeler mellom bedrifter

1.3.1 Produksjon av fellesgoder

I enkelte tilfeller bidrar markedssvikt til at bedrifter med felles behov ikke får produsert tilstrekkelig av godene sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Dersom bedriftene har felles behov for fellesgoder, oppstår gratispassasjerproblemet. Gratispassasjerproblemet gjør at bedriftene ikke har insentiv til å få produsert aktiviteten samtlige bedrifter har behov for.¹ Her er to eksempler på fellesgodeproblematikk:

- Turister besøker en fjellbygd for å bestige en kjent fjelltopp. Turistene bor på et hotell og spiser på en restaurant. Hvis stien må stenge, får verken hotellet eller restauranten flere gjester. For at turistene skal fortsette å komme til bygda, merker og sikrer hotelleieren stien til fjelltoppen. Restauranteieren er imidlertid ikke interessert i å bidra. Dermed bærer hotellet hele kostnaden ved merking og sikring, mens både hotellet og restauranten nyter godt av at turistene fortsetter å komme.
- Hvis to helt like hoteller ligger ved en vakker strand, har begge hotelleiere likhet i behov for markedsføring av stranden. Dersom den ene aktøren velger å markedsføre den vakre stranden, vil likevel mange av turistene som ankommer stranden velge å bo på det andre, helt like hotellet. Dermed bærer den ene hotelleieren hele kostnaden ved markedsføringen, mens begge hotellene nyter godt av aktiviteten.

I en situasjon der bedrifter har likhet i behov for et fellesgode (eksempelvis profileringsmarkedsføring og stimerking) følger altså et gratispassasjerproblem. Gratispassasjerproblemet fører til at bedriftene investerer for lite i fellesgodet sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, fordi det er billigere for hver enkelt aktør å la andre investere. Da blir det for lite stimerking og markedsføring.

¹ Vi lar fellesgodebegrepet være en samlebetegnelse for både klassisk fellesgode (definert som både ikke-ekskluderbar og ikke-rivaliserende i forbruket) og fellesressurs (ikke-ekskluderbar, men rivaliserende i forbruket).

En løsning på problemet er at bedriftene kommer sammen i felleskap i destinasjonsselskaper for å koordinere finansieringen og produksjonen av fellesgodet. Destinasjonsselskapet skal hjelpe reiselivsnæringen med å overkomme gratispassasjerproblemet gjennom samarbeid, dialog og forankrede prioriteringer.

Bedrifiers likhet i produkt og markedet skaper behov for destinasjonsselskap. Hotellene ved stranden i eksempelet over har likhet i produkt (vakker strand) og hvis begge retter seg mot samme marked, eksempelvis familiemarkedet, har bedriftene likhet i marked. Men dersom det ene hotellet er et kurs/konferansehotell som primært selger konferansefasiliteter for bedrifter, vil ikke en markedsføringskampanje rettet mot familiemarkedet være til stor nytte for dette hotellet. Destinasjonsselskapets utfordring er å finne og prioritere fellesnevnerne blant bedriftene, og drive med aktiviteter som kommer til nytte for flest mulig reiselivsbedrifter på destinasjonen.

1.3.2 Skape synergier mellom bedriftene

Komplementaritet mellom reiselivsbedrifter

Reiselivsnæringen knyttes sammen til en næring på bakgrunn av reiselivsbransjenes sterke komplementaritet i markedet. Turister etterspør helhetlige produkter, hvor overnatting, servering, transport og opplevelser inngår. Verdien av en flyreise til Bergen er avhengig av hva slags tilbud som finnes på Vestlandet, og kundenes betalingsvillighet for en hotellseng avhenger av om det finnes gode restauranter, opplevelsestilbud og gode turstier i byen eller bygden.

Komplementariteten i markedet innebærer at det er eksterne effekter mellom bedriftene. Når en reiselivsbedrift lykkes i å tiltrekke kunder til et geografisk område, bidrar dette til at andre reiselivsbedrifter i området også opplever økt etterspørsel og inntekter. Det vil si at når en bedrift skaper attraktive produkter, markedsfører seg selv og utvikler webløsninger, så påvirker dette andre bedrifter i samme område positivt. Samtidig kan dårlige opplevelser gi negative effekter på tvers av bedrifter. Det vil være vanskeligere å drive et lønnsomt hotell i en by kjent for lav kvalitet på opplevelsene og dårlige restauranter. Det vil være vanskeligere å drive en lønnsom guidetjeneste i en bygd med et gammelt og slitt hotell. Komplementariteten i markedet skaper gjensidig avhengighet mellom bedriftene.

Konkurransesevnen avhenger av det helhetlige produktet og kan forsterkes gjennom koordinering og samarbeid. Transportbedrifiers tjenester blir mer attraktive når rutetilbud passer sammen med andre transportbedrifiers tilbud, overnattingsbedrifiers tjenester styrkes av at guider, museer og butikker informerer om sine tilbud til deres gjester, museer blir mer attraktive når gode lunsjrestauranter etablerer seg i nærheten, og så videre. Destinasjonsselskaper som bidrar til samordning og pakketering av tilbud, markedskunnskapsutveksling, kompetanseutvikling og produktutvikling løfter felles konkurranseevne og bedrer reiselivets attraktivitet overfor turister.

Småbedrifter har stordriftsfordeler ved samarbeid

Reiselivsbedriftene har nytte av samarbeid hvis det er stordriftsfordeler i samarbeidsaktivitetene. Stordriftsfordeler oppstår enten når en bedrifts kostnader per produserte enhet er fallende med økt

produksjon, eller når en bedrifts inntekter per produserte enhet er økende med økt produksjon. Hvis to bedrifter går sammen om å produsere det begge har behov for, vil man kunne utnytte stordriftsfordeler gjennom samarbeid.

Selv om reiselivsnæringen har blitt mer konsolidert de senere årene består reiselivsbransjene fortsatt av en stor andel småbedrifter som har liten evne til å ta ut stordriftsfordeler i egen produksjon. Det er flere grunner til at reiselivsnæringen har en fragmentert struktur. Én grunn er at lave inngangsbarrierer fører til et jevnt tilsig av nye bedrifter. En annen grunn er at produksjonen må skje der etterspørselen fysisk befinner seg, noe som begrenser muligheten for utnyttelse av stordriftsfordeler på småsteder med relativt sett liten etterspørsel.

Stordriftsfordeler bidrar til ulik bedriftsstruktur i forskjellige næringer. Dersom tilstrekkelig mange bedrifter ikke klarer å utnytte stordriftsfordeler i en enkelt aktivitet, kan det oppstå et marked for at spesialiserte underleverandører kan produsere disse aktivitetene for bedriftene. Dersom bedriftene på en destinasjon har samme behov for markedskunnskap, produktutvikling og formidling *tilpasset deres avgrensede område*, vil det imidlertid som regel ikke være kommersielle leverandører av tjenestene. Markedet på småsteder blir for lite for spesialiserte leverandører.

Destinasjonsselskap kan imidlertid bidra til å realisere stordriftsfordelene i samarbeid med småbedriftene på destinasjonen. Ved å tilby kurs, hjelpe med produktutvikling og kommunikasjon og annet utviklingsarbeid, utnyttes stordriftsfordeler gjennom samarbeid som ellers kun store bedrifter evner å utnytte internt.

2 Aktivitetene og oppgavene destinasjonsselskaper utfører

I det følgende grupperer vi oppgavene destinasjonsselskapene utfører i aktiviteter til nytte for både lokalsamfunn og turister, og aktiviteter som primært er til nytte for reiselivsbedrifter. Vi går igjennom hvor sentrale de ulike aktivitetene var for destinasjonsselskap i 2011 og hvilke aktiviteter destinasjonsselskapene i fokus for denne rapporten utfører.

2.1 Aktiviteter til nytte for lokalsamfunnet og turister

Destinasjonsselskapene bidrar med en rekke aktiviteter til direkte nytte for lokalsamfunnet, både tilrettelegging av fellesgoder, og tilbud av ulike typer tjenester. Tabellen under viser syv aktiviteter som kommer lokalbefolkningen til gode, gruppert etter type aktivitet.

Tabell 1 – Gruppering av aktivitetene til direkte nytte for lokalsamfunnet og turister

Type aktivitet	Aktiviteter
Tilrettelegging av natur og kultur	Utvikling og vedlikehold av servicefasiliteter (toalett, rasteplasser etc.)
	Utvikling og vedlikehold av fasiliteter knyttet til natur (tur- og skiløyper, utsiktspunkt etc.)
	Atmosfære (forskjønnelse, design av destinasjonen etc.)
Vertskapsrolle	Turistinformasjon (drift av turistkontor, informasjonstavler etc.)
	Annen formidling av informasjon (for eksempel historieformidling på destinasjonen etc.)
Andre tjenester	Internttransport (skibusser, shuttlebusser etc.)
	Gjennomføre arrangement (festivaler og events)

Natur- og kulturgoder skaper turisme ved at både lokalbefolkning og mennesker bosatt andre steder ønsker å oppleve for eksempel natur- og kulturlandskap. Med bruk oppstår behov for tilretteleggende infrastruktur som toaletter, rasteplasser, skilting og turløyper i tilknytning til naturen. Normalt er det offentlige myndigheter som har et ansvar for å bygge og ivareta slik infrastruktur, men ofte delegeres deler av ansvaret til et lokalt destinasjonsselskap, som så betales for å utføre tjenestene. Vi grupperer følgende aktiviteter som tilrettelegging av natur og kultur: utvikling og vedlikehold av servicefasiliteter og fasiliteter knyttet til natur, samt forskjønnelse av destinasjonen. Slik infrastruktur er som regel fellesgoder, fordi man ikke kan ekskludere folk fra å lese skilt, glede seg over gode stier og en fin atmosfære i bygden.

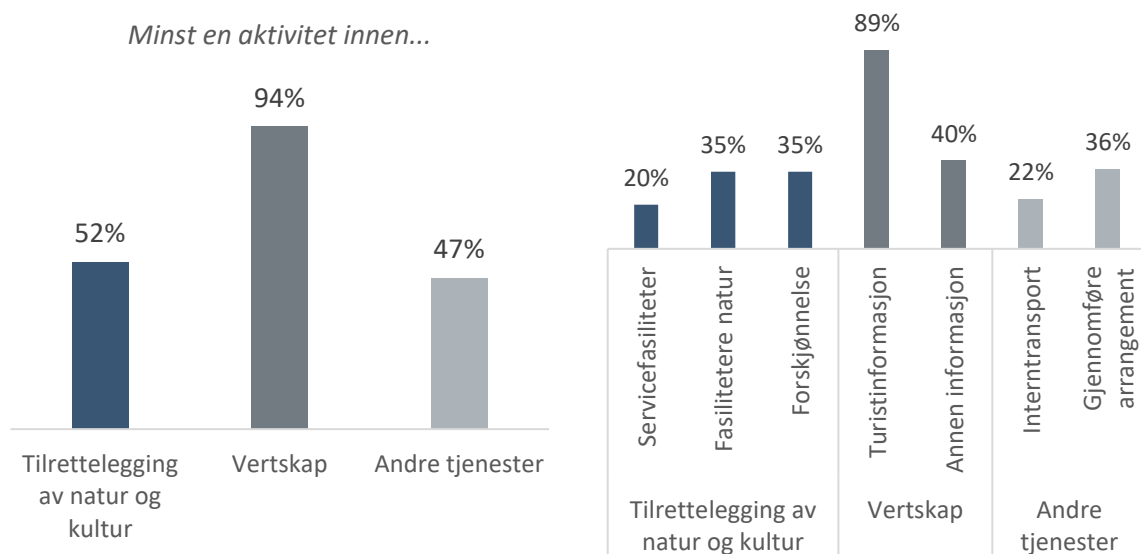
Destinasjonsselskaper gjennomfører også aktiviteter knyttet til vertskapsrollen, både turistinformasjon og annen informasjonsformidling. Turistinformasjon er en ekskluderbar tjeneste for brukerne, det er fullt mulig å ta betalt for formidling av informasjon, eksempelvis gjennom å legge aktivitetskalendere på internett bak betalingsmur. Dette er imidlertid ikke vanlig, både fordi folk selv kan lete opp informasjonen gratis, slik at betalingsvilligheten er lav for en slik tjeneste, og fordi *nytten av gratis formidling av informasjon er større for reiselivsbedriftene enn kostnadene med å formidle informasjonen*. Destinasjonsselskapenes vertskapsaktiviteter blir derfor i praksis et fellesgode for lokalbefolkningen og turistene.

Destinasjonsselskaper utfører også andre tjenester som intertransport på destinasjonen og gjennomføring av arrangementer. Slike tjenester er *ikke* fellesgoder, fordi det er fullt mulig å ta betalt for både bussturer og konserter. Det kan likevel være hensiktsmessig at slike tjenester gjennomføres av destinasjonsselskapene, for å forbedre opplevelsen av destinasjonen gjennom å tilby et av reiselivsnæringens delprodukter, *transport* eller *opplevelse*. En god intertransport er bra for både bedriftene på destinasjonen fordi slike tjenester er komplementære med bedriftene, og lokalbefolkning og turistene vil ha glede av slike tjenester. At ingen av de kommersielle aktørene på destinasjonen tilbyr disse tjenestene kan for eksempel skyldes at aktivitetene isolert sett ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomme, selv om destinasjonen som helhet tjener på at de gjennomføres.²

Figuren nedenfor viser hvor stor andel av destinasjonsselskapene som utfører de tre hovedtypene av aktiviteter, og hvor stor andel som utfører hver enkelt av aktivitetene. Figuren viser både resultatene fra en nasjonal undersøkelse av 99 reisemålselskaper i 2011 og dagens situasjon i de sju destinasjonsselskapene som står bak denne rapporten. Metode og datagrunnlag er beskrevet nærmere i en egen boks lenger ned.

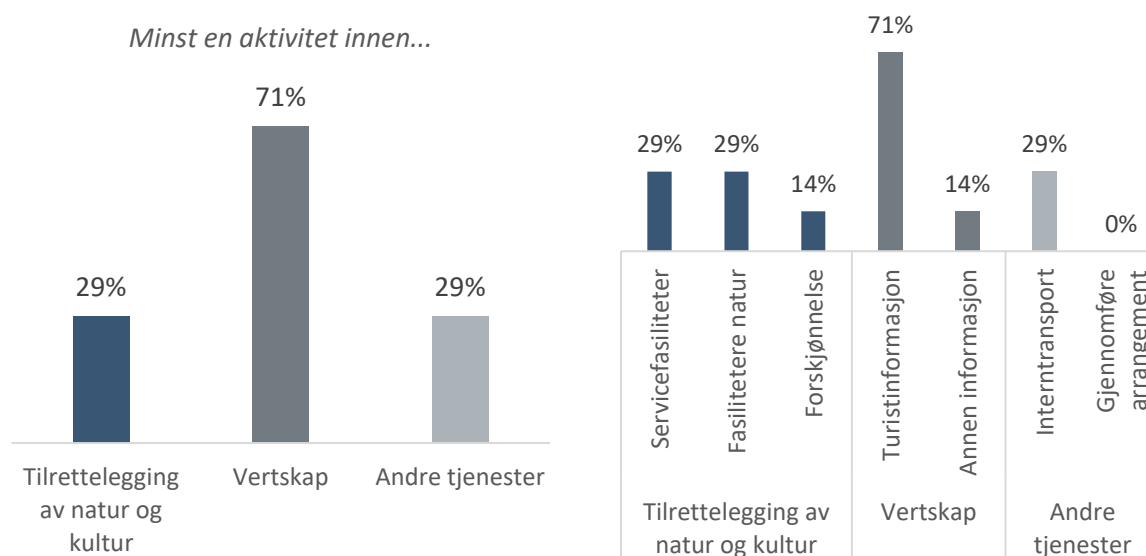
Figur 3 – Andel av destinasjonsselskap, reiselivslag og reiselivsråd som til nytte for turister og lokalbefolkning i 2011 (N=81) og 2021 (N=7) a) gjennomførte minst en aktivitet innen de tre hovedaktivitetene, og b) gjennomførte aktivitet.

2011



² Denne formen for markedssvikt kalles gjerne koordineringssvikt, eventuelt et kollektivt handlingsproblem.

2021



Av destinasjonsselskapenes tre hovedaktiviteter som gjennomføres til nytte for turister og lokalbefolkningen, viser undersøkelsen fra 2011 at nesten alle destinasjonsselskapene utfører aktiviteter knyttet til vertskap. Tilrettelegging av natur og kultur og andre tjenester er arbeidsområder det ikke ble jobbet like mye med: drøyt halvparten av destinasjonsselskapene gjennomførte denne typen aktiviteter. Vi har spurt destinasjonsselskapene i fokus for denne rapporten hvorvidt viktigheten av aktiviteter knyttet til de tre arbeidsområdene har endret seg de siste fire til seks årene. Destinasjonsselskapene uttrykker følgende:

- **Noe viktigere:** Utvikling, tilrettelegging og vedlikehold av fellesgoder på destinasjonen
- **Noe viktigere:** Vertskap (presse, turistinfo på nett/fysisk osv.)
- **Uendret:** Formidling og/eller gjennomføring av arrangementer, aktiviteter o.l. som helt eller delvis benyttes av lokalbefolkningen

Destinasjonsselskapene gir uttrykk for at oppgaver knyttet til tilrettelegging av natur og kultur og vertskapsrollen har blitt noe viktigere de siste fire til seks årene. Likevel viser figur 3 at en lavere andel av destinasjonsselskapene gjennomfører aktiviteter innen de tre arbeidsområdene i 2021 enn i 2011. Det kan enten skyldes at destinasjonsselskapene i større grad enn tidligere fokuserer på aktiviteter innen færre arbeidsområder eller forklaringen kan ha sammenheng med at det er ulike destinasjonsselskaper som er undersøkt i 2011 og 2021, og at resultatene i de ulike årene derfor ikke er direkte sammenliknbare.

En tredje forklaring kan være at destinasjonsselskapene mener at tilrettelegging av natur og kultur, samt vertskapsoppgaver, har blitt viktigere, men at de selv ikke har tilstrekkelig finansiering til å gjennomføre denne typen aktiviteter.

2.2 Aktiviteter til nytte for bedriftene

Destinasjonsselskapene gjør en rekke aktiviteter til direkte nytte for bedriftene på destinasjonen, og slik sett til indirekte nytte for lokalsamfunnet. Tabellen under viser elleve aktiviteter som kommer bedriftene til gode, gruppert etter type aktivitet.

Tabell 2 - Gruppering av aktivitetene til nytte for bedriftene

Type aktivitet	Aktiviteter
Markedsaktivitet	Profilering og markedsføring (kampanjer, presseturer, visningsturer, vertskap etc.)
	Utforming, trykking og distribusjon av reklamemateriell
	Booking og salg av reiselivstjenester
	Varesalg
	Messedeltakelse
	Internettside/sosiale medier
Konseptuering og pakking av opplevelser	Konseptuering/pakking
Kompetanseutvikling	Markedskunnskap (statistikk, gjesteundersøkelser, tilgang på markedsdata, etc.)
	Tiltak knyttet til kompetanseheving (vertskapskurs, servicekurs etc.)
Annet	Næringspolitikk overfor kommuner og fylkeskommune
	Andre oppgaver

Vi grupperer de elleve aktivitetene inn i fire typer: *markedsaktiviteter*, *konseptuering og pakking av opplevelser*, *kompetanseutvikling* og *annet*.

Markedsaktiviteter er en blanding av fellesgodeproduksjon (profilering av destinasjonen gjennom markedsføring, messedeltakelse og sosiale medier) og kommersielle tjenester (booking og salg, samt varesalg). Profileringen er kanskje det klareste fellesgodet for reiselivet på en destinasjon. Oppmerksomhet om attraktive fellesgoder kommer alle reiselivsrelaterte bedrifter på destinasjonen til gode. Ofte kobles imidlertid profilering av fellesgoder med salg av konkrete kommersielle produkter for å kapre etterspørsel generert av profileringen. I Innovasjon Norges internasjonale profilmarkedsføring av Norge bruker man offentlig finansiering til profilering, og så kan bedrifter betale for å koble seg på kampanjer med komplementære produkter som eksempelvis flybilletter til Norge. Det kan altså være synergier knyttet til å koble sammen profileringsarbeid og kommersielle tjenester.

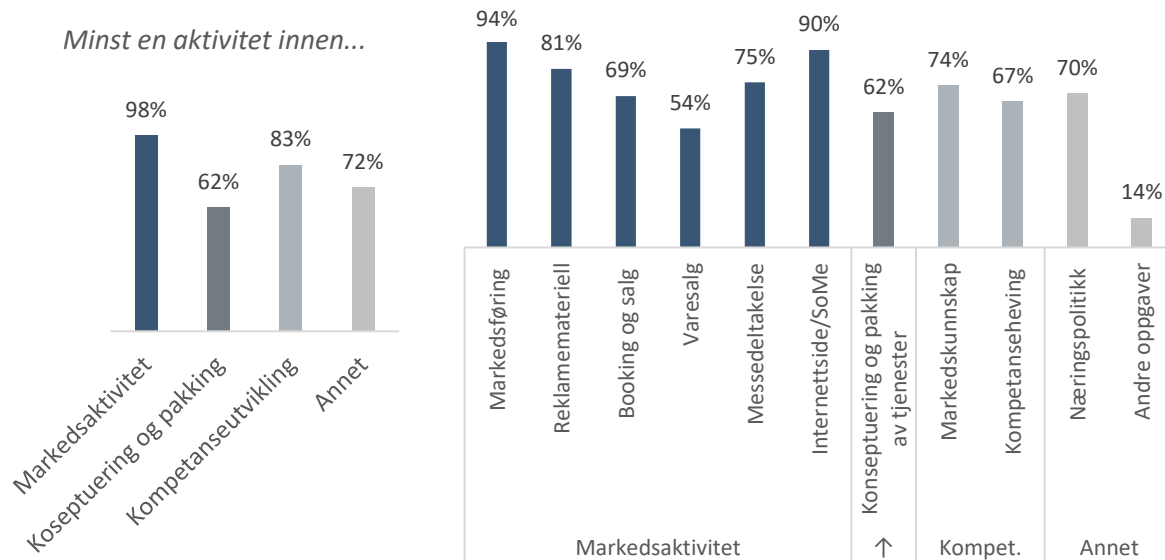
Konseptuering og kompetanseutvikling er ikke fellesgoder for reiselivsnæringen i seg selv, men på grunn av den sterke komplementariteten mellom bedriftene kan et bedret reiselivsprodukt komme hele reiselivsnæringen til gode på en destinasjon. Store bedrifter vil gjerne utvikle produkter og kompetanse internt, mens små bedrifter gjerne har større nytte av destinasjonsselskapets aktiviteter knyttet til pakking av turistprodukter, utarbeiding av statistikk, og kursing av ansatte.

I tillegg jobber destinasjonsselskaper med andre oppgaver som blant annet næringspolitikk. Dersom destinasjonsselskapene løfter fellesinteresser for flest mulig reiselivsbedrifter på destinasjonen vil denne type arbeid være fellesgode *for næringen* og potensielt nyttig for lokalsamfunnet som sådan,

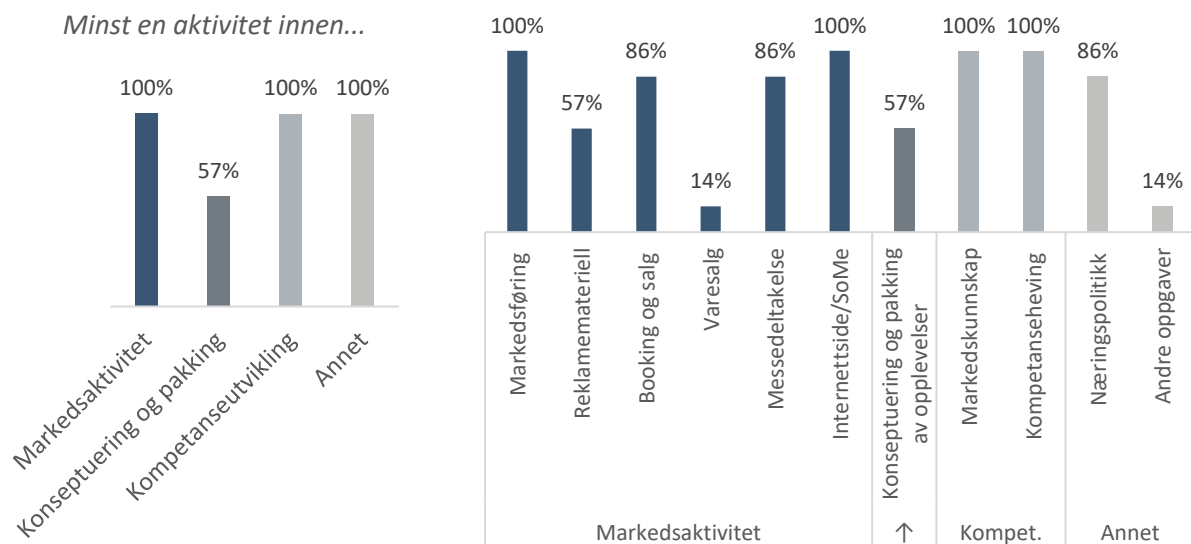
men hvis resultatet av påvirkningsarbeid innebærer at offentlige ressurser feilprioriteres, vil aktivitetene være negativt for lokalsamfunnet.

Figur 4 – Andel av destinasjonsselskap, reiselivslag og reiselivsråd som gjennomførte hovedaktiviteter til nytte for bedrifter i 2011 (N=81) og 2021 (N=7)

2011



2021



Figur 4 viser at en betydelig andel av destinasjonsselskapene utfører aktiviteter innen de fire hovedområdene innrettet mot bedriftene. Undersøkelsen fra 2011 viser at så godt som alle destinasjonsselskaper utførte en eller annen form for markedsaktiviteter, hvorav 94 prosent drev med markedsføring (profilering, presseturer, visningsturer, osv.). Allerede den gang hadde 9 av 10

destinasjonsselskaper internettsider og/eller var aktive på sosiale medier³. De aller fleste drev med booking og salg og deltok på salgsmesser. De største endringene fra 2011 til i dag er at alle er aktive på sosiale medier, og at andelen som driver med varesalg og utforming av reklamemateriell har gått kraftig ned.

De fleste destinasjonsselskaper drev med tiltak knyttet til kompetanseheving, for eksempel vertskapskurs, servicekurs etc. i 2011, og samtlige sju destinasjonsselskaper i årets undersøkelse utfører denne typen aktiviteter i dag. Det ser også ut til å ha vært en betydelig økning knyttet til markedskunnskap (statistikk, gjesteundersøkelser, tilgang på markedsdata, etc.).

Destinasjonsselskapene i årets undersøkelse ble bedt om å vurdere hvordan arbeidsoppgavene som er rettet mot bedriftene har blitt endret de siste 4-6 årene. Svarene kan oppsummeres som følger:

- **Viktigere:** Markedskampanjer i egen regi
- **Viktigere:** Markedsarbeid mot avgrensede målgrupper, for eksempel gjennom sosiale medier
- **Viktigere:** Bidrag til produkt-/opplevelsesutvikling på destinasjonen (initiere, koordinere, gi råd)
- **Viktigere:** Kompetanseutvikling (kurs, seminarer) for medlemmer
- **Uendret:** Kjøp av plass i andres markedskampanjer (Fjord Norge, IN osv.)
- **Mindre viktig:** Betalbare tjenester på destinasjoner (arrangementer, internt transport, salg av suvenirer osv.)

Markedsoppgaver står svært sentralt i destinasjonsselskapenes aktiviteter, og markedsføringsformene har endret seg betydelig de siste årene. Brede forbrukerkampanjer har blitt mindre viktig, mens målrettet kommunikasjon mot spesifikke kundegrupper, ikke minst på sosiale medier, basert på detaljerte data om kundenes interesser og preferanser, blir stadig viktigere. Det er derfor ikke overraskende at samtlige destinasjonsselskaper i årets undersøkelse har svart bekræftende på at de utfører markedskampanjer på sosiale medier og at samtlige leverer markedskunnskap i form av statistikk, gjesteundersøkelser og tilgang på markedsdata. Det er også interessant at destinasjonsselskapene oppgir at de i større grad enn tidligere bidrar til produkt- og opplevelsesutvikling på destinasjonen – i form av å initiere, koordinere og gi råd til bedriftene. Dette er i tråd med en trend og ønsket utvikling om at destinasjonsselskapene i større grad skal bli Destination Management Organisations⁴.

³ Facebook ble lansert internasjonalt i 2006.

⁴ UNWTO skriver følgende: *Though DMOs have typically undertaken marketing activities, their remit is becoming far broader, to become a **strategic leader in destination development**. This is a vital ingredient for success in every tourism destination and many destinations now have DMOs to lead the way.* Kilde: <https://www.unwto.org/policy-destination-management>.

3 Destinasjonsselskapenes utfordringer og muligheter

3.1 Hovedutfordring: Uforutsigbar og ressurskrevende finansiering

Fordelene av samarbeid på en destinasjon kan være store, men problemet er at mange av fordelene fra samarbeidsaktivitetene tilfaller hele reiselivsnæringen, uavhengig av hvorvidt bedriftene bidrar til samarbeidet. Profilmarkedsføring, tilrettelegging av natur- og kulturgoder og vertskap er eksempler på aktiviteter som de fleste reiselivsbedrifter på en destinasjon nyter godt av, i stor grad uavhengig av bedriftenes bidrag til finansiering.

Destinasjonsselskapenes verdiøkende aktiviteter er vanskelig å tallfeste og synliggjøre. Selv om verdiene ikke lett kan tallfestes, kommer aktivitetene som utføres for felleskapet til nytte for både lokalbefolkning og reiselivsnæringen, og manglende langsiktig finansiering har en negativ konsekvens for det samme felleskapet.

Det er ikke et problem i seg selv at noen er gratispasasjerer. Problemet er at hvis tilstrekkelig mange bedrifter velger å være gratispasasjerer, vil fellesgodene bli produsert i for liten mengde. Det klassiske gratispasasjerproblemet går ut på at «alle» ønsker at et fellesgode skal bli produsert, men at «ingen» har insentiver til å gjøre det selv. Prinsippet bør være slik at de som har nytte av fellesgoder er med på å betale. De vanligste «brukerne» av fellesgoder i reiselivet er først og fremst reiselivsbedriftene, men også handelsstanden, næringslivet generelt, lokalbefolkning og hytteeiere nyter godt av fellesgodene.

Destinasjonssamarbeid er det vanligste virkemiddelet for å skape reiselivsvekst i dag, men destinasjonsselskap løser ikke gratispasasjer- og prioriteringsproblemet av seg selv. På reiselivssteder hvor bedriftene har relativt like interesser, og hvor det er synlighet rundt hvem som bidrar, kan fellesskapsfølelsen og sosiale mekanismer være tilstrekkelig for å skape oppslutning om destinasjonsselskapet. På steder med interessemotsetninger vil man ikke nødvendigvis lykkes med å etablere godt samarbeid. Når det i tillegg er stor variasjon i aktivitetene som destinasjonsselskapene utfører, kan manglende synliggjøring av verdien for reiselivsnæringen og lokalsamfunnet bidra til å forsterke utfordringene. Kjennskap til gratispasasjerer vil gjerne svekke «moralen», og svekket tillit blant bedriftene kan fort lede til en forvitring av samarbeidet.

Destinasjonsselskapene forsøker å overkomme gratispasasjerproblemet, men utfordringene er store. Spørreundersøkelsen fra 2011 viste at:

- **70 prosent av destinasjonsselskapene mente at det var for mange gratispasasjerer.**
→ Halvparten av destinasjonene vi har informasjon om på Vestlandet oppgir det samme i år.
- **40 prosent av destinasjonsselskapene måtte ofte velge oppgaver med kortsiktige gevinster for å få finansiert driften, selv om prioriteringene var uheldige på lengre sikt.**
→ Hele to av tre destinasjoner vi har informasjon om på Vestlandet oppgir det samme i år.

Konklusjonen er at for få bedrifter bidrar i destinasjonssamarbeidet, og at det får konsekvenser for finansieringen og driften til destinasjonsselskapene. I 2011 oppga destinasjonsselskapene at 30 prosent av arbeidstiden går med til innsalg mot bedrifter, kommune og fylkeskommune, mens kun

40 prosent av tiden brukes til operative aktiviteter. Tall innhentet blant destinasjonsselskapene på Vestlandet tyder på at situasjonen er noe bedre nå: **Andelen av arbeidstiden brukt på innsalg ligger på rundt 25 prosent, mens operative aktiviteter tar rundt 55 prosent av arbeidstiden.** Arbeidstid brukt på administrasjon er også lavere blant destinasjonsselskapene på Vestlandet i dag enn det var nasjonalt i 2011 (10 prosent i dag mot 20 prosent i 2011). En mulig årsak til denne positive utviklingen kan være at destinasjonsselskapene på Vestlandet har blitt færre de siste årene. I kartleggingen i 2011 (se vedlegg) identifiserte vi 30 reisemålselskaper på Vestlandet (destinasjonsselskaper, frittstående turistinformasjonskontorer og tematiske organisasjoner). I dag er antall destinasjonsselskaper på Vestlandet redusert til 12. Selv om kartleggingen fra 2011 definerte reisemålselskaper noe bredere, er det ingen tvil om at antallet er blitt kraftig redusert. Likevel er ikke destinasjonsselskapene blitt større de siste 10 årene. Faktisk er antall faste ansatte og produserte årsverk lavere i de sju destinasjonsselskapene som inngår i årets undersøkelse sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2011.⁵ Dette tyder på at finansieringen av destinasjonsselskapene på Vestlandet har falt de siste 10 årene – til tross for at inntekter og antall ansatte i reiselivsnæringen har vokst betydelig.

Finansieringsutfordringen er en sentral utfordring for destinasjonsselskapene. Når omtrent en tredjedel av arbeidstiden går med til å finansiere organisasjonen, bør effektiviseringspotensialet være stort. Til sammenligning viser en tilsvarende kartlegging at daglig leder i autoriserte besøkssentre i Norge bruker 17 prosent av sin tid på finansiering (søke tilskudd, sponsorinntekter eller andre inntekter), mens øvrige ansatte i slike sentre bruker 8 prosent av tiden på dette (Handberg mfl. 2021).

Destinasjonsselskapene oppgir i vår spørreundersøkelse at inntektene oppleves som usikre. Særlig inntektene fra bedrifter kan variere mye. Flere destinasjonsselskap opplever også kommunale og fylkeskommunale inntekter som usikre: Årlige budsjettprosesser, stram kommuneøkonomi og kommune- og fylkessammenslåinger setter finansieringen i spill. Usikre inntekter kan føre til at destinasjonsselskapene må bruke mer tid på å sikre finansiering av videre drift gjennom innsalg mot bedriftene, kommune og fylke, og da får mindre tid til å bruke på operative aktiviteter.

3.2 Hvordan kan utfordringene løses?

Destinasjonsselskapene må kontinuerlig arbeide for å bedre samarbeidet og redusere antall gratispassasjerer i deres område. En god finansieringsordning kan bidra til dette. Forutsigbar finansiering vil effektivisere destinasjonsselskapenes tidsbruk og potensielt kunne øke nytten av destinasjonsselskapene betraktelig. Mer effektive destinasjonsselskap vil øke tilliten blant bedriftene og bidra til bedre samarbeid på destinasjonen.

Destinasjonsselskapenes prioriteringsproblem handler om å avgjøre hvilke aktører som skal få gjennomslag for sine ønsker og oppfatninger i en felles strategi. På mange destinasjoner vil lokalbefolkning, reiselivsnæringen, hytteutbyggere og cruiserederier ha sterke interesser i utvikling og

⁵ Antall destinasjonsselskaper er også redusert i andre regioner i Norge. Så vidt vi vet finnes det ingen informasjon/statistikk over den samlede finansieringen (offentlige og private utgifter) til destinasjonsselskaper i Norge, men datagrunnlaget i denne rapporten tyder på at den samlede finansieringen er betydelig lavere i dag enn det var for 10 år siden. Sagt på en annen måte ser det ut til at destinasjonsselskapenes budsjetter totalt sett er redusert i perioden.

forvaltning av området, og det er naturlig at aktørene har ulike oppfatninger om hva som skal prioriteres. Jo større forskjeller det er mellom aktørene på en destinasjon, desto større blir prioriteringsproblemet, og desto svakere blir oppslutningen om destinasjonssamarbeidet. En viktig oppgave for destinasjonsselskapene er å gjøre prioriteringer som er markedsorienterte, bidrar til langsiktig vekst og lønnsomhet for destinasjonen – og som samtidig oppleves som rimelige og rettferdige blant reiselivsbedriftene og lokalbefolkningen.

Den optimale løsningen på prioriteringsproblemet vil være å sørge for gode og forankrede prioriteringer som bidrar til at bedriftene frivillig blir med i destinasjonssamarbeid gjennom langsiktige forpliktende avtaler. Andre løsninger kan være å innføre en såkalt turistskatt for å tvinge bedrifter til å betale for destinasjonsselskapets arbeid, eller at myndighetene tar hovedansvaret for finansieringen, mens bedriftene i større grad slipper å betale.

3.2.1 Hvordan kan destinasjonsselskap finansieres?

Bedriftene betaler litt hver – gjennom samarbeidsavtaler mellom reiselivsbedriftene, hvor slike modeller kan spenne fra uformelt og uforpliktende til formelt og forpliktende samarbeid. En løsning er å legge en frivillig avgift på kjøp av tjenester på reiselivsstedet, for eksempel et prosentvis påslag på bedriftenes omsetning eller verdiskaping. Denne løsningen er en indirekte måte å sørge for at gjestene betaler for fellesgodene. I forbindelse med bygging av hytter og leilighetskomplekser er det også mulig å stille krav om at utbyggere og/eller hytteeiere skal bidra til finansieringen av fellesgoder. Problemet med samarbeidsavtaler er at de ikke løser gratispassasjerproblemet.

Myndighetene betaler – ved at offentlige myndigheter tar ansvaret for å finansiere, men ikke nødvendigvis produsere, fellesgodene. I dag bidrar myndighetene med relativt store summer til fellesgodeproduksjon for reiselivsnæringen. Fordelen med at myndighetene finansierer fellesgodene er at gratispassasjerproblemet blir løst. Ulempen er at dette kan svekke markedsorienteringen og koblingene mellom bedrifter og destinasjonsselskapet.

Turistskatt: En tredje finansieringsløsning er å legge en turistskatt på kjøp av tjenester på reiselivsstedet, for eksempel et prosentvis påslag på bedriftenes omsetning. Per i dag har ikke kommuner eller andre forvaltningsorganer hjemmel til å etablere slike ordninger, men det har i mange år vært en debatt i reiselivsnæringen og i det generelle politiske ordskiftet om kommuner bør gis en slik hjemmel.⁶ Fordelen med en tvungen påslagsordning er at man løser gratispassasjerproblemet; ingen kan nyte uten å yte. På lik linje med en frivillig påslagsordning vil en tvungen ordning fremstå som resultatbasert for destinasjonsselskapene: Jo bedre konkurranseevne i reiselivet, desto større potensiell omsetning – og dermed desto mer penger til videre finansiering av destinasjonsselskapet.

⁶ I den nasjonale reiselivsstrategien som ble levert fra Innovasjon Norge til NFD 6. mai ble følgende tiltak formulert: «Etablere en pilotsatsing for en helhetlig utprøving av en integrert modell for fellesgodefinansiering Dette bør gjøres som en søknadsbasert utprøving (på regionalt nivå), med treårige løp for flere piloter og påfølgende evaluering. Målet med pilotene skal også være å utvikle en modell for en nasjonal ordning som kan innføres basert på bestemte kriterier og definerte behov.» Kilde: <https://business.visitnorway.com/no/nyheter/2021/nasjonal-reiselivsstrategi-skal-bidra-til-tusenvis-av-nye-jobber-og-halvere-klimautslippene-i-reiselivet/>.

Problemet med turistskatt er at tvang kan gå ut over samarbeidsviljen i næringslivet. En høy grad av tillit og vilje til å finne felles løsninger er en forutsetning for å løse prioriteringsproblemet i det lokale reiselivet.

3.2.2 Frivillig omsetningspåslag kombinert med offentlige tilskudd

Med dagens regelverk er den beste måten å sikre reiselivsnæringens fellesgoder og koordinering å bidra til at reiselivsnæringen selv finner sammen i en markedsorientert organisering. Med forutsigbar finansiering er det mulig å bygge kompetanse og utvikle langsiktige strategier for bærekraft og verdiskaping.

En måte å håndtere prioriteringsproblemet på er å *markedsorientere* beslutningene. Det vil si at et reisemålsselskap utformer valgte aktiviteter for å sikre at inntekter totalt sett maksimeres gitt en valgt ressursinnsats – innenfor en bærekraftig ramme. Markedsorientering av prioriteringer gjøres mest effektivt gjennom å knytte fellesgodene opp mot en felles bestemt strategi for utviklingen av reisemålet. Følgende faktorer er nyttig for å vurdere prioriteringen av destinasjonsselskapers aktiviteter:

- Hvor mange aktører nyter godt av fellesgodet eller tjenesten?
- Hvor *gunstig* er fellesgodet eller tjenesten for bedriftene generelt og for den «mest begunstigede» spesielt?
- Hvorvidt det er mulig å gjøre fellesgodet eller tjenesten ekskluderbart; om det er mulig å utestenge noen fra å benytte seg av fellesgodet eller tjenesten
- Hvorvidt bedriftenes handlinger er synlige for hverandre. Har man mulighet til å kontrollere hverandres handlinger gjennom gulrot og pisk?

Med en felles forståelse av utfordringer og muligheter, strategier og tiltak vil det være enklere å identifisere hvilke fellesgoder som er avgjørende for bærekraft og konkurranseevne – og å identifisere hvem som har nytte av at fellesgodene blir produsert. Da kan man i felleskap enes om hvilke aktiviteter som bør prioriteres ved ulike ambisjonsnivå.

Menon har utviklet en fellesgodemodell som skisserer hvordan ulike aktører, deriblant reiseliv, handelsnæringen, bygg og anlegg, utbyggere, kommune og fylkeskommune bidrar til finansiere felles prioriterte aktiviteter. Finansieringsløsningen for bedriftene er å legge en frivillig påslagsordning på kjøp av tjenester på reiselivsstedet, for eksempel et prosentvis påslag på bedriftenes omsetning eller verdiskaping. Som ved en turistskatt vil en frivillig omsetnings- eller verdiskapingsavgift være resultatbasert for destinasjonsselskapet, og gi gode insentiver blant bedrifter og destinasjonsselskap. Problemet med lokale frivillige påslagsordninger er imidlertid at de ikke løser gratispassasjerproblemet i seg selv, ordningen vil avhenge av evnen til å få med seg bedriftene inn i et forpliktende samarbeid. Ideelt sett bør arbeidet med å utvikle en modell for en lokal frivillig påslagsordning vurderes som siste element i en felles strategiprosess.

Fellesgodemodeller må oppfattes som enkle, rettferdige og inkluderende. Dersom en modell ikke er tydelig og forståelig for alle, skaper det ofte usikkerhet og mistenksomhet. Fellesgodemodellen bestemmes av noen få endringsvariabler:

- Samlet fellesgodebetaling for destinasjonen: Beløp
- Andel bidrag fra næring vs. kommune
- Reiselivsvekting av ulike næringer
- Innbetaling per regulerte fritidstomt og -eiendom

Modellen legger deretter opp til at man velger hvor stor del av kostnadene som skal finansieres av utbyggere, hytteeiere, næring og kommune. Næringenes kostnader fordeles ved at man blir enig om en vekt for reiselivets betydning for hver enkelt nærings verdiskaping på destinasjonen.

3.3 Kan destinasjonsselskapene skape større verdi enn i dag – gitt at utfordringene blir løst?

Selv om vi ikke kjenner kroneverdien av destinasjonsselskapenes arbeid, vet vi at destinasjonsselskapenes aktiviteter kommer til nytte for lokalbefolkningen, turistene og reiselivsbedriftene. Tur- og turistopplevelser forbedres når en sti blir merket og et skilt blir satt opp, markedsføringskampanjer gir flere mennesker bedre kjennskap til destinasjonen og gjennomføring av kurs forbedrer kompetansen blant deltakere. Nytttevirkningene er imidlertid vanskelig å tallfeste.

Vi vet hvilke aktiviteter destinasjonsselskapene prioriterer og nedprioriterer, både fra spørreundersøkelsen til destinasjonsselskaper i hele landet i 2011 og datainnsamling fra de vestlandske destinasjonsselskapene som deltar i dette prosjektet. Stort sett alle destinasjonsselskaper driver med markedsarbeid, nesten alle destinasjonsselskaper driver også med kompetanseutvikling og omtrent fire av fem destinasjonsselskaper tar vertskapsrollen for sin region. Vi finner at relativt få destinasjonsselskaper driver med tilrettelegging av natur og kultur; cirka hver tredje organisasjon i 2021. Kun hvert tredje destinasjonsselskaper driver med produksjon av delprodukter som internt transport og arrangement på destinasjonen. Det kan synes som destinasjonsselskaper først og fremst er innrettet mot reiselivsbedriftenes behov, mens tilrettelegging av fellesgoder til direkte nytte for lokalbefolkning og turister⁷ i mindre grad er prioritert.

Destinasjonsselskapene produserer fellesgoder for reiselivsnæringen. Fellesgoder blir ofte underprioritert, fordi «alle» nyter godt av godet uavhengig om man betaler. Fellesgoder er dermed vanskelig å få finansiert i tilstrekkelig grad. Finansieringsproblemet var et tydelig funn fra spørreundersøkelsen i 2011, og dagens destinasjonsselskaper på Vestlandet melder om det samme problemet. Dette fører til to begrensninger på aktiviteten for destinasjonsselskapene:

- **Usikre inntekter gir mindre aktivitet.**
 - Opp mot 30 prosent av tiden går med til å innhente finansiering, mens bare 55 prosent av tiden går til operative aktiviteter.

⁷ Turistinformasjon er et klart unntak her.

- **Lave inntekter fra medlemmer gir mindre aktivitet.**

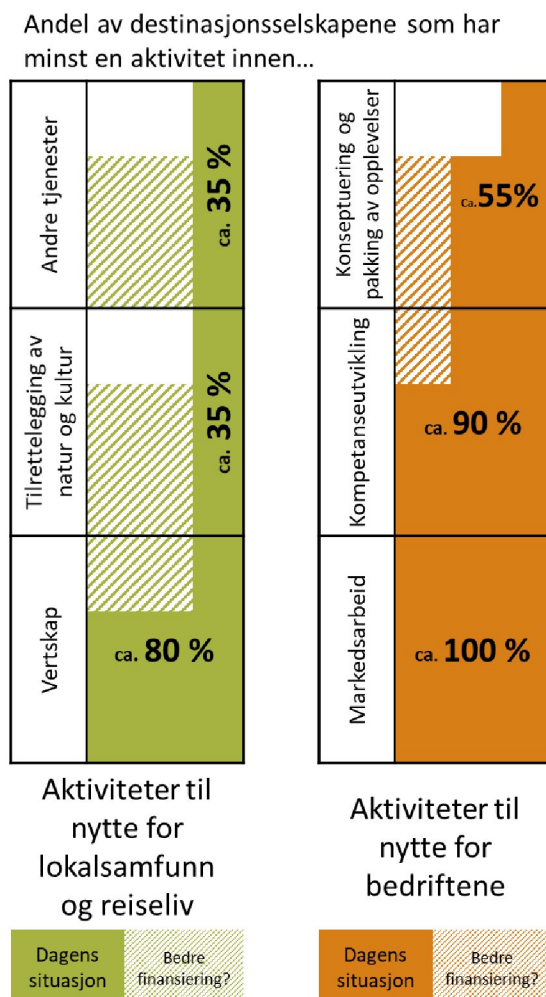
→ Bedriftene bidrar kun med i underkant av 25 prosent av inntektene, mens offentlige myndigheter står for nærmere 60 prosent.

Tallene over forteller om et forbedringspotensial for lokalt samarbeid i reiselivet. Hvis destinasjonsselskapene hadde langsiktige avtaler der bedriftene forpliktet seg til å bidra med like mye som offentlige myndigheter, ville usikkerheten knyttet til finansiering reduseres og friske midler til fellessatsinger tilgjengeliggjøres. En enkel gjennomregning tydeliggjør potensialet: Reduksjon av andel av kostnader knyttet til finansiering og administrasjon fra 30 prosent til 15 prosent kombinert med 35 prosent høyere inntekter fra økte bedriftsbidrag ville medføre **cirka 60 prosent økte midler til operative aktiviteter og markedsføringskjøp**. Økte bedriftsbidrag bør først og fremst dekkes gjennom at flere bidrar til destinasjonsselskapet både blant reiselivsbedriftene, og andre som får glede av reiselivets fellesgoder, som butikker, tomte-selgere, byggefirma og hytteeiere. Eventuelle økte kostnader for dagens bidragsytere bør dekkes gjennom prispåslag til kundene.

Destinasjonsselskap med 60 prosent mer midler tilgjengelig for operative aktiviteter og markedsføringskjøp ville kunne utføre flere og kvalitativt bedre aktiviteter enn i dag.

Dagens finansiering synes å ha ført til at destinasjonsselskapene tvinges til å prioritere markedsrettede aktiviteter hvor effektene for enkeltbedrifter er synlige (for eksempel konverteringsrater på digitale kampanjer), på bekostning av oppgaver som skaper langsiktige gevinster for fellesskapet. Bedre finansiering vil frigjøre midler til at flere destinasjonsselskap kan utføre aktiviteter til direkte nytte for lokalbefolkningen og turister, som illustrert i figur 5. Slike aktiviteter gir dobbel nytte: Tilrettelegging av natur og kultur skaper glede for alle brukere i et område – både lokalbefolkning og gjester – og bidrar dermed til et bedre helhetsprodukt og økt konkurranseevne for reiselivsnæringen. I tillegg kan bedre finansiering gjøre at flere destinasjonsselskaper bidrar med produktutvikling og andre tjenester.

Figur 5 – Destinasjonsselskapenes prioritering av aktiviteter per i dag og potensiell prioritering ved bedre finansiering. Kilde: Menon (2021)



Langsiktige avtaler med større bedriftsbidrag vil sannsynligvis styrke destinasjonsselskap som kompetansemiljø. Undersøkelsen i 2011 viste at destinasjonsselskap med bedre finansiering samarbeider mer med andre organisasjoner, opplever å ha mer kreative fagmiljø med mer

kunnskapsdeling, og oppgir samtidig å i mindre grad måtte gjøre uheldige kortsiktige prioriteringer for å finansiere drift.

Problemet med destinasjonsselskapenes verdiøkende rolle er at verdiene er vanskelig å tallfeste og synliggjøre, noe som videre kan bidra til å forsterke gratispassasjerproblemet. Selv om verdiene ikke lett kan tallfestes, kommer aktivitetene som utføres for felleskapet til nytte for både lokalbefolkning og reiselivsnæringen, og manglende langsiktig finansiering har en negativ konsekvens for det samme felleskapet.

Vedlegg: Datagrunnlag og fakta om destinasjonsselskaper

Destinasjonsselskapene på Vestlandet

Reiselivet i Norge er organisert på forskjellige måter i ulike deler av landet. På regionalt nivå er reiselivet kjennetegnet av organisering og samarbeid innenfor fylker eller landsdeler, ofte i form av landsdelsselskaper og destinasjonsselskaper. Landsdelsselskapene fungerer som en paraplyorganisasjon for destinasjonsselskapene. Det foreligger totalt fem landsdelsselskaper og Fjord Norge er ett av dem. Fjord Norge er landsdelsselskapet for de tre Vestlandsfylkene: Vestland, Rogaland og Møre og Romsdal. Destinasjonsselskapene som hører innunder Fjord Norge er følgende:

- **Destinasjon Haugesund & Haugalandet**
- **Visit Nordvest (Nordmøre & Romsdal)**
- **Visit FjordKysten**
- **Visit Sognefjord**
- **Visit Sunnhordland**
- **Destinasjon Ålesund & Sunnmøre**
- **Reisemål Ryfylke**
- Visit Bergen
- Visit Hardanger
- Sunnfjord Utvikling
- Visit Voss
- Region Stavanger

Destinasjonsselskapene merket med grønn skrift har bidratt med data til denne rapporten.

Datagrunnlag fra NHO Reiselivs strukturutvalg 2011

Hovedtyngden av det empiriske datagrunnlaget i denne rapporten ble samlet inn i forbindelse med det såkalte Strukturutvalget som ble satt ned av daværende Næringsminister Trond Giske i 2010. NHO Reiseliv fikk i oppdrag å sette sammen et bredt utvalg som skulle vurdere «om dagens strukturer er tilpasset framtidens behov for målrettet og effektiv organisering av fellesoppgaver».⁸ I forbindelse med utvalgets arbeid fikk Menon i oppdrag å «kartlegge dagens strukturer innen eierskap, styring, finansiering, oppgaver og kompetanse». Dette resulterte i den mest omfattende undersøkelsen av norske destinasjonsselskaper, landsdelsselskaper og tematiske reisemålselskaper som er blitt gjennomført i Norge etter århundreskiftet. Av om lag 120 organisasjoner i Norge besvarte 100 spørreundersøkelsen.

⁸ Fra forordet i sluttrapporten: *Hvordan skal strukturen for reisemålselskapene være i fremtiden? NHO Reiselivs strukturutvalg.*

Organisasjonsform, antall medlemmer og størrelse

Destinasjonsselskaper kan ha ulike organisasjonsformer, enten det er et aksjeselskap, en medlemsorganisasjon eller er en reiselivssatsing under et IKS (interkommunalt selskap). Det mest vanlige blant de undersøkte destinasjonsselskapene er aksjeselskap som organisasjonsform. Vår undersøkelse av sju destinasjonsselskaper i år viser at fem av destinasjonsselskapene er aksjeselskap. Ett av destinasjonsselskapene er organisert som medlemsorganisasjon, og den siste er reiselivssatsing under et IKS. Fordelingen er omtrent lik som undersøkelsen fra 2011 viser.

Det varierer fra region til region hvor mange medlemsbedrifter de ulike destinasjonsselskapene har. I snitt representerer hvert destinasjonsselskap 125 medlemmer, hvorav 60 prosent av selskapene har mellom 60 og 100 medlemmer og de resterende 40 prosentene har mellom 185 og 200 medlemmer. Andelen offentlige eiere varierer sterkt mellom de forskjellige destinasjonsselskapene. Noen av selskapene er heleide av sine respektive kommuner, noen har en kombinasjon av privat og offentlig eierskap, mens andre er kun eid av private aktører. I gjennomsnitt ligger offentlige aktørers eierandel på 60 prosent. I undersøkelsen fra 2011 var andelen betydelig lavere, med et gjennomsnitt på 35 prosent offentlig eierskap.

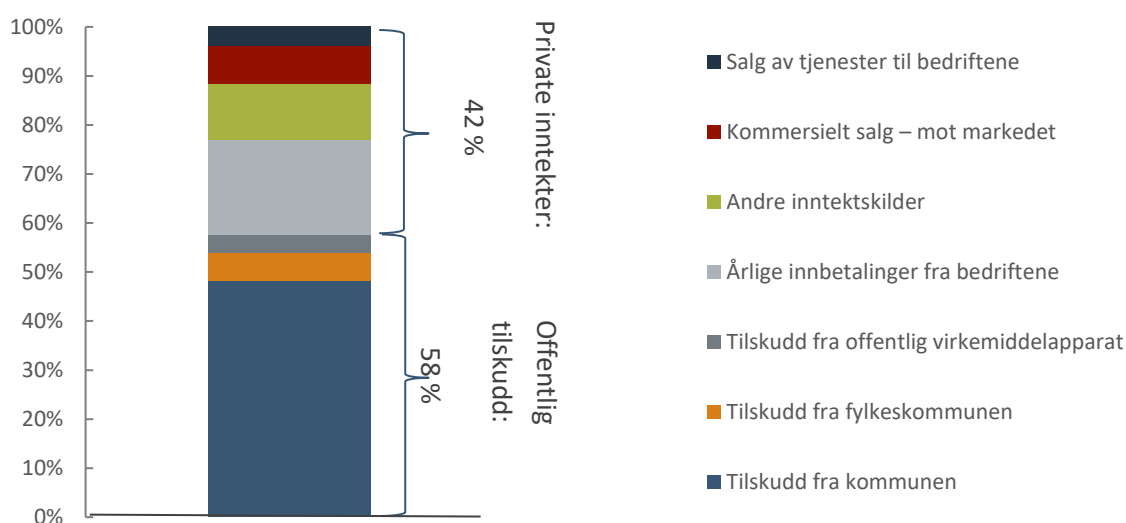
I gjennomsnitt hadde destinasjonsselskapene i 2011 fire faste ansatte, og det ble i gjennomsnitt utført 6 årsverk i organisasjonene. De sju destinasjonsselskapene som inngår i vår undersøkelse i 2021 produserer i gjennomsnitt 4,2 årsverk og har 3,7 faste ansatte. Gjennomsnittsstørrelsen har med andre ord gått noe ned siden 2011.

Det er tydelig sammenheng mellom antall medlemsbedrifter og antall utførte årsverk.

Økonomi

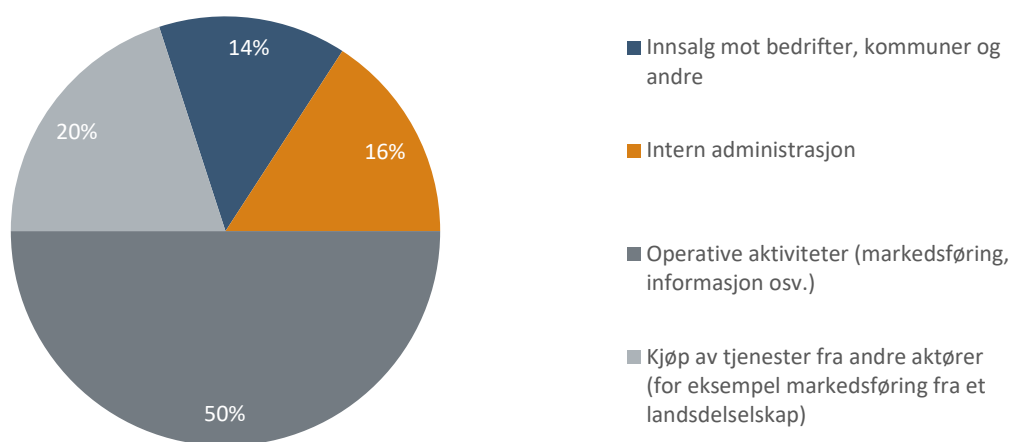
Destinasjonsselskapene er avhengig av inntekter for å kunne være en støtteorganisasjon for reiselivet, som tar seg av oppgaver som markedsføring, kunnskapsutvikling, rådgivning og produktutvikling. I vårt utvalg varierer destinasjonsselskapenes inntekter fra i underkant av 2 millioner kroner til 12 millioner kroner. Destinasjonsselskapene har i gjennomsnitt inntekter på 6,7 millioner kroner, hvilket er noe lavere enn det undersøkelsen fra 2011 viser, med et snitt på 7,5 millioner kroner. Destinasjonsselskapene får sine inntekter gjennom to kanaler: offentlige tilskudd og private midler. Offentlige tilskudd består av tilskudd fra kommunen, fylkeskommunen og det offentlige virkemiddelapparatet, mens private inntekter kommer gjennom årlige innbetalinger fra medlemsbedriftene, kommersielt salg, salg av tjenester til bedriftene og andre inntektskilder. Figur V-1 viser fordelingen av inntekter til de utvalgte destinasjonsselskapene. Som det framkommer av figuren blir nærmere 60 prosent av destinasjonsselskapene finansiert gjennom offentlige tilskudd, hvorav tilskudd fra kommunen utgjør nesten 50 prosent alene. I overkant av 40 prosent av destinasjonsselskapenes inntekter kommer gjennom private inntekter. Årlige innbetalinger fra bedriftene utgjør omtrent halvparten av disse inntektene, men står kun for 20 prosent av destinasjonsselskapenes samlede finansiering.

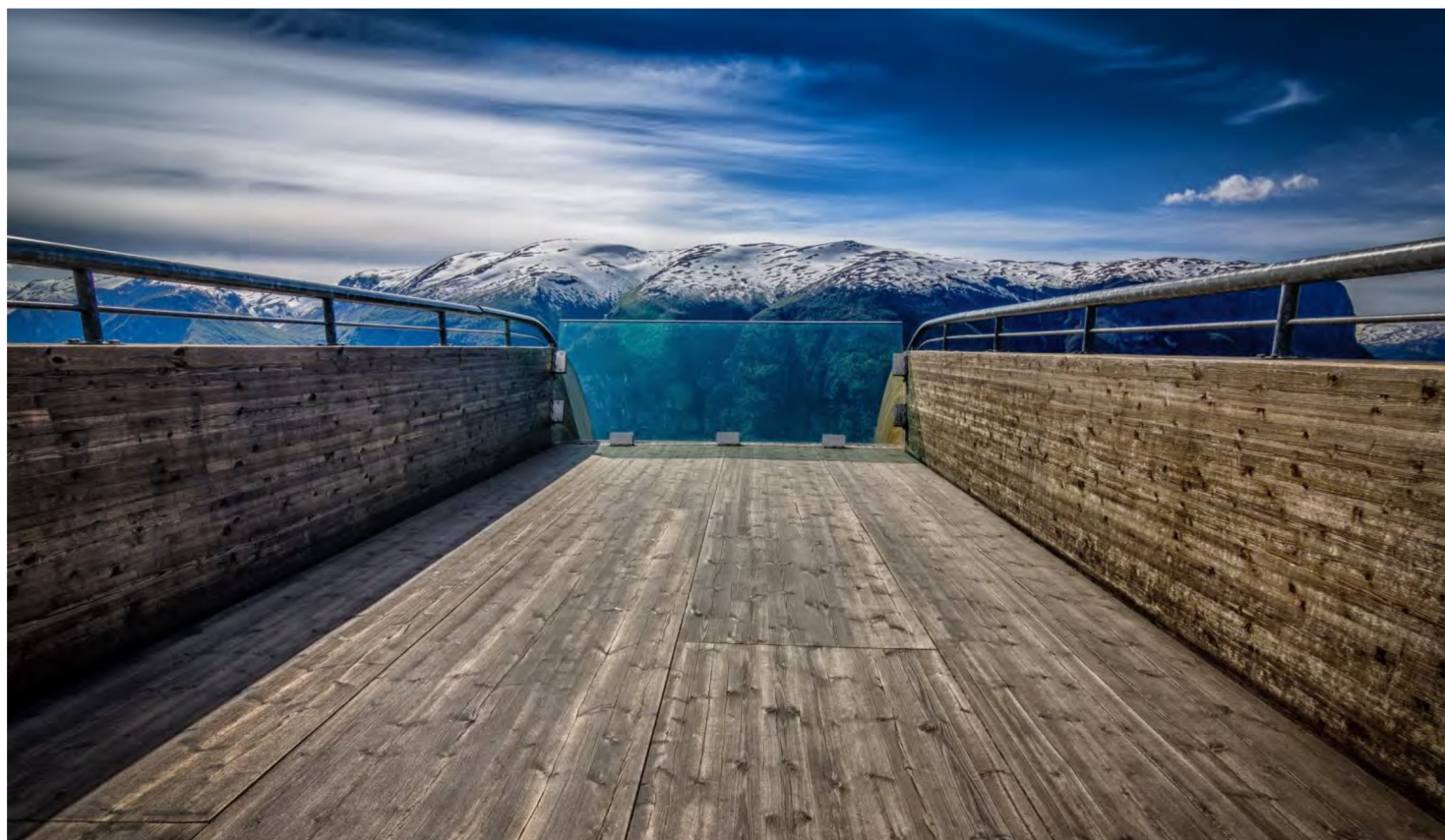
Figur V-1: Fordelingen av inntektene til utvalgte destinasjonsselskaper. Kilde: Menons kartlegging i 2021



De fleste destinasjonsselskaper opplever å ha uforutsigbar finansiering, enten det gjelder offentlig tilskudd eller private midler, og for mange er det derfor en stor utfordring å legge langsiktige planer. Figur V-2 viser hvordan kostnadene til destinasjonsselskaper fordeler seg mellom ulike aktiviteter. Som det framkommer av figuren bruker destinasjonsselskapene nesten 15 prosent av kostnadene sine på innsalg mot bedrifter, kommuner og andre for å sikre eller øke sin finansiering. Det er også knyttet en del administrativt arbeid til destinasjonsselskapenes rolle, da 15 prosent av kostnadene går til intern administrasjon. Omtrent 20 prosent av kostnadene brukes til kjøp av tjenester fra andre aktører.

Figur V-1: Fordeling av utvalgte destinasjonsselskapers kostnader. Kilde: Menons kartlegging i 2021.





Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter. Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked. Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	28/21
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL FOR REGNSKAPSÅRET 2020 – REVISORS ATTESTASJON

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar vedlagte attestasjonsuttalelse, datert 20.08.21 fra KPMG AS om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen for 2020 til orientering.

Vedlegg: Revisors attestasjonsuttalelse om økonomiforvaltningen i Karmøy kommune 2020

Bakgrunn

Kontroll- og kvalitetsutvalget skal påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen i kommunen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak. KPMG v/oppdragsansvarlig revisor har avgitt en attestasjonsuttalelse om forenklet etterlevelseskontroll for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påse-ansvar.

I henhold til kommunelovens § 23-2 skal kontrollutvalget bl.a. påse «....at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak....». Videre står det i kommuneloven § 24-9 om kontroll med økonomiforvaltningen følgende:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Revisor er derfor pålagt å avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget senest 30. juni. Dette ble beskrevet som en ny oppgave for revisor, kalt i § 24-9 «forenklet etterlevelseskontroll».

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll etter kommuneloven er å forebygge svakheter og bidra til å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette vil bygge opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksis og kan også gi kontrollutvalget et bedre grunnlag til å bestille forvaltningsrevisjon og andre undersøkelser.

Det er angitt at revisor skal ha en bred tilnærming, men likevel at kontrollen skal gjøres innenfor en begrenset ressursramme. Dette vil blant annet kreve en god risiko- og vesentlighetsvurdering hos revisor. Det er blant annet vist til eksempler på områder/tema for mulig forenklet etterlevelseskontroll innen:

- Selvkost (utført i 2021)
- Offentlige anskaffelser (utført i 2020)
- Offentlig støtte
- Etterlevelse GDPR
- Driftstilskudd til private barnehager
- Tilskudd/overføringer til private
- Kontraktsoppfølging.

Sekretariatet etterlyste attestasjonen fra oppdragansvarlig revisor til møtet 16.06.21 og det ble opplyst følgende: .

Vi har dessverre ikke klart å fullføre den forenklete etterlevelseskontrollen (FEK) slik vi planla. Det har sammenheng med at ressursutnyttelsen av våre folk har vært noe begrenset som følge av korona. FEK var som kjent et tillegg som regnskapsrevisor ble pålagt og der første rapportering var pr 30. juni 2020. Koronasituasjonen medførte forsinkelse i fjor og selv om vi vil klare å etterleve fristen for utførelse og rapportering nå i 2021, så må vi dessverre orientere om at det ikke blir tid nok til at dere kan behandle det før på neste møte i KU. Vi beklager forsinkelsen.

Uttalelse for 2020

KPMG AS har nå avgitt sin uttalelse, datert 18.08.21 for Karmøy kommune for regnskapsåret 2020. Attestasjonsuttalelsen følger vedlagt.

Det er revisor som beslutter hvilke områder som skal kontrolleres, og hvilke kontrollhandlinger som skal utføres. For Karmøy kommune har revisor kontrollert kommunens etterlevelse av beregning av samlet selvkost for kommunale gebyrer (selvkostforskriften) på områdene vann, avløp og renovasjon.

Revisor har undersøkt etterlevelse i perioden 1. januar 2020 til 31. desember 2020. Kriterier som har inngått i revisors kontroll er:

- Er det utarbeidet et regnskap som kontrollerer selvkost i ettertid?

- Tar kalkyle og regnskap opp i seg de elementene som kan/skal inngå etter selvkostforskriften, herunder om fordelingsnøkler som er brukte er baserte på «fornuftige» grunnlagsdata? •

Kalkylerente for 2020 er i tråd med selvkostforskriften §5 som slår fast at «kalkylerenten er lik årets gjennomsnittlige 5 årige swaprente med et tillegg på en halv prosentpoeng». •

- Overskudd og underskudd håndteres i henhold til §8 i selvkostforskriften som eier at «overskudd som ikke dekker inn et underskudd skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet». •
- Kontrollert om det er fond som er eldre enn 5 år – jf. Selvkostforskriften §8 hvor det står at «et overskudd som er avsatt til selvkostfondet skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppstod». •
- Kontrollert at kommunen har begrenset rente på selvkostfondet, at beregningen er korrekt og at det er brukt riktig kalkylerente jf. Forskriften §5 som sier at «ved årslutt skal det legges til beregnede renteinntekter på et selvkostfond. Renteinntektene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige beholdning på fondet og kalkylerente i §5 fjerde ledd».

Revisors konklusjon

Revisors konklusjon er at de i sin gjennomgang ikke har blitt oppmerksom på noe som gir grunn til å tro at Karmøy kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene om selvkost i selvkostforskriften i henhold til revisjonsforskriftene ovenfor.

Revisor har under «Andre forhold» kommentert at Karmøy kommune har overskudd på selvkostområdene vann, avløp og renovasjon som er eldre enn 5 år. Dette har kommunen redegjort for i budsjett 2021, hvor det også er opplyst om at midlene er planlagt tilbakeført i form av lavere gebyrer enn de ellers ville vært i 2021. Til sekretariatet har revisor opplyst at de mener at dette ikke er noe «funn» eller noe som skal medføre avvikende beretning.

Sekretariatets vurderinger

Sekretariatet anbefaler at kontroll- og kvalitetsutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse til orientering.

Dersom utvalget har spørsmål til kontrollen/attestasjonen er det ønskelig at de stilles før møtet, slik at KPMG kan evt. svare på de i forkant av møtet. Sekretariatet og utvalgsleder mener at det trolig ikke er behov for revisor å møte under utvalgets behandling. Revisor har tilbudt seg å være tilgjengelig dersom det er ønskelig.

Aksdal, 21.08.21

Toril Hallsjø
Daglig leder/utvalgssekretær

Haugaland
Kontrollutvalgssekretariat IKS
Mottatt dato: 20.08.21
Journalført: 21/216/cha
Arkivkode: 216

Til Kontrollutvalget i Karmøy kommune

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen i Karmøy kommune

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Karmøy kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Etterlevelse av kommuneloven § 15-1 og forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) på områdene vann, avløp og renovasjon.

Kontrollen har vært utført ut fra følgende kriterier:

- Er det utarbeidet et regnskap som kontrollerer selvkost i ettertid?
- Tar kalkyle og regnskap opp i seg de elementene som kan/skal inngå etter selvkostforskriften, herunder om fordelingsnøkler som er brukte er baserte på «fornuftige» grunnlagsdata?
- Kalkylerente for 2020 er i tråd med selvkostforskriften §5 som slår fast at «kalkylerenten er lik årets gjennomsnittlige 5 årige swaprente med et tillegg på en halv prosentpoeng».
- Overskudd og underskudd håndteres i henhold til §8 i selvkostforskriften som eier at «overskudd som ikke dekker inn et underskudd skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet».
- Kontrollert om det er fond som er eldre enn 5 år – jf. Selvkostforskriften §8 hvor det står at «et overskudd som er avsatt til selvkostfondet skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppstod».
- Kontrollert at kommunen har begrenset rente på selvkostfondet, at beregningen er korrekt og at det er brukt riktig kalkylerente jf. Forskriften §5 som sier at «ved årslutt skal det legges til beregnede renteinntekter på et selvkostfond. Renteinntektene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige beholdning på fondet og kalkylerente i §5 fjerde ledd».

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Rådmannen er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uafhængighed og kvalitetskontrol

Vi er uavhengige av kommunen i overenstemmelse med lov og forskrift og Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) og med de etiske kravene som er relevante for vårt oppdrag, og vi har oppfylt våre etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og IESBA Code. Vi anvender ISQC 1 [NORSK] – Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen.

Offices in

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Oslo	Elverum	Mjø i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll. Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene avhenger av revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Karmøy kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene om selvkost i selvkostforskriften i henhold til våre revisjonskriterier ovenfor.

Andre forhold

Karmøy har overskudd på selvkostområdene vann, avløp og renovasjon som er eldre enn 5 år. Dette er redegjort for i budsjett 2021, hvor det også er opplyst om at midlene er planlagt tilbakeført i form av lavere gebyrer enn de ellers ville vært i 2021.

Begrensning i bruk

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påse ansvar med økonomiforvaltningen og til Karmøy kommunes informasjon, og skal ikke brukes til noe annet formål.

Bergen, 30. juni/20. august 2021
KPMG AS

Harald Sylta
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

PENNEO

*Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo"TM - sikker digital signatur"
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.*

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Harald Sylta

Statsautorisert revisor

På vegne av: KPMG AS

Serienummer: 9578-5993-4-1738956

IP: 80.232.xxx.xxx

2021-08-20 09:41:34Z



Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

KARMØY KOMMUNE**Saksframlegg**

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	2x/21

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

ROGALAND REVISJON IKS OM REVISORS ROLLE OG ANSVARSOMRÅDE - ENGASJEMENTSBREV

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar informasjon fra Rogaland Revisjon IKS om revisors rolle og ansvarsområde i engasjementsbrevet av 07.07.21 til orientering.

Vedlegg: Engasjementsbrev av 07.07.21

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget skal holde seg informert om revisjonsarbeidet og se til at regnskapene blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget må derfor ha kunnskap om revisors oppgaver og ansvar.

Saksorientering

Nå når Rogaland Revisjon IKS har overtatt som revisor fra 01.07.21 har de utarbeidet et engasjementsbrev til kontroll- og kvalitetsutvalget. Brevet beskriver formål og innhold i revisjonen slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av revisor og selskapet.

Saksopplysninger

Revisor har i engasjementsbrevet beskrevet sin forståelse av revisjonsoppdraget og innholdet i revisjonsarbeidet med utgangspunkt i revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner. Brevet omtaler revisors oppgaver og plikter og hva revisor forventer at ledelsen og administrasjonen gjør i forbindelse med avlegging av regnskap. Et av hovedpunktene i brevet omtaler rapportering fra revisor og dialog med kontrollutvalget og administrasjonen. Den/de som utfører revisjon eller annen kontroll for kommunen skal løpende vurdere sin uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Uavhengighetserklæringene følger som vedlegg til sak xx/21. Det er én erklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisjonsrevisor og den andre fra oppdragsansvarlig forvaltningsrevisjonsrevisor.

Sekretariatets vurderinger

Engasjementsbrevet fra revisor gir kontrollutvalget innsikt i revisors rolle og ansvarsområder. Det gis informasjon om lov, forskrifter og faglige standarder som ligger til grunn for revisors arbeid. Informasjonen er grunnleggende for kontrollutvalgets oppgave, blant annet med å se til at regnskapene blir revidert på en betryggende måte.

Sekretariatets konklusjon

Informasjonen fra oppdragsansvarlig revisor tas til orientering.

Aksdal, 25.08.21

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder/utvalgssekretær

Til kontrollutvalget i Karmøy kommune

ENGASJEMENTSBREV – KARMØY KOMMUNE

1. Innledning

Rogaland Revisjon IKS ble gjennom selskapsavtale sist justert 01.07.2021, valgt til revisor for Karmøy kommune. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, særattestasjoner og eierskapskontroller og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet kommunale foretak, kirkeregnskap, stiftelser og andre virksomheter som inngår i den kommunale tjenesteproduksjon, jf. selskapsavtale, samarbeidsavtale og kommunens eierstrategi. Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget, slik at utvalget får en oppfatning av rollefordeling og hva som kan forventes av oss.

2. Revisjonen – formål og innhold

Kommuneloven har blant annet følgende bestemmelser om revisjonen i § 24-2:
Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor vil hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller m.v. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunen og forvaltningen blir forsvarlig revidert. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner basert blant annet på plan for forvaltningsrevisjon og den overordnede risiko- og vesentlighetsanalysen.

Forvaltningsrevisjon

I henhold til KommuneLOven § 23-3 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Vi utarbeider også risiko- og vesentlighetsvurderinger av den kommunale virksomheten, til nytte for kontrollutvalget ved bestilling av forvaltningsprosjekter.

Innenfor forvaltningsrevisjon av kommuner er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon vil være beskrevet ved rapporteringen av den enkelte revisjon, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdrags- og fagansvarlig for forvaltningsrevisjon er leder for forvaltningsrevisjon Silje Nygård.

Regnskapsrevisjon

Når det gjelder regnskapsrevisjon vil grunnlaget for vårt arbeid i mindre grad være omtalt ved avrapportering, slik at vi her bruker noe mer plass på å beskrive vårt arbeid og grunnlaget for dette.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er undertegnede.

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere og avgis en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter.

Vi kontrollerer også om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Videre er det vår oppgave å vurdere om kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Årsregnskap skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars. Kommunedirektørens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk. Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del være avhengig av kvaliteten på og effektiviteten av foretakets interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Denne kontrollen baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen skal rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget senest 30. juni.

Andre uttalelser og kontrollhandlinger

Vår revisjon vil også omfatte de kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere de terminvise krav etter den kommunale ordningen for momskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner), der det er krav eller ønske om revisors attestasjon, eksempelvis bekreftelse av antall psykisk utviklingshemmede og tilskudd for ressurskrevende tjenester. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommuneloven § 24-2 5.ledd.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides for hver valgperiode eller oftere dersom det er forhold som tilsier det. I tillegg utarbeides oppstartbrev i forbindelse med oppstart av den enkelte forvaltningsrevisjon, som sendes administrasjonen.

Utkast til budsjett fremmes til kontrollutvalget, som iht. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 legger frem eget budsjett for kommunestyret for godkjenning. Rogaland Revisjon IKS legger frem tertialrapport over tidsforbruk sammenholdt mot rammen. Tilleggstjenester avtales spesielt.

Kontrollutvalget skal sørge for at plan for forvaltningsrevisjon blir utarbeidet og innstille til kommunestyret, som vedtar planen. Forvaltningsrevisjoner rapporteres til kontrollutvalget i form av egne rapporter.

Regnskapsrevisjonens innhold avhenger av revisjonsstandarder, intern kontroll og revisors skjønn. Kontrollutvalgets oppgave er å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi ved inngangen til nytt revisjonsår
2. Orientering om vesentlige funn gjennom året
3. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
4. Revisjonsberetning
5. Nummererte brev (se nedenfor)
6. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll etter kommunelovens § 24-9

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Misligheter

Revisor skal iht. kommunelovens § 24-5 gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon eller på annen måte, skal revisor straks melde fra om det i nummerert brev til kontrollutvalget.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende nytt nummerert brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til kommunedirektøren eller kommune-/fylkesrådet.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Nummererte brev som gjelder kommunale foretak sendes med kopi til styret, daglig leder og eventuelt kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommunelovens § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev, med kopi til kommunedirektøren:

- a) vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b) vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c) vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d) manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e) enhver mislighet

- f) hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g) hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

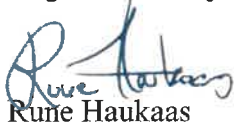
5. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF og KS Bedrift kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Stavanger, 07.07.2021

Rogaland Revisjon IKS



Rune Haukaas

Revisjonsdirektør

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	xx/21

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

REVISORS UAVHENGIGHETSERKLÆRING FOR 2021

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar de framlagte uavhengighetserklæringene datert 07.07.21 fra oppdragsansvarlig revisor Rune Haukaas og Silje Nygård, Rogaland Revisjon IKS til orientering.

Vedlegg: Revisors egenerklæring, datert 07.07.21 – Rune Haukaas - regnskapsrevisjon
Revisors egenerklæring, datert 07.07.21 – Silje Nygård - forvaltningsrevisjon

Saksorientering

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kap. 3 (§§ 16 – 21) slår fast at oppdragsansvarlig revisor for kommuner skal være uavhengig i forhold til den reviderte virksomhet. Forskriften slår også fast at oppfølging av dette kravet ligger til kontrollutvalget, jfr. § 3 – «påse.... at regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kap. 2 og 3».

I følge § 24-4 skal den som foretar revisjon eller annen kontroll for en kommune ikke ta oppdrag for kommunen dersom revisor eller revisors nærstående har en slik tilknytning til kommunen at den kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. I tillegg sier forskriften §§ 16-21 noe om hvilke krav som stilles for at revisor skal være uavhengig, og hvilke begrensninger som finnes for revisor ved gjennomføring av revisjonsoppdraget.

Vurdering

I følge forskriftens § 19 skal oppdragsansvarlig revisor **årlig**, og ellers **ved behov**, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er bare oppdragsansvarlig revisor som plikter å legge fram en **skriftlig vurdering** for kontrollutvalget.

Revisor gjør i vedlagte erklæringer rede for sin uavhengighet overfor kommunen i samsvar med kravene i kommuneloven og i revisjonsforskriften. Det går her fram at det ikke foreligger noe som tilsier at de utvalgte fra Rogaland Revisjon IKS ikke er uavhengig i forhold til Karmøy kommune. Erklæringen gis på revisors eget ansvar og skal ikke godkjennes av kontrollutvalget, men tas til orientering.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø

Daglig leder/utvalgssekretær

Til kontrollutvalget i Karmøy kommune

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS UAVHENGIGHET OVERFOR KARMØY KOMMUNE

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Rogaland Revisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Karmøy kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Karmøy kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Karmøy kommune.

Stavanger, 07.07.2021
Rogaland Revisjon IKS



Rune Haukaas

Revisjonsdirektør

Til kontrollutvalget i Karmøy kommune

VURDERING AV OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS UAVHENGIGHET OVERFOR KARMØY KOMMUNE

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Rogaland Revisjon IKS har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

OPPDRAGSANSVARLIG REVISORS VURDERING AV UAVHENGIGHET

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Rogaland Revisjon IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Karmøy kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Karmøy kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Karmøy kommune.

Stavanger, 07.07.2021
Rogaland Revisjon IKS


Silje Nygård

Leder forvaltningsrevisjon

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	17/21

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

Kan bli behandlet i lukket møte – Offl § 24/KL § 11-5 tredje ledd, bokstav b

ORIENTERING OM REVISJONSSTRATEGI FOR REVISJONSÅRET 2021

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar Rogaland Revisjons revisjonsstrategi for revisjonsåret 2021 og revisors gjennomgang om interimrevisjonen så langt i 2021 til orientering.

Vedlegg: Revisjonsstrategi for Karmøy kommune 2021 (blir presentert i møtet) U.Off. § 23.3

Bakgrunn

Etter kommuneloven § 23-2 bokstav a skal kontrollutvalget "påse at kommunens ... regnskaper blir revidert på en betryggende måte". Tilsynet blir gjennomført ved at revisjonen rapporterer til kontrollutvalget om de ulike trinnene i revisjonsprosessen. Rapporteringen dekker både planlegging, gjennomføring og oppsummering av arbeidet.

I følge kommuneloven § 24-2 og god kommunal revisjonsskikk, skal revisor planlegge sitt arbeid, og da med årlig å utarbeide en plan for revisjon av regnskapet. Dette er et internt dokument som styrer det arbeidet revisor må gjøre for å kunne godkjenne regnskapet.

Regnskapsåret avsluttes ikke før regnskap for 2021 er avlagt våren 2022. Hovedarbeidet i det enkelte regnskapsår starter derfor ikke før om høsten.

Rogaland Revisjon IKS har varslet at de har utarbeide en slik plan for Karmøy kommune. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil presentere planen/strategien i møtet. Vedlegget er et internt arbeidsdokument og revisor ønsker at den unntas offentlighet.

Revisor vil gi en muntlig orientering til utvalget om hovedinnholdet i arbeidet. Opplysninger som kan komme fram i møtet kan bli vurdert som unntatt offentlighet («tungtveiende offentlig interesse») og møtet kan bli lukket i henhold til offentleglova § 24 og kommuneloven § 31 nr 5, men dette skal også bli vurdert opp mot hensynet til mer-offentlighet, før eventuell lukking.

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 pålegger også oppdragsansvarlig revisor årlig, og ellers ved behov, å avgi en skriftlig vurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Uavhengighetserklæringen for 2021 legges fram i for kontrollutvalget i samme møte som orientering om revisjonsstrategi.

Kontrollutvalgets behandling av revisjonsstrategi og evt. informasjon om regnskapsrevisjonen så langt i 2021, vil altså være et ledd i å se til at kommunens regnskap blir revidert på en betryggende måte og at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalg få anledning til å komme med innspill til fokusområde i interimrevisjonen som skal gjennomføres, evt. senere revisjoner, dersom de ønsker det, selv om det er revisjonen som fastsetter den endelige revisjonsplanen.

Konklusjon:

Dersom det ikke kommer fram noe spesielt i møtet, blir det anbefalt at kontrollutvalget tar informasjonen fra Rogaland Revisjon til orientering.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø
Utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kommunestyret	20.09.21	/21
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	32/21

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

PROSJEKTMANDAT FOR FORVALTNINGSREVISJON OM KARMSUND HAVN IKS OG KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG OG SØKNAD OM TILLEGGSBEVILGNING

Sekretariatets forslag til innstilling:

Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS (med eventuelle endringer/ tillegg som blir vedtatt i møtet).

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner.

Bevilgningen dekkes over konto 1490 – reservert til tilleggsbevilgninger.

Utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Vedlegg:

Prosjektplan – «Forvaltningsrevisjon av komm. havner kaianlegg fra Rogaland Revisjon IKS, datert august 2021

Bakgrunn for prosjektplan

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok i møtet 16.06.21, sak 24/21 at de ønsket å få lagt fram utkast til prosjektplan på et prosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til neste møte. Vedtaket (vedtatt med 6 mot 1 stemme fra 1. vara Espeset, MDG) var følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber revisjonsselskapet KPMG AS om å legge fram et prosjektmandat for forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til møtet 1. september 2021.

Utvalget har følgende innspill til tema/problemstillinger:

«Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?»

Utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet før utkast blir presentert i møtet.

Prosjektet er ikke blant de prosjektene som kommunestyret har vedtatt på prioriteringslista i møtet 21.09.20, sak 117/20 i plan for forvaltningsrevisjon for årene 2020-2024. Karmøy kommunestyre vedtok også i samme sak å gi utvalget myndighet til å fravike planen. Bestilling på prosjekt nr 1 ble bestilt i fjor høst, og rapport om arbeidsmiljø og ytringsklima ble levert i juni og legges fram for kommunestyret nå i september.

Bestillingen ble først sendt ut til tre revisjonsselskaper 22.06.21 pga. at den ville overstige offentlige innkjøpsreglers terskelverdi for direkte kjøp, men for de to private selskapene ble forespørselen trukket tilbake 28.06.21. Som følge at Karmøy kommune fra 01.07.21 har gått inn som deleier i Rogaland Revisjon IKS, etter vedtak 21.09.20, sak 118/20 om valg av revisjonsordning og vedtak 21.06.21, sak 64/21 om eierskap, er kommunen nå bundet av selskapsavtalen og samarbeidsavtalen og kan ikke velge andre leverandører enn Rogaland Revisjon.

Fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne (A) er det mottatt innspill 17.07.21 og 18.08.21 til mulig mandat. Videre har kommunestyremedlem Robin Hult (A) og ledelsen av Karmsund Havn IKS kommet med sine kommentarer til vedtaket og mandat. Disse er oversendt Rogaland Revisjon til videre vurdering og tatt opp i de foreslåtte temaene.

Bakgrunn for saken

I følge kommuneloven § 23-2 er kontrollutvalgets ansvar og myndighet blant annet «å påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak».

Utvalget tok opp saken i møtet 27.01.21, under referatsakene, sak 7/21 etter oppfordring fra kommunestyremedlem Robin Hult (A), og vedtok da følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om en tilbakemelding fra rådmannen på henvendelsen om prosedyrene rundt avhending av kommunale havner/kaianlegg til møtet 17.03.21.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 05.03.21. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 17.03.21.

Sekretariatet mottok rådmannens tilbakemelding i brev av 08.03.21 og utvalget vedtok enstemmig i møtet 17.03.21, sak 12/21 følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar rådmannens orientering om salg av havner og kaianlegg til orientering.

På bakgrunn av ny henvendelse, nå fra utvalgsmedlem Lohne i april, og etter en del presseoppslag, ønsket utvalgsleder saken opp igjen på møtet i mai.

I saksframlegg til maimøtet ble det informert om at administrasjonen og ledelsen av Karmsund Havn hadde bestilt en juridisk betenkning rundt eiendomsforholdene ved å engasjere advokat/partner Kristin Bjella i advokatfirmaet Hjort DA.

Bjella ble bedt om å utrede bl.a. følgende problemstillinger:

1. Var Karmsund Havns overføring av hjemmel for eiendommer tilhørende Karmøy havnevesen og Kopervik havnevesen i 2017 i strid med selskapets vedtekter/selskapsavtale?
2. Hadde Karmsund Havn IKS rett til å overføre hjemmelen fra Kopervik Havnevesen og Karmøy Havnevesen i tråd med regelverk, herunder havne – og farvannslovens regler om havnekassen (jfr. lov om havner av farvann av 08. juni 1984 nr. 51 §23)?
3. Kunne havnens eier, Karmøy kommune, krevd eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og således disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål?

Utvalget vedtok enstemmig i møtet 19.05.21, sak 18/21 følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om ny tilbakemelding fra rådmannen om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg til neste møte 16. juni 2021.

Det skriftlige svaret leveres til sekretariatet innen 08.06.21. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 16.06.21.

Bjella sin juridisk betenkning fulgte saken til møtet 16.06.21, sak 24/21. Rådmannen kom ikke med ytterligere kommentarer enn å henvise til utredningens hovedkonklusjoner og å svare vedr. spørsmål om åpningsbalansen.

Den juridiske vurderingen trekker blant annet følgende hovedkonklusjoner:

- «Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havneformål. Selskapsforholdet gir ingen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havn-virksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirkksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.
- Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene.

Vi kan heller ikke se at denne disposisjonen var i strid med havne- og farvannslovens dagjeldende regler om havnekapital. Uansett endringen i hva som var tinglyst, ville det underliggende eierforholdet til eiendommene bestå i forholdet mellom havneselskapet og deltakerkommunen. Det avgjørende spørsmålet ville uansett være om Karmsund Havn IKS ville ha rett til å selge eiendommene, og uten forutgående samtykke fra kommunen».

Sekretariatets innstilling var å ta rådmannens tilbakemelding til orientering, men utvalgets flertall valgte å støtte utvalgsleders forslag om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt om eiendomsforholdene knytte til havner og kaianlegg.

Utvalgsleder (KL) mente en avklaring evt. eierforhold/andel innbrakt i selskapet var viktig ved evt. oppløsning. 1.varamedlem Espeset (MDG) kunne ikke se noe gagn i å bruke ressurser på å skulle verdifastsette alle eiendommene fra 1992 eller 1999. Etter Bjellas oppfatning var en oppløsning av selskapet lite sannsynlig.

Prosjektmandatet

Rogaland Revisjon v/Ståle Opedal har i oversendelse 23.08.21 lagt fram et forslag til prosjektmandat, se vedlegg. Han skriver i e-post følgende:

Etter sommerens innspill til problemstillinger, har vi på noen punkter bedt utvalget klargjøre i møtet 1. september hva de ønsker skal inngå i mandatet for revisjonen.

Vi mener dette er nødvendig for å få klarhet i hva hele utvalget stiller seg bak.

På bakgrunn av nødvendige klargjøringer, vil vi raskt etter møtet justere prosjektmandatet i tråd med utvalgets prioriteringer, slik at revisjonen ikke forsinkes.

Det innebærer at revisjonen pr i dag ikke har angitt timeramme for prosjektet og dermed ikke kostnadene forbundet med en bestilling. Til vanlig vil et prosjekt ha en ramme på inntil 250 til 350 timer, men i denne saken vil sekretariatet anslå at prosjektet vil komme på minst 400 timer. Ut fra dagens timepris vil da kostnadene utgjøre nærmere 400 000 kr.

Rogaland Revisjon ser for seg at en forvaltningsrevisjon kan ha et todelt formål:

«Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september. Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:

- ***Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg***
- ***Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser***
- ***Evt. pantsettelse og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak***

Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags».

Om dette er en ramme for revisjonsoppdraget, er det opp til utvalget å avgjøre. Revisor gjør oppmerksom på at dess mer presis bestillingen er, desto raskere og mer effektivt kan revisor få utført oppdraget.

Som tidligere omtalt i tidligere bestillinger skal forvaltningsrevisjon være forbedringsorientert, og ha som formål å gi anbefalinger om tiltak dersom forvaltningsrevisjonen avdekker avvik eller mulige forbedringsområder.

Det foreligger allerede mye bakgrunnsdokumenter i saken. Revisor mener det vil være behov for å supplere den skriftlige dokumentasjonen, blant annet foreta en bredt sammensatt intervjuundersøkelse. Det gjelder sentrale personer i Karmøy kommune, Karmsund Havn, sentrale personer i havnerådet/havnestyret – både nåværende og tidligere representanter som før har deltatt i disse eierorganene. I tillegg kan det også være personer utenfor kommunen og havneselskapet som bør intervjes. Det vises nærmere til revisjonskriteriene/tilnærming i planen.

Det vil bli utarbeidet en skriftlig sluttrapport som gjør rede for undersøkelsen, funn og anbefalinger. Utkast til rapport vil bli sendt på høring til relevante aktører før det utarbeides en endelig sluttrapport. Sluttrapportering til utvalget og kommunestyret vil skje ved framstilling av en revisjonsrapport.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist *Rune Haukaas*
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder *Kristian Berland*
- Forvaltningsrevisor og siviløkonom *Therese Kristiansen*
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter *Ståle Opedal*

Alle har lang og relevant erfaring og utgjør et tverrfaglig sammensatt prosjektteam. Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet.

Rapport planlegges lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalget på utvalgets siste møte i høst 24. november eller første møte på nyåret 2022 avhengig av revisjonsoppdragets omfang.

Ressurser til kommunens kontrollarbeid

Rammebetingelsene for kontrollutvalg er i stor grad avhengig av kommunestyret, som legger til rette for at kontrollutvalget skal være i stand til å ivareta sine kontrolloppgaver. Kommunestyret må også sørge for at kontrollutvalget har de ressurser som er nødvendig for å gjennomføre pålagte oppgaver som regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Budsjettet ramme for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll har ligget på ca. 700 timer år ut fra kommunestyrets årlige budsjettbevilgninger. Det har årlig medført minst to rapporter pr år. KMG AS har, som tidligere nevnt, levert en forvaltningsrevisjonsrapport i vår innen en ramme på 250 timer. Tidligere år har regnskapsrevisjonen vært basert på avtalt fast pris med privat leverandør.

Årets budsjett er på kr 1 150 000 til revisjonstjenester. Pr 31.07.21 er forbrukt kr 650 974,-. I dette ligger faktura for utført regnskapsrevisjon for regnskapsåret 2020, forvaltningsrevisjon og attestasjoner for 2021. Det gjenstår da kr 500 000. på årets budsjett.

Imidlertid vil denne summen ikke dekke kostnadene for utført etterlevelseskontroll og forventet antall timer til regnskapsrevisjon som Rogaland Revisjon angitt i høst (se også vedlegg i sak om budsjett 2022), i tillegg til denne forvaltningsrevisjonen, som her er foreslått prosjektmandat til. Basert på estimatet for i høst vil det kunne være vanseklig nok å dekke kostnadene knyttet til regnskapsrevisjonen.

Sekretariatet må derfor be kontroll- og kvalitetsutvalget drøfte saken og evt. sende saken til kommunestyret for endelig behandling når det gjelder igangsetting av prosjektet og også be om en tilleggsbevilgning til ansvarsområdet 1100 Kontroll og revisjon.

I og med at det fra Rogaland Revisjon ikke er anslått en kostnadsramme, vil sekretariatet likevel antyde en ramme på inntil 400 timer. Med en timepris for 2021 på kr 960 vil nødvendig tilleggsbevilgning utgjøre kr 384.000.

Dekning foreslår dekket av midler for uforutsette tiltak i løpet av året.

Sekretariatets kommentarer

Utvalget/kommunestyret må ved en evt. bestilling ta stilling til om de foreslåtte problemstillingene/temaene dekker det kontroll- og kvalitetsutvalget/kommunen ønsker å oppnå med prosjektet. Etter sekretariatets vurderinger virker de aktuelle og dekkende. Det forutsettes at utvalget kommer til enighet om evt. hvilke salg som bør undersøkes nærmere.

Videre må det fastsettes en ramme for oppdraget. Sekretariatet antar at revisjonen kan veilede nærmere om dette under behandling av saken i kontrollutvalgsmøtet, men at det er kommunestyret som setter den endelige rammen.

Sekretariatet vil foreslå at utvalgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø
Daglig leder/utvalgssekretær

PROSJEKTMANDAT

Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune

Karmøy kommune, 2021

BAKGRUNN

Vi viser til vedtak i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 16.06.2021 om å bestille et forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg.

I bestillingsbrevet fra kontrollutvalgssekretariatet 22.06. er det presisert at utvalget gis anledning til å komme med innspill til mandatet for revisjonen. Utvalgsmedlem Thor Otto Lohne har kommet med synspunkter på mandatet 12.07. etter at Karmsund Havn IKS kom med tilleggsinformasjon 29.06. Den som først varslet i saken, kommunestyremedlem Robin Hult, formidlet synspunkter på innholdet i revisjonsmandatet 19.07.

Vi registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon, og at det er litt ulike synspunkter på hva som bør være problemstillingene i denne revisjonen. Vi har derfor innledningsvis referert til de forslag til problemstillinger som hittil er presentert. For oss står selvsagt bestillingen fra kontroll- og kvalitetsutvalget sentralt, men vi har referert øvrige innspill slik at utvalget kan gjøre nødvendige avklaringer og avgrensninger i møtet 1. september. Det er viktig at utvalget samlet er enige i innholdet til revisjonsmandat.

I vedlegg har vi laget en tidslinje over noen av hendelsene i saken så langt. Den er ment å gi et grovriss av dette sakskomplekset som har historiske røtter nesten 30 år tilbake i tid.

OVERSIKT OVER AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Problemstillingen utvalget ønsker å få belyst, slik det framgår av vedtaket i juni, er følgende:

- *Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?*

Av avtalen Haugesund og Karmøy inngikk i 1992 fremgår i punkt 3 at de to kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer som fantes på avtaletidspunktet i kommunen til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Det fremgår av avtalen av 1992 at de to kommunene skulle arbeide for å innlemme flere kommuner i samarbeidet. Dette arbeidet ble sluttført i 1999, da de øvrige (nåværende) eierkommunene

kom inn i samarbeidet. I forhold til denne problemstillingen er det behov for å avklare om utvalget med «kaianlegg» mener hele porteføljen av havneanlegg og kaianlegg, eller om den skal avgrenses til de 38 kaiene som ligger i Karmøy kommune, jf. saken om tilbakeføring av disse til Karmøy kommune. Det er også ønskelig å få klarhet i om problemstillingen omfatter åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund interkommunale havnevesen (KIH) i 1992, og/eller åpningsbalansen ved opprettelsen av IKSet i 1999. Førstnevnte foreligger det åpningsbalanse for, men ikke for sistnevnte etter det vi kan se. Det er vist til Karmsund Havn IKS, så vi antar det gjelder 1999 da selskapet ble opprettet og nye eiere kom inn. Det er rimelig å anta at porteføljen av kai- og havneanlegg endret seg mellom 1992 og 1999.

Karmsund Havns kommentar til utvalgets vedtatte revisjonsmandat er todelt: Den første er å avkrefte den informasjonen som Karmøy kommune kom med til utvalgsmøtet 17.03. om at eiendommer ved opprettelsen av selskapet ble lagt inn som tingsinnskudd. Det ble fra kommunens side uttalt at det var usikkert om det ble gjennomført noe formelt tingsinnskudd ved etablering av selskapet. Balansen for første driftsår etter etableringen i 1992 viser at det ble lagt inn anleggsmidler på henholdsvis ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy.

Karmsund Havns andre kommentar er at en nærmere undersøkelse av åpningsbalansen ikke vil gi klare konklusjoner i saken om salget av Kopervik havn i 2019. Deres syn er følgende:

- *«Karmsund Havn har understreket viktigheten av at en forvaltningsrevisjon gir tydelige svar og konklusjoner i «Kopervik Havn – saken».*

Slik vi leser Hjort DAs juridiske betenkning fra 7.06. og svar på tilleggsspørsmål 16.06. mener de at Karmsund Havn står fritt til å selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene, og at den foretatte hjemmelsoverføringen til havneselskapet som bl.a. omfatter Kopervik havn i 2017, ikke var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra eierne.

Selv om advokatfirmaet mener jussen er tydelig på dette området, kan det fastslås at oppfatningene er ulike på om salget av Kopervik havn var innenfor havneselskapets fullmakter. En nærmere undersøkelse av dette salget, kan gi mer informasjon om selve salgsprosessen, hva slags dialog det var mellom ulike aktører, og hvordan salget ble håndtert i praksis. Det kan supplere allerede foreliggende fakta i saken, og gi grunnlag for å trekke endelige konklusjoner. Vi ber utvalget avklare om vi skal gå dypere inn i denne saken.

Utvalgsmedlem Thor A. Lohne har i en lengre e.post 12.07. kommentert opplysningene fra Karmsund Havn om at eiendommer ikke inngikk i åpningsbalansen – verken ved selskapets opprettelse eller senere. E.posten er delt med utvalgets medlemmer. Lohnes konklusjon er at tema/problemstillinger for revisjonen derfor må defineres mer treffende. Hans forslag er:

1. *De avgjørende spørsmål er om Karmsund Havn hadde rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene.*
2. *I tillegg ønskes vurderinger knyttet til salgene av eiendommene.*

3. *Det er også ønskelig med synspunkter på inhabil-forsøket til Karmsund Havn. Er dette klanderverdig?*

Fra 1999 og fram til 2019 er vi kjent med at det har vært foretatt flere disposisjoner med hensyn til tilbakeføring av eiendommer og salg. Når det gjelder salg, ser vi at havneselskapet har avhendet flere eiendommer i perioden frem til 2019, og benyttet vederlaget til havneformål. Dette dreier seg dels om eiendom som havneselskapet selv har hatt hjemmel til, dels eiendom som deltakerkommunen har hatt hjemmel til.

Vi har ikke tilgang til noen samlet oversikt over de salg og tilbakeføringer av kaianlegg, tomter og havneanlegg som havneselskapet har gjort de siste 20 årene. Med stort og smått dreier det seg sannsynligvis om mange transaksjoner. Med hensyn til hvilke vi eventuelt skal gå inn i og gjøre vurderinger av, er det viktig å få gjort noen avgrensninger. Foruten Kopervik havn, har vi notert oss salget av 3 eiendommer i Monsavik som noen har stilt spørsmål ved. Dessuten har tilbakeføringen av kaianlegg til kommunen vært nevnt i flere sammenhenger.

Å gjennomgå et utvalg salgsprosesser og bringe på det rene hvordan de er håndtert, vil være en nærliggende oppfølging av Lohnes to første problemstillinger. Vi vil imidlertid be utvalget klargjøre om utvalget som helhet stiller seg bak Lohnes forslag til problemstillinger, og i forlengelsen av det, konkretisere hvilke salgsprosesser som ønskes vurdert.

Den tredje problemstillingen, om Lohnes habilitet i saken, kan også inngå i revisjonsmandatet om utvalget som helhet ønsker det. Vi har notert oss at det er ulike synspunkter i dette spørsmålet, men at kontroll- og kvalitetsutvalget har konkludert med habilitet.

Kommunestyrerepresentant Robin Hult viser i sitt innspill 19.07. til at det er solgt eiendommer som er Karmøy kommune sine gjennom tidligere Kopervik, Karmøy og Skudeneshavn havnevesen. Han anslår at det er blitt solgt eiendommer i Karmøy kommune for 40 millioner de siste årene og antyder at det sikkert er for lavt. Ifølge han skal da de andre kommunene inn med innskudd i form av kontanter eller tingsinnskudd tilsvarende eierbrøk. Ifølge hans opplysninger skal dette ikke være gjort. Han mener derfor at det må undersøkes hvordan dette er kommunisert til de andre eierkommunene. Har de fått beskjed om dette i forkant eller ikke i det hele tatt? Konkret foreslår Hult følgende problemstillinger:

- *Det må undersøkes om Karmsund havn har pantsatt eiendom, som de respektive kommunene har hatt eierskap til før inntreden i Karmsund havn, til underliggende AS.*
- *Det bør videre undersøkes om Karmsund havn føler at de har avklart eiendomsforhold og mener de kan oppta lån med sikkerhet gjennom eiendommer.*

Det følger av IKS-loven at selskapet bare kan ta opp lån dersom dette er fastsatt i selskapsavtalen. Karmsund Havn IKS sin selskapsavtale er det samme som vedtektene for selskapet. I vedtektenes § 7 femte ledd er det bestemt en øvre grense for låneopptak på NOK 800 millioner. Låneopptaket i Karmsund Havn IKS var per 31. desember 2020 på NOK 689,5

millioner. Det følger videre av IKS-loven at selskapet ikke kan pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Bestemmelsen omfatter også datterselskapet.

KPMG har i sin eierskapskontroll av Karmsund Havn (rapport juni 2021) for kontrollutvalget i Haugesund, ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i bystyret i Haugesund. Representanter for selskapet har i intervju med forvaltningsrevisor fortalt at det ikke er tatt pant i objekter i Karmsund Havn IKS. Basert på stikkprøvekontroll av grunnbokinformasjon for 7 eiendommer i selskapet og 3 eiendommer i datterselskapene, er det ikke funnet tinglyst pantsettelse av disse eiendommene.

I lys av Hults forslag til problemstillinger, er det viktig å få avklart om det skal foretas nye og grundigere undersøkelser utover det KPMG har gjort i sin nylige eierskapskontroll.

BEHOV FOR Å SAMMENFATTE KUNNSKAPSSTATUS OG KONKLUDERE

Granskningen av dette sakskomplekset har etter hvert blitt omfattende, og ny informasjon bringes til torgs etter hvert som tiden går. Vi registrerer at det bare i forbindelse med Hjorts juridiske betenkning er delt mer enn 50 ulike dokumenter. Både utvalget selv, og flere av dets medlemmer, har drevet granskningen fremover, og havneselskapet og kommunen har gått årtier tilbake i tid for å innhente opplysninger i saken. Fortsatt er spørsmål uavklarte. Og saken har blitt konfliktfylt og skaper mye oppmerksomhet i medier og blant folk. Hva som pt. er kunnskapsstatus i saken er det også noe ulike synspunkter på.

Det synes derfor å være et behov for å bringe ytterligere klarhet i saken og at det konkluderes.

Vi ser for oss at en forvaltningsrevisjon kan ha et todelt formål:

- Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september. Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:
 - *Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg*
 - *Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser*
 - *Evt. pantsettelser og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak*
- Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags.

Om dette kan være en ramme for revisjonsoppdraget, er opp til utvalget å avgjøre. Dess mer presis bestillingen er, desto raskere og mer effektivt kan vi få utført oppdraget.

METODE OG DATA

Det foreligger allerede en rekke bakgrunnsdokumenter i saken, blant annet de nevnte 50 dokumentene det er vist til i vedlegg i Hjort DA sin vurdering av saken. Avhengig av hvilke problemstillinger som skal ligge til grunn for revisjonen, kan det være relevant informasjon i

denne oversikten som kan være nyttig i revisjonen. Vi forutsetter at dette er informasjon vi vil få tilgang til, i sin helhet.

Det vil være behov for å supplere den skriftlige dokumentasjonen. Det gjelder informasjon om åpningsbalansen, i den grad den finnes, og om gjennomførte salgsprosesser. Og det gjelder informasjon om lån og eventuell pant eller annen sikkerhet i eiendom.

Slik tilgang forutsetter et samarbeid med Karmøy kommune og Karmsund Havn.

Vi er for øvrig kjent med omtalen av problemstillingene i media, og denne vil inngå i det samlede datamaterialet.

Vi registrerer at Hjort DA mener at lovverk og selskapsavtale/ vedtekter på en tydelig måte klargjør rettigheter og plikter i forholdet mellom eierkommune og selskap. Vi har imidlertid også notert oss at i praksis, så er det ulike forventninger og synspunkter på hva som er kommunens styringsmuligheter og selskapets handlingsrom og frihetsgrader.

På den bakgrunn mener vi det er behov for en bredt sammensatt intervjuundersøkelse. Det gjelder sentrale personer i Karmøy kommune (ordfører, rådmann, fageksperter ol.). Undersøkelsen bør også omfatte sentrale personer i havnerådet/havnestyret – både nåværende og tidligere representanter som før har deltatt i disse eierorganene. Og det gjelder videre intervjuer i Karmsund Havn. Det kan også være personer utenfor kommunen og havneselskapet som bør intervjues.

I den grad vi finner det nødvendig, vil vi innhente ekstern bistand.

REVISJONSKRITERIER

Til problemstillingene stilles det revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen måles mot. Revisjonskriterier skal være aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kilder til å utlede revisjonskriterier er:

- Lov om interkommunale selskap (IKS-loven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
- KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Selskapsavtale/vedtekter for Karmsund Havn IKS
- Samarbeidsavtale e.l. om Karmsund Havn IKS
- Kommunen sin eierskapsmelding
- Vedtak i kommunestyret/ havnerådet om Karmsund Havn IKS

OMFANG OG FRAMDRIFT

Det er pt. ikke mulig å angi en timeramme for hva en forvaltningsrevisjon vil kreve. Det avhenger av hvilke problemstillinger utvalget ønsker å prioritere. På bakgrunn av

kontrollutvalgets vedtak 1. september, vil vi raskt etter møtet justere prosjektmandatet og gi et anslag på en timeramme, men samtidig påpeke at også et anslag vil være usikkert.

Prosjektet vil bli utført i samarbeid mellom avdeling for forvaltningsrevisjon og avdeling for regnskapsrevisjon i Rogaland Revisjon. Ekstern bistand vil innhentes etter behov.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist Rune Haukaas
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder Kristian Berland
- Forvaltningsrevisor og siviløkonom Therese Kristiansen
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter Ståle Opedal

Alle har lang og relevant erfaring og utgjør et tverrfaglig sammensatt prosjektteam.

Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet.

Rapport planlegges lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalget på utvalgets siste møte i høst 24. november eller første møte på nyåret avhengig av revisjonsoppdragets omfang.

VEDLEGG – tidslinje over noen hendelser i «havnesaken»

Tidslinja gir en oversikt over en del hendelser som går nesten 30 år tilbake i tid. Den er ikke ment å være fyllestgjørende for det store vell av hendelser som angår havneselskapet og forholdet til Karmøy kommune som en av eierne i selskapet.

Årstill	Hendelse	Beskrivelse og merknader
1992	Etablering av Karmsund havnevesen DA bestående av havnedistriktene i Karmøy og Haugesund	Kommunene gikk inn med 500.000 hver, som ble kalt «likviditet». Disposisjonslisten som ble opprettet, viste hvilke anlegg det interkommunale samarbeidet fikk ansvar for å drifte og vedlikeholde i den enkelte kommune. Balansen for første driftsår viser anleggsmidler i balansen: «Faste eiendommer» (ca. 46 mill fra Haugesund og 28 mill fra Karmøy). Tilsvarende balanseposter er imidlertid også tatt med i kommunens regnskap. Det fremgår av vedtektene § 1 til det som ble hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Videre fremgår det av § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune Karmøy kommunes Kontroll- og kvalitetsutvalg innspill til problemstillinger til Hjort DAs oppdrag: «Dersom ikke eiendommer er mottatte som tingsinnskudd i form av anleggsmidler ved etablering av selskapet og regnskapsført i åpningsbalansen, hvordan kan de da ha blitt overført til Karmsund Havn?» Havneselskapet har selv undersøkt dette. I synspunkter på revisjonsmandatet vedtatt 16.06. uttaler havneselskapet 29.06. at «Vi er klar over at det i et tidligere saksfremlegg fra saksbehandler i kommunen ble skrevet at eiendommer var langt inn som tingsinnskudd. Dette er beklagelig, da dette er feil info.» I bestilling av forvaltningsrevisjon 16.06 er hovedproblemstillingen: <i>Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS? Og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?</i>
1999	Etablering av interkommunalt selskap. Eierskap utvidet med 4 kommuner. Eierstyring gjennom Havnerådet (representantskapet) og utøves av havnestyret.	Vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten. Slik Hjort DA forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen. Spørsmålet er hva dette betyr. Hjorts tolkning er at «Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.» «En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskapets regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt

		innskuddet.» Med disposisjonsavtalen fulgte en oversikt over anlegg i den enkelte kommune.
2009	Endring av selskapsavtalen og klausulen om at kommunene beholdt eierskap til de anleggende som ble overført, ble tatt ut av selskapsavtalen.	I saksframlegget for Haugesund bystyre er endringen i selskapsavtalen § 5 omtalt som en «redaksjonell endring».
2013	Salg av flere eiendommer som opprinnelig var ervervet med midler fra havnekassen og som hørte under havneselskapets portefølje.	Midlene fra salget skulle benyttes til å finansiere oppgradering av småbåthavnen i Stangelandsvågen, som også hørte til havnekassen. Selve småbåthavnen skulle, som en del av omstruktureringen, tilbakeføres til kommunen vederlagsfritt. Hjort DA har vurdert salget og konkludert: «Ved havneselskapets disposisjoner knyttet til Stangelandsvågen ble midler tilhørende havne-kapitalen benyttet til andre formål enn dem som er opplistet i havne- og farvannsloven § 48 første ledd. Disposisjonene synes ikke å ha forringet havnekapitalen, men selskapet skulle antakelig ha innhentet tillatelse fra departementet etter havne- og farvannsloven § 48 tredje ledd.»
2016	Vedtak av ny eierstrategi for Karmsund Havn IKS	Selskapet disponerer og drifter på det tidspunktet 57 større og mindre havneeiendommer. Virkelig eiendomsverdi anslås til ca. kr. 1.000 mill. kr. Investert ca. 550 mill. fra 2002 – 2015 med godkjent låneramme på inntil 600 mill. I tillegg til havneområdene har kommunene gitt selskapet ansvar for en rekke offentlig kaier og allmenninger, inkludert småbåthavner. Eierne åpne for at selskapet starter en prosess hvor disse avhendes eller tilbakeføres til kommunene hvor almenne hensyn må ivaretas.
2017	Havneselskapet med anmodning til Statens Kartverk om å foreta en navneendring for 14 eiendommer som i grunnboken var oppført med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver. Blant annet inngår Kopervik havn.	Hjort DA bedt om å vurdere om overføringen var i strid med selskapets vedtekter/ selskapsavtale og/eller gjeldende lov- og regelverk. Hjorts konklusjon: «Vi kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at overføring av hjemmel til de aktuelle eiendommene var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra deltakerkommunene.» «Det er opp til Statens Kartverk å bedømme om den framlagte dokumentasjon vil være tilfredsstillende for å oppfylle kravene etter § 14.» «Det er ikke grunnlag for å hevde at Karmøy kommune som deltakerkommune i Karmsund Havn IKS kunne krevd å få tilbake eierskapet til eiendommer eid av Kopervik Havnevesen og Karmøy havnevesen, og disponert inntekter av salg fritt, eller til egne havnformål.»
2018	KPMG med Eierskapskontroll av Karmsund Havn IKS bestilt av kontrollutvalgene i eierkommunene, samt Bømlo kommune	KPMGs konklusjon i forhold til eierskapskontroll: «Eierstrategi og sentrale krav og normer til godt eierskap er i all hovedsak etterlevd». Konklusjon i forhold til gjennomført forvaltningsrevisjon er at «Karmsund Havn IKS har et godt styrings- og kontrollmiljø, og at det er etablert system og rutiner for å sikre at selskapet har en forsvarlig drift og etterlever sentrale regelverk.» KPMG anbefaler havneselskapet å oppdatere anskaffelsesrutiner, formalisere og gjøre kjent rutiner for kontraktsoppfølging og formalisere rutiner og maler for styring i alle faser av investeringsprosjekter.

2019	2019 solgte havneselskapet en 16 mål stor eiendom i Kopervik til et privat selskap. De aktuelle eiendommene var opprinnelig registrert i grunnboken med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, og som i 2017 ble endret slik at Karmsund Havn IKS stod som hjemmelshaver.	Kommunen ønsket å kjøpe Kopervik Havn for 17,5 millioner. Taksten på vel 35 millioner kroner var Karmøy kommunes egen takst, som var lagt til grunn for utmålingen av eiendomsskatt.. Karmøy kommune ble forespurt om de ønsket å overta eiendommen, mot vederlag til havneselskapet. Spørsmålet ble gjenstand for politisk behandling i kommunestyret, som på bakgrunn av forslag fra rådmannen, konkluderte med at det var for kostbart å overta eiendommen til det oppgitte beløpet. På bakgrunn av dette og i samråd med kommunens administrasjon, besluttet havneselskapet å selge eiendommen i det åpne markedet, jf. havnerådets Sak 14/19 «Salg av Kopervik Havn» om salgsprosessen. Spørsmålet om Karmsund Havn IKS hadde rett til å selge eiendommene på Kopervik havn i 2019 og benytte salgssummen til investeringer i den interkommunale havnevirksomheten inngikk balnt de problemstillinger som Hjort DA ble bedt om å vurdere. Hjorts konklusjon er at «Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteiendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund.»
2020	Revidert havne- og farvannslov av 2019, gjort gjeldende fra 1.1.2020.	Etter revidert havne- og farvannsloven, kan det foretas utdeling fra kommunal havnevirksomhet, og eierkommunene kan benytte de midler som hentes ut til andre formål enn havneformål. Hjorts vurdering er at dette «...endrer selvsagt ikke at dersom havnevirksomheten er etablert i et samarbeid med andre, vil jo ikke en enkelt deltaker i slikt samarbeid ensidig kunne hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet.»
2020	Årsrapport Karmsund havn IKS	I løpet av 2020 har Karmsund Havn gjort en vurdering av verdier i selskapet, basert på eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter. Selskapet har betydelige verdier og disse er nå over 2,5 mrd.kr.
2021	KPMG med Eierskapskontroll for Haugesund kommune	KPMG: «Forvaltningsrevisjon har ikke gjort funn som tyder på at låneopptak i Karmsund Havn IKS er i strid med vedtak og forutsetninger i kommunestyret i Haugesund.» «Dersom kommunen ønsker å begrense selskapets mulighet til å ta opp lån i datterselskapene bør kommunen vurdere å endre selskapsavtalen.» Ang. investering i lufthavndrift: «Forvaltningsrevisors vurdering er at formålet med lufthavndriften faller utenfor formålet for Karmsund Havn IKS slik det er definert i samarbeidsavtalen for selskapet.» «Forvaltningsrevisor er av den oppfatning at saksbehandlingen ikke oppfyller allmenne forventninger til god eierstyring.» «Det er avdekket at rapporteringen som finner sted mellom selskapet og kommunestyret er mangelfull i forhold til kommunen sin eierskapsmelding av 2017 mht. leddet mellom kommunestyret og representantskapet det mangler rapportering.»

2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget har stilt en rekke spørsmål ved de opplysninger som har kommet fra kommunen, havneselskapet og Hjort DA.	Utgangspunktet for utvalgets engasjement i saken var forespørselen fra kommunestyremedlem Robin Hult til utvalgsleder 23.12.20 om å se nærmere på salget av Kopervik havn og senere overdragelse av havner fra havneselskapet til Karmøy kommune. Rådmannen ga først en tilbakemelding til utvalgets møte 17.03.21. Etter innspill fra utvalgsmedlem Thor Otto Lohne 11.04. ble saken tatt opp på ny i utvalgets møte 19.05. Hjort DA ble 30.04. gitt i oppdrag av havneselskapet og kommunen og utrede 3 problemstillinger fra oppdragsgiver, supplert med tilleggsspørsmål fra utvalget 27.05. Den juridiske betenkningen lå til grunn for rådmannens tilbakemelding til utvalgets møte 16.06. Forut for møtet ble Hjort bedt om å svare ut tilleggsspørsmål fra Lohne. Disse spørsmålene ble gitt et svar på av Hjort 16.06. Hjorts vurdering er bl.a. at Karmsund Havn kan selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene og at de kan gjøre dette uten kommunestyrets godkjenning. Videre det Hjorts vurdering at Karmøy kommune må kjøpe ut eiendommer fra havneselskapet til markedspris og salgssummen brukes til havneformål. Det er også Hjorts vurdering at hvorvidt en hjemmel er registrert på selskapet eller kommunen ikke har betydning for hvem som er reelle eier av eiendommen. Utvalget vurdering er at saken ikke er tilstrekkelig opplyst og at det er behov for en forvaltningsrevisjon.
2021	Kontroll- og kvalitetsutvalget bestiller forvaltningsrevisjon 16.06. som behandles 1.09.21.	Etter bestillingen har det kommet inn ulike innspill og synspunkter på mandatet for forvaltningsrevisjonen. Revisor har sammenfattet disse og på noen punkter bedt om nærmere klargjøring av hva utvalget ønsker å prioritere i møtet 1. september.

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	33/21
Kommunestyret	18.12.21	

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	151	

BUDSJETTFORSLAG 2022 – KONTROLLARBEIDET I KOMMUNEN

Sekretariatets forslag til vedtak og innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg foreslår et samlet budsjett for kontrollarbeidet i Karmøy kommune for budsjettåret 2022 med en totalramme på kr 2 753 000 eks. mva fordelt følgende:

<i>Kontroll- og kvalitetsutvalgets utgifter</i>	<i>kr</i>	<i>215 000</i>
<i>Sekretariatstjenester (HKS IKS)</i>	<i>kr</i>	<i>418 000</i>
<i>Revisjonstjenester (RR IKS)</i>	<i>kr</i>	<i>2 120 000</i>

- Vedlegg:**
1. Budsjettforslag – samlet for kontrollarbeidet 2022
 2. Brev fra Rogaland Revisjon av 23.08.21
 3. Budsjettoversikt alle eierkommunene
 4. Perioderapportering 31.07.21 fra RR

Bakgrunn for saken

Kontrollutvalget skal se til at kommunens regnskaper blir revidert og at det utføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Utvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet. Dette inkluderer budsjett for kjøp av revisjonstjenester, sekretariatstjenester og utgifter til utvalget. Denne saken legges fram som kontroll- og kvalitetsutvalgets forslag til budsjett for kommunens kontrollarbeid for 2022.

I følge kommuneloven har kontrollutvalget et vidt arbeidsområde, og er kun underordnet kommunestyret. Kontrollutvalgets tilsyn er ikke avgrenset til bare å gjelde økonomiske forhold. Kontrollutvalget skal også påse at saksforberedelse og beslutningsprosesser, både i administrasjonen og i de øvrige politiske organer, fungerer på en måte som garanterer oppfyllelse av alle faglige krav og ivaretar grunnleggende rettssikkerhetshensyn overfor kommunens innbyggere og andre som måtte bli berørt av vedtakene.

Kontrollutvalgets ansvar er i første rekke et påseer-ansvar, og utvalgets rolle vil først og fremst være som bestiller. En viktig del av dette ansvaret vil være å påse at bestillingene til revisor tilfredsstiller kommunens behov til enhver tid.

Dersom kontrollutvalget ønsker å foreta en tilleggsbestilling hos revisor utover vedtatt ramme, må utvalget anmode kommunestyret om en høyere ramme.

Kontrollutvalget har et lovpålagt ansvar for å utarbeide budsjettforslaget. Da kontrollutvalget kun er underlagt kommunestyret, skal kontrollutvalgets budsjettvedtak i henhold til forskriften følge innstillingen til årsbudsjettet til kommunestyret i forbindelse med at kommunen samlede budsjett for 2022 skal vedtas. Dersom **kontrollutvalgets innstilling** er lagt inn fra administrasjonen i rådmannens budsjettforslag, har det vært tolket slik at det **ikke har vært nødvendig** å legge det fram for kommunestyret **som egen sak eller vedlegg**.

Det har etter hvert blitt praksis i Karmøy kommune at utvalgets innstilling er blitt lagt inn i rådmannens budsjettforslag, uten endringer, dvs. ingen kutt/reduksjon.

Budsjettforslag fra kontrollutvalget kan bare endres av kommunestyret. Grunnen til at kontrollutvalgets budsjett er i en særstilling, er at utvalget skal være **fritt og uavhengig** av de organene som utvalget skal kontrollere. Det er uheldig om administrasjonen eller et organ som kontrollutvalget skal kontrollere får innvirkning på kontrollorganets budsjettamme.

Formannskapet kan likevel, i sitt samlede budsjett, foreslå et endret beløp i forhold til det kontrollutvalget foreslår. Kontrollutvalgets budsjettforslag skal likevel uendret følge det samlede budsjettframlegget til kommunestyret, slik at kommunestyret ved budsjettbehandlingen har informasjon om både kontrollutvalgets forslag og formannskapets innstilling til budsjett, jfr. forskriftens § 2.

Når det gjelder betaling for tjenester som kjøpes av selskaper/samarbeid, fastsettes budsjettet her av representantskapet og av styret, og kan kun endres av disse. Det gjelder i denne saken de overslag som er oversendt fra Rogaland Revisjon IKS om regnskapsrevisjon og fra HKS IKS.

Budsjettet skal omfatte alle utgifter forbundet med kontrollutvalgets, sekretariatets og revisjonens samlede virksomhet. Dette gir kontrollutvalget et forpliktende ansvar for budsjett og regnskap tilsvarende det de enkelte resultatenheter i kommunen har. Forskriften pålegger kommunen å ha en forsvarlig revisjonsordning og et uavhengig sekretariat. Budsjettforslaget omfatter derfor **lovpålagte** oppgaver.

Budsjettforslaget er delt inn i tre hovedpunkter: utgifter til kontrollutvalgets samlede virksomhet, utgifter til kjøp av sekretariatstjenester og kjøp av revisjonstjenester:

1. Kontroll- og kvalitetsutvalgets utgifter

Utvalgets egne utgifter er videreført som tidligere år. Kontroll- og kvalitetsutvalget fastsetter ikke selv møtegodtgjørelsen, men den er innarbeidet i budsjettforslaget for å synliggjøre samlede kontrollutgifter. Budsjettet forutsetter en aktivitet i utvalget som tidligere år med 8 møter i kalenderåret.

Kontroll- og kvalitetsutvalget har åpne møter og det er lagt inn budsjettmidler til tilsynsvakt. Møtene holdes på rådhuset på ettermiddag/kveld og det forutsettes at dette fortsetter. Bevertning på møtene er lagt inn med enkel møtemat levert fra rådhusets kantine. Det er også lagt inn midler til kursdeltakelse og medlemskap i nettverk for kontrollutvalg. Budsjettforslaget er basert på utvalgets framlegg tidligere år.

Regnskapstallene for 2020 og 2021 er lavere enn budsjett, noe som skyldes ingen reisevirksomhet de siste to årene.

Sekretariatet vil foreslå tidligere budsjettsum, som er på kr 215 000.

2. Sekretariatskostnader

Representantskapets vedtak

Karmøy kommune er medeier i det interkommunale selskapet Haugaland Kontrollutvalgssekretariat (HKS) IKS og kjøper sekretariatstjenestene til kontrollutvalget herfra. Representantskapet vedtok i møtet 26.04.21, sak 6/21 budsjettet for 2022 og eiertilskuddet fra deltakerkommunene. Budsjettet er utarbeidet på bakgrunn av selskapsavtalen, der det betales en årlig fast grunnsum og etter medgått timeforbruk, basert på eierandel.

Kostnadene for Karmøy kommune neste år er satt til kr 418 000, som er en økning på 3,5 %. I prisen innbefatter normal aktivitet i utvalget, saksbehandling, utsending av innkallinger og utskrifter, arkivhold m.m. Sekretariatet drives etter selvkostprinsippet. Ved overskudd har midlene blitt overført til fond.

3. Revisjonskostnader

Revisors budsjettforslag

Karmøy kommune er fra 01.07.21 medeier i det interkommunale selskapet Rogaland Revisjon IKS, og kjøper derfor sine revisjonstjenester fra dette selskapet. Sekretariatet har mottatt forslag til budsjett fra revisor. Det vises til vedlagt brev (vedlegg 1) med vedlegg 2 og 3. Budsjettet er vedtatt av selskapets styre og representantskap. Når budsjettet er vedtatt i representantskapet, er det bindende for kommunen.

Regnskapsrevisjonen utføres innenfor fastsatt lovbestemte krav. Forvaltningsrevisjon og andre kontroller har tidligere år vært budsjettert med inntil 750 timer. For 2021 ble det budsjettert med en ramme/totalleveranse til inntil kr 1 150 000, som inkluderte fastpris for regnskapsrevisjon og kjøp av timer etter bestilling til forvaltningsrevisjon. Det ble i fjor opplyst at budsjettet for 2021 være usikre anslag pga gjeldende revisjonsavtale ville utløpe 30.06.21. Det var da ikke avklart om det ble ny anbudsrunde eller eierskap i Rogaland Revisjon IKS.

Revisors budsjett omfatter utgifter til vanlig regnskapsrevisjon, attestasjoner, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll/eierskapskontroll i henhold til planer vedtatt av kommunestyret, samt oppmøte i utvalget.

Rogaland Revisjon har for 2022 ført opp totalt **2000** timer. I dette er det lagt inn **1430** timer til attestasjon (350 t), regnskapsrevisjon (870 t), oppmøte i utvalget (80 t) og forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll med **700** timer.

Timeprisen er for 2022 satt til kr 1060,- eks. mva. I 2020 og 2021 var/er den kr 960,- eks. mva. Prisstigningen og antall anslåtte timer vil føre til at budsjettforslaget for 2022 vil innebære en kraftig økning i revisjonsutgiftene.

Regnskapsrevisjon

Budsjett for kjøp av revisjonstjenester inkluderer regnskapsrevisjon, forenklet etterlevelseskontroll, attestasjoner, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. For 2022 har sekretariatet måtte legge inn kr **1 378 00** til kjøp av regnskapsrevisjonstjenester på bakgrunn av revisors framlegg.

Kontrollutvalget har liten innflytelse på utgiftene som går med til regnskapsrevisjon, etterlevelseskontroll og attestasjoner. Revisor gjør selvstendige vurderinger av hvor mange timer som kreves for å utføre den lovpålagte (regnskaps-)revisjonen. Revisors budsjettanslag for regnskapsrevisjon må derfor legges til grunn for kontrollutvalgets budsjettarbeid.

Forvaltningsrevisjon

Når det gjelder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll står kontrollutvalget friere. Kommuneloven angir ikke noe nivå for hvor mye ressurser som skal gå med til disse revisjonsformene. Loven har krav om at det minimum skal lages fireårsplaner for hvilke forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger som grunnlag for hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Planene vedtas av kommunestyret og gjelder for angitt periode. Loven angir ikke hvor mange kontroller som bør gjennomføres i perioden eller pr. år. Dette avgjøres ut fra vedtatte planer, tilgjengelige ressurser og kommunestyrets vedtak.

Budsjettet for kjøp av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Karmøy kommune har tidligere år vært stabilt gjennom alle de snart 20 årene siden lovkravet kom. Det har vært satt av **750 timer** til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Erfaringsmessig har det blitt bestilt og lagt fram ca. 2-3 rapporter pr. år. Rapportene skal sikre innbyggerne gode tjenester, finne forbedringspotensiale og/eller sikre etisk forsvarlig drift av kommunen.

Kontroll- og kvalitetsutvalget gjør prioriteringer ut fra vedtatte planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll når det bestilles rapporter fra revisor. Det er ikke uvanlig at det kommer innspill underveis som gjør at utvalget gjør omprioriteringer i forhold til vedtatte planer.

Sekretariatet støtter revisors forslag om en reduksjon til **700** timer. Budsjettsum som foreslås er da **kr 742 000** i 2022 til forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll.

Samlede revisjonskostnader vil da komme på **kr 2 120 000** i 2022.

Kontroll- og kvalitetsutvalgets samlede budsjettforslag

For oversikt over budsjettforslaget for 2022, se eget vedlegg. Det blir foreslått et samlet budsjett på **kr 2 753 000** eksklusiv mva til kontroll i 2022. Kommunen betaler merverdiavgift på kjøp av tjenester fra revisor. Disse blir refundert, slik at denne posten går i null.

Årets budsjett er på kr 1 150 000 slik at bevilgningene til revisjon vil måtte øke betydelig. Sekretariatet har påpekt dette for ledelsen av selskapet, men revisjonsdirektøren viser til at:

«anslaget er basert på nivå fra våre eiere frem til nå og at dette også er kommentert i sak om eierskap. Vårt fokus er å levere et helhetlig tilbud hvor vi sammen med eierne kontinuerlig forbedrer oss.»

Sekretariatet vil vise til sak om valg av revisjonsordning i fjor høst hvor kostnadene til revisjon i sørfylket var gjengitt. Til sammenligning kan nevnes at Sandnes kommune med sine 80.000 innbyggere (det dobbelt av Karmøy) har et revisjonsbudsjett i 2021 på kr 3,5 mill. kr og samlet til kontrollarbeidet kr 4,4 mill. kr. For 2022 vil sekretariatet/kontrollutvalget legge fram innstilling på nær kr 4 mill. kr, der av 1100 timer er reservert til forvaltningsrevisjon (reduisert med 350 timer som følge av tidligere bystyrevedtak).

Alle kommunene på Haugalandet vil få en kraftig økning (dobling) av utgiftene til revisjon neste år. Det er vanskelig å vite hva en anbudskonkurranse vil ha gitt som resultat, men en økning ville utvilsomt også kommet også ved valg av privat revisjonsordning. Siden forrige anbudsrunde er det kommet nye krav til revisjonen som følge av ny kommunelov, bl.a. om attestasjon om kommunens økonomiforvaltning, også kalt «forenklet etterlevelseskontroll». Tidligere avtaler ble prisjustert etter konsumprisindeksen, mens lønnsindeksen de siste årene har ligget langt over, og dette vil trolig klart også ha gitt utslag i prisene ved ny anbudsrunde.

Kontrollutvalg er direkte underlagt kommunestyret. Som tidligere nevnt pålegger forskriften derfor kommunen å sørge for at kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme skal følge formannskapet innstilling til kommunestyret, slik at dette forslaget er kjent for kommunestyret når totalbudsjettet skal behandles. I år vil det være det særlig være aktuelt.

Sekretariatet forutsetter at dersom det fremmes forslag om reduksjon i budsjettforslaget, skal det skje av formannskapet i tråd med forskriftene og ikke av administrasjonen. Dersom kommunestyret vedtar endringer i kontrollutvalgets budsjettforslag, må dette meldes til utvalgets sekretariat da det vil få store følger for utvalgets arbeid.

Saken legges fram for kontroll- og kvalitetsutvalget til diskusjon, samt med en anbefaling til kommunestyret for kommende års ramme til kontrollarbeidet.

Aksdal, 23.08.21

Toril Hallsjø (sign.)
Daglig leder/utvalgssekretær

KARMØY kommune

Budsjett for kontrollarbeidet 2022

Art	Ansvar 11000/ funksjon 1100: Kontroll	Budsjett- forslag 2022	Budsjett- forslag 2021
1081	Fast godtgjørelse utvalgsleder		
1081	Møtegodtgjørelse	kr 71 000	kr 71 000
1080	Tapt arbeidsfortjeneste	kr 14 000	kr 14 000
1099	Arbeidsgiveravgift	kr 10 000	kr 10 000
1030	Ekstrahjelp/vakt	kr 19 000	kr 19 000
	Lønn og sosiale utgifter	kr 114 000	kr 114 000
1115	Bevertning	kr 7 000	kr 7 000
1150	Kurs og opplæring	kr 70 000	kr 70 000
1171	Reiseutgifter	kr 12 000	kr 12 000
11950	Kontingenter/lisenser	kr 12 000	kr 10 000
	Kjøp av varer og tjenester	kr 101 000	kr 99 000
1375	Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS	kr 418 000	kr 403 000
1375	Rogaland Revisjon IKS	kr 2 120 000	
1370	KPMG AS		kr 1 150 000
	Kjøp av sekretariat- og revisjonstjenester	kr 2 538 000	kr 1 553 000
Kontrollutvalgets totale budsjettramme		kr 2 753 000	kr 1 766 000

Oversikt - Rogaland Revisjon IKS

Regnskapsrevisjon, attestasjoner, mm.	kr 1 378 000
Forvaltningsrevisjon/eierskapskontroller	kr 742 000
Sum oversikt	kr 2 120 000

Timepris	kr 1 060	kr 960
Alle beløp er eks. mva.		

Timeoversikt

Regnskapsrevisjon	870	
Attestasjoner	350	
Kontrollutvalg	80	
Annet (rådgivning etc.)		
Sum regnskapsrevisjon, attestasjoner, mv.	1300	
Forvaltningsrevisjon	700	750
Timer i alt	2000	



Kontrollutvalgssekretariat
Karmøy kommune

Haugaland
Kontrollutvalgssekretariat IKS
Mottatt dato: 23.08.21
Journalført: 21/284/bha
Arkivkode: 216

Strandkaiaen 36
N-4005 Stavanger
Rogaland-revisjon.no
E: post@rogaland-revisjon.no
T: 40 00 52 00
Org.nr.: 887 052 832

Stavanger, 23.08.2021

Budsjettforslag 2022

Det vises til forespørsel om notat for budsjettforslag mottatt i epost 16.08.2021.

Vårt budsjettforslag er basert på de erfaringer vi har med vårt arbeid med våre eierkommuner frem til nå. Det er flere elementer om virker inn her, men innbyggertall er sentralt for våre foreløpige anslag. Det vises til saksfremstilling fra sekretariatet i forbindelse med valg om å gå inn som eier i Rogaland Revisjon IKS med oversikt over kostnader per kommune. Våre budsjettforslag oppfatter vi er i samsvar med kontrollutvalgssekretariatet oversikt.

Vi fakturerer ikke etter fast pris, men etter faktisk timeforbruk. Dette vil variere fra kommune til kommune og fra år til år. Vår visjon er å forbedre offentlig sektor og det innebærer at vi er tilgjengelig for kommunen, herunder kontrollutvalg og administrasjon, samtidig som vi søker å gjøre revisjonen effektivt, med en god arbeidsfordeling mellom kommuner og oss. Våre framtidige budsjettforslag vil baseres på den erfaring og kunnskap som vi sammen bygger.

Vi har ikke endret timepris de siste 3 år og vårt representantskap vedtok på sitt møte i april å endre timepris fra 960,- til 1060,- eller med ca. 10%.

Vi legger ved tertialrapportering lik den vi sender til alle kommuner (30/4, 31/7 og 31/12) hvor timeanslag er fordelt ut på hovedgrupper. Vi har satt opp tilsvarende tabell som sekretariatet viste i sin saksfremstilling, se eget vedlegg.

Det er kontrollutvalget som bestiller våre oppdrag og vi ønsker en god dialog i forhold til dette. Vi ser frem til et godt samarbeid fremover.

Vennlig hilsen

Rogaland Revisjon IKS

Rune Haukaas
Revisjonsdirektør

Vedlegg notat budsjett 2022

Nye eiere	Budsjett 2020	Folketall 01.01.20	Kostnad pr innbygger 2020	Budsjett 2022	Folketall 01.01.2021	Kostnad pr innbygger 2022
Karmøy	1 115 000	42 186	26	2 120 000	42 345	50
Haugesund	837 000	37 357	22	1 908 000	37 323	51
Tysvær	535 000	11 065	48	932 800	11 178	83
Vindafjord	440 000	8 714	50	858 600	8 705	99
Sauda	440 000	4 595	108	752 600	4 561	165
Sveio	421 000	5 766	73	858 600	5 798	148
Etne	404 000	4 062	99	572 400	4 053	141
Bokn	260 000	852	305	429 300	859	500
Utsira	215 000	198	1 086	319 060	192	1 662

Tidl eiere	Budsjett 2020	Folketall 01.01.20	Kostnad pr innbygger 2020	Budsjett 2022	Folketall 01.01.2021	Kostnad pr innbygger 2022
Stavanger	6 869 000	143 574	48	7 584 300	144 147	53
Sandnes	3 907 000	79 537	49	3 943 200	80 450	49
Sola	1 238 400	27 153	44	1 367 400	27 457	50
Randaberg	921 600	11 221	82	1 017 600	11 315	90
Eigersund	917 000	14 811	62	1 012 300	14 787	68
Hå	912 000	18 991	48	1 007 000	19 120	53
Strand	931 200	12 968	70	1 028 200	13 070	79
Gjesdal	907 200	12 002	76	1 001 700	12 064	83
Suldal	855 000	3 804	225	943 400	3 809	248
Hjelmeland	556 800	2 574	269	614 800	2 580	238
Sokndal	489 600	3 804	129	540 600	3 257	166
Bjerkreim	460 800	2 787	165	535 300	2 791	192
Lund	494 400	3 202	136	545 900	3 174	172
Kvitsøy	379 200	517	733	418 700	507	826

KARMØY KOMMUNE
 Perioderapportering 31.07.2021



Kunde	Måned												Tot. timer	Tot. sum eks mva
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Regnskapsrevisjon							16						16,00	15 360
Bekreftelse/attestasjoner													0,00	0
Kontrollutvalg													0,00	0
Rådgivning							1,5						1,50	1 440
Forvaltningsrevisjon							1						1,00	960
Total sum	0	0	0	0	0	0	18,5	0	0	0	0	0	18,50	17 760

KARMØY	FR	RR	ATT	KU	RÅD	TOTALT	SUM
B 2021	385,0	450,0	225,0	40,0		1 100,0	1 056 000
R 2021	1,0	16,0	0,0	0,0	1,5	18,5	17 760
B 2022	700,0	870,0	350,0	80,0		2 000,0	2 120 000

Budsjett 2022:

Anslag basert på erfaring fra våre eiere før utvidelse. Vil justeres når vi har bedre kunnskap på den enkelte kommune. Timeprisen økes i samsvar med representantskapets budsjettvedtak med kr 100,- for 2022 slik at timepris blir kr 1 060,- + mva for kommuner og kr 1 115,- + mva for andre. Det vises forøvrig til notat om budsjett 2022.

Forbruk 2021:

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	34/21
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 01.09.21

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar referat- og orienteringssakene 38 – 48/21, herunder henvendelsen fra Egil Martin Solberg om DAB-utbygging til orientering.

Vedlegg:

38. Statusoversikt pr. august 2021
39. KST-vedtak 21.06.21, sak 64/21 - Rogaland Revisjon IKS – godkjenning av selskapsavt.
40. KST-vedtak 28.06.21, sak 76/21 – Forvaltningsrevisjonsrapport – «Kvalitet- og journalsystem v/sykehjem»
41. Krisesenter Vest IKS - protokoll fra representantskapsmøte 11.06.21
42. Karmsund Havn IKS - innkalling til møte i Havnerådet 30.06.21
43. Haugaland Brann og Redning – protokoll - ekstraord. repr.skapsmøte 24.08.21
44. Henvendelse fra Egil Solberg om eierskapskontroll Haugaland Kraft AS om DAB-satsing
45. Foreløpig tilbakemelding til Solberg av 28.06.21
46. Haugaland Kraft AS sine kommentarer til DAB-saken – brev av 30.06.21
47. FKT – medlemsinfo. juni 2021
48. Revisjonsrapporter om håndtering av koronautbruddet (IM)

Saksorientering

Vedlagt følger de ovenfor opplistede tema, brev, meldinger og lignende til utvalgets orientering.

Statusoversikten skal hjelpe utvalget å holde oversikt med de sakene som strekker seg over flere møter. Det gjelder spesielt forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Det kan forekomme andre saker som kontrollutvalget ønsker å følge opp på et senere tidspunkt. Oversikten blir oppdatert til hvert møte.

Under dette punktet/saken kan kontrollutvalget og revisor også ta opp saker knyttet til ulike prosjekt. Det legges opp til at revisor kan orientere om framdrift i et pågående prosjekt, eller avklare endringer om nødvendig. Oversikten over avsluttede prosjekter viser hvilke prosjekter som er ferdig behandlet i inneværende valgperiode.

Vedr pkt 44-46

Fra A-Media AS/Radio Haugaland v/Egil Martin Solberg er det kommet e-post av 28.06.21 til kontrollutvalgssekretariatet med ønske om at kontrollutvalget undersøker sak rundt Haugaland Kraft AS og DAB-utbygging. Foreløpig svar ble sendt 29.06.21 med kopi til Haugaland Kraft.

Fra Haugaland Kraft Fiber AS v/dir. Jan Håland er det i brev av 30.06.21 mottatt tilsvarende til Solbergs påstander.

Sekretariatet vil vise til tidligere generelle kommentarer om henvendelser til utvalget, sist i forrige møte i sak 37/21 og spesielt dette med utvalgets ressurser.

Sekretariatet legger med dette fram henvendelsen for utvalget for at det må ta standpunkt til om det vil følge opp saken eller ikke, om det er behov for mer informasjon til neste møte eller avvise saken. Sekretariatet vil anbefale det siste, ut fra det som er framlagt og utvalgets tildelte ressurser.

Forvaltningsrevisjon knyttet til pandemien

Utvalgsmedlem Fjellkårstad ønsket sist møte at utvalget så på konsekvenser knyttet til pandemien, slik noen andre kontrollutvalg har valgt som tema. Sekretær vil gjøre oppmerksom på at rapportene til Sandnes, Gjesdal og Strand kommune om håndtering av koronautbruddet ligger ute på Rogaland Revisjon sine nettsider under rapporter. De har håndtert pandemien på en god eller relativt god måte, men de mindre kommunene er sårbare når det gjelder behov for ekstrabemanninger ved kriser og bemanning innen helse og omsorg.

Aksdal, 24.08.21

Toril Hallsjø

Daglig leder/utvalgssekretær



Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg - Statusoversikt august 2021

Saker fra bestilling til behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget

Tema	Bestilling	Tidsbruk	Status	Ferdig	Merknad
Orientering - <i>Destinasjon Hgsd & Hgl</i>	18.11.20, sak 44/20	-	Møter 1. september		Daglig leder
«Kommunale havner og kaianlegg»	16.06.21, sak 24/21	Inntil 400 timer?	Til bestilling av KST	Nov. 2021 el. 2022	Rogaland Revisjon IKS
Orientering - <i>Rusteamet</i>	18.11.20, sak 44/20	-	Neste møte		

Saker under politisk behandling eller til oppfølging i utvalget

Forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll	Bestilt KU/KST	Behandlet/s i KU	Behandlet i KST	Planlagt oppfølging	Merknad
Oppfølging av rapport « <i>Tidlig innsats</i> »	05.02.20, sak 2/20	16.06.21, sak 22/21	20.09.21, sak ?	-	
« <i>Arbeidsmiljø og ytringsklima</i> »	22.10.20, sak 39/20	16.06.21, sak 23/21	20.09.21, sak ?	Høsten 2022	12 mnd.
« <i>Kvalitets- og journalssystem sykehjem</i> »	26.08.20, sak 23/20	17.03.21, sak 11/21	28.06.21, sak 76/21	Våren 2022	9 mnd.

Tidligere prosjekter/orienteringer

Tema	Bestilt	Behandlet i KU	Behandlet i KST	Fulgt opp i KST	Merknad
Orientering - <i>Husøy havn og næringsområde</i>	18.11.20, sak 44/20	16.06.21, sak	-	-	Tore Gautesen
Orientering - <i>barnevernleder</i>	18.11.20, sak 44/20	19.05.21, sak 15/21	-	-	Jakob Bråtå
Orientering - <i>miljørådgiver</i>	18.11.20, sak 44/20	17.03.21, sak 9/21	-	-	Pernille Iden
Rapport « <i>Tidlig innsats</i> »	05.02.20, sak 2/20	17.06.20, sak 17/20	21.09.20, sak 115/20	16.06.21, sak	KPMG AS
Oppfølging av rapport « <i>Personvern</i> »	23.01.19, sak 3/19	25.09.19, sak 36/19	25.11.19, sak 122/19	23.01.21, sak 20/21	KPMG AS
Orientering – <i>barnehagesjefen</i>	18.11.20, sak 44/20	27.01.21, sak 2/21			Einar Solheim
Orientering om <i>Haugaland Vekst IKS</i>	05.02.20, sak 3/20	18.02.20, sak 43/20			Tormod Karlsen



politisk sekretariat

Dato: 25.08.2021

Dokumentnummer: 21/5570-4

Deres referanse:

Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund
Lie

Toril Hallsjø v/Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS

Rogaland Revisjon IKS - Godkjenning av selskapsavtale, samarbeidsavtale og eierstrategi

Kommunestyret- 064/21, har i møte 21.06.2021 17:30 fattet følgende vedtak:

1. Karmøy kommune går inn som eier i Rogaland Revisjon IKS fra og med 01.07.2021.
2. Karmøy kommune sitt innskudd og eierdel i Rogaland Revisjon IKS på kroner 481.600 og eierdel på 8,19 % blir dekket med overføring fra kommunens disposisjonsfond.
3. Kommunestyret godkjenner selskapsavtale datert 01.07.2021 (vedlegg 1) og samarbeidsavtale datert 01.07. 2021 (vedlegg 2).
4. Kommunestyret godkjenner en forenklet eierstrategi for Rogaland Revisjon IKS, som beskrevet i dette saksframlegget.

Med hilsen

Siv Elisabeth Røksund Lie
formannskapssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk.



politisk sekretariat

Toril Hallsjø

Dato: 25.08.2021

Dokumentnummer: 20/24726-5

Deres referanse:

Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund
Lie

Forvaltningsrevisjonsrapporten - Kvalitets - og journalsystem ved sykehjem

Kommunestyret- 076/21, har i møte 28.06.2021 17:30 fattet følgende vedtak:

1. Karmøy kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Kvalitets- og journalsystem sykehjem» fra KPMG AS til orientering.
2. Rapporten oversendes rådmannen for videre oppfølging av rapportens anbefalinger.
3. Rådmannen gir tilbakemelding til kommunestyret via kontroll og kvalitetsutvalget om oppfølging av rapporten innen 9 måneder etter kommunestyrets vedtak.

Med hilsen

Siv Elisabeth Røksund Lie
formannskapssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk.



KRISESENTER VEST

PROTOKOLL REPRESENTANTSKAPSMØTE KRISESENTER VEST IKS 11.06.21

Sted: via Teams

Tilstede: Bjørn Tollefsen (Etne), Ingeborg Skjølingstad(Bokn), Karin Dokken Austvik(Suldal), Leif Kongestøl(Kvinnherad), Sigurd Eikje(Tysvær), Ole Bernt Thorbjørnsen(Haugesund), Tove Grimsby(Utsira), Vibeke Vikse Johnsen(Karmøy), Yngve Bergesen(Vindafjord), Kristine Trane(Tysnes), Unni Seim (Bømlo), Jostein Førre(Sveio), Tarjei Haga (Stord), Kjell Magnar Mellesdal (Styreleder), Britt Helen Aasbø (daglig leder)

Referent: Britt Helen Aasbø

Sak 1 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Innkalling og saksliste er godkjent

Britt Helen Aasbø valgt til referent.

Underskrift av protokoll: Kristine Trane og Yngve Bergesen

Sak 2 ÅRSMELDING MED REVIDERT REGNSKAP 2020

Daglig leder orienterte om året 2020. Årsmelding og revidert regnskap er godkjent

Sak 3 BUDSJETT OG ØKONOMI 2022

Budsjett 2022 er godkjent

Sak 4 VALG AV STYREMEDLEMMER TIL STYRET

Valgkomite har innstilt følgende:

Morten Sørensen (nestleder) 2 år

Nina Iren Nesheim (styremedlem) 2 år

Vara velges for 1 år og følgende innstilles:

Grethe Anglevik (Suldal)

Lene Gjuvsland Skjelnes (Kvinnherad)

Torbjørn Reiser (Ullensvang)

Styret utgjør i perioden 2021- 2022 følgende styremedlemmer:

Kjell Magnar Mellesdal (styreleder) 1 år (Bømlo)

Morten Sørensen (nestleder) 2 år (Karmøy)

Nina Iren Nesheim (styremedlem) 2 år (Ullensvang)

Inger Johanne Moe (styremedlem) 1 år (Stord)

Jennifer Martinsen (styremedlem) 1 år (Haugesund)

Sak 5 VALG AV REVISOR

Daglig leder har sendt ut 3 prisforespørsler og har fått svar fra 2 revisjonsfirma. Haugaland Revisjon gav det rimeligste tilbudet.

Sak 6 FASTSETTING AV HONORAR TIL STYRET

Representantskapet opprettholder honorar på kr 60 000

Sak 7 VALG AV VALGKOMITE

Jostein Førre, Anne Lise Naasen og Sigurd Eikje er valgt til deltakere i valgkomite.



Kristine Trane


Yngve Bergesen



KARMSUND HAVN (IKS)
Postboks 186
5501 Haugesund
Tlf.: 52703750

Haugaland
Kontrollutvalgssekretariat IKS
Mottatt dato: 30.06.21
Journalført: 21/240/tha/jsh
Arkivkode: 217

Innkalling til møte i havnerådet

Det innkalles med dette til havnerådsmøte i Karmsund Havn IKS.
Møtet avholdes via Teams.

Onsdag den 30.06.2021, kl. 08.00

Til behandling i styremøtet foreligger:

HR-SAK 11/21 Salg av aksjer i Lufthavndrift AS (s. 2) (Unntatt offentlighet jmf off.loven § 13)

Forfall bes meddelt administrasjonen, som vil kalle inn vara.

Haugesund, 29.06.2021

Tore Gautesen
Havnedirektør



Haugaland brann og redning iks

MØTEPROTOKOLL

Representantskapet for Haugaland brann og redning iks

Møtested:	Digital plattform (TEAMS)	
Møtedato:	24.08.2021	
Tid:	16 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰	
Saker:	21/011-21/013	
Til stede:	Gerd Helen Bø, leder Jarle Nilsen, medlem Osmund Våga, medlem Linn Therese Erve, medlem Marte Eide Klovning, medlem Sigmund Lier, medlem Ole Johan Vierdal, medlem	Suldal Karmøy Bokn Sveio Utsira Tysvær Vindafjord
Forfall:	Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim, medlem	Etne
Andre:	Elling Hetland, styreleder Torleif Østrem-Olsen, nestleder styre Tore Johan Enerstvedt, styremedlem Finn Ulvund, styremedlem Laila Steine, styremedlem Heidi Synnøve Nymann, fast vara i styre Karin Dokken Austvik, rådmann Suldal May Britt Jensen, rådmann Utsira Ingeborg Skjølingstad, rådmann Bokn Dag Botnen, daglig leder	
Diverse merknader:	-	
Underskrifter:		
Stad:	Haugesund	
Dato:	24.08.2021	

Gerd Helen Bø
leder

Sigmund Lier
medlem

Osmund Våga
medlem

Linn Therese Erve
medlem

Marte Eide Klovning
medlem

Jarle Nilsen
medlem

Ole Johan Vierdal
medlem

Møteprotokoll er sendt til:

- eierkommuner
- revisjonen/KPMG
- Haugaland kontrollutvalgssekretariat

SAKSOVERSIKT

Sak nr	Tittel	Saksbehandling
21/011	Godkjenning av innkalling og saksliste	Vedtak
21/012	Revidering av beredskapsanalyse	Vedtak
21/013	Eventuelt	Vedtak

SAKSNR. SAKSPROTOKOLL

21/011 Godkjenning av innkalling og saksliste

Brannsjefen sin tilråding

1. Representantskapet for Haugaland brann og redning iks godkjenner innkalling og saksliste som fremlagt.

Saksbehandling i representantskapet 24.08.2021

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i representantskapet

1. Representantskapet for Haugaland brann og redning iks godkjenner innkalling og saksliste som fremlagt.

21/012 Revidering av beredskapsanalyse

Brannsjefen sin tilråding

1. Representantskapet fastsetter følgende mandat for gjennomføring av beredskapsanalyse:
 - a. Analysen skal gi svar på organisering og dimensjonering av brannvesenet som sikrer at regelverk og mål for eierne innfris.
 - b. Analysen skal omfatte beredskapsnivå, organisering og geografisk struktur uavhengig av kommunegrenser.
 - c. Det fastsettes en prosjektorganisering som sikrer medvirkning fra eiere og ansatte.
 - d. Som produkt av beredskapsanalysen skal det foreslås et branndokument for selskapet.

Utfyllende tekst for mandatet finner en under saksopplysninger.

2. Styret ber daglig leder om å etablere en prosjektorganisasjon som får i ansvar å utarbeide beredskapsanalysen etter mandatet, ref. punkt 1. Prosjektorganisasjonen skal ha en referansegruppe som sikrer innflytelse og medvirkning.

Saksbehandling i styret 15.06.2021

Det er behov for å få mandatet for beredskapsanalysen behandlet i representantskapet før denne gjennomføres. Daglig leder tar kontakt med representantskapsleder for å planlegge et ekstraordinært møte så snart som råd. I møtet må det ytterligere avklares hva eierne legger i mandatet.

Til det ekstraordinære møtet legges det også frem en prosjektbeskrivelse og plan for gjennomføring.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i styret for Haugaland brann og redning iks

1. Representantskapet fastsetter følgende mandat for gjennomføring av beredskapsanalyse:
 - a. Analysen skal gi svar på organisering og dimensjonering av brannvesenet som sikrer at regelverk og mål for eierne innfris.
 - b. Analysen skal omfatte beredskapsnivå, organisering og geografisk struktur uavhengig av kommunegrenser.
 - c. Det fastsettes en prosjektorganisering som sikrer medvirkning fra eiere og ansatte.
 - d. Som produkt av beredskapsanalysen skal det foreslås et branndokument for selskapet.

Utfyllende tekst for mandatet finner en under saksopplysninger.

2. Styret ber daglig leder om å etablere en prosjektorganisasjon som får i ansvar å utarbeide beredskapsanalysen etter mandatet, ref. punkt 1. Prosjektorganisasjonen skal ha en referansegruppe som sikrer innflytelse og medvirkning.

Saksbehandling i representantskapet 24.08.2021

Brannsjefen foreslo endringer i ordlyd for mandat slik at dette samsvarer med terminologi som benyttes i lov og forskrift. Mandat er etter dette:

Eierkommunene ønsker et kosteffektivt og optimalt organisert HBR som kan levere den beredskapen som er nødvendig. HBR må dimensjoneres ut fra en beredskapsanalyse som sikrer at vi innfrir lov og forskrift og de mål som eierne har satt for HBR.

HBR må etablere en helhetlig beredskapsanalyse som tar for seg beredskapsnivå, organisering og geografisk struktur. Det er viktig at selskapet søker en optimal stasjonsstruktur uavhengig av kommunegrensene. Analysen skal være beslutningsgrunnlaget for fastsettelse av branndokument (brannordning) for Haugaland brann og redning iks.

Det skal opprettes en referansegruppe hvor eierkommunene er representert ved kommunedirektører/rådmenn. Det er viktig med tett dialog og medvirkning underveis slik at nødvendige valg og beslutninger i prosjektfasen optimaliseres og at det er kunnskap om -og eierskap til løsningene. Det er ønske om en 3. partsvurdering underveis i arbeidet. Budsjett og plan for arbeidet utarbeides.

Arbeidet må koordineres mot eiere, politisk og tillitsvalgte. Arbeidet med beredskapsanalyse skal ha følgende leveranser:

- Prosjektbeskrivelse og -plan for gjennomføring.
- Milepælsplan (inkl. hørings-/beslutningsplan).
- Gjennomgang av eksisterende ROS-analyse og rapport som inkluderer forebyggende tiltak.
- Synergieffekter med utfallsrom og tiltaksplaner.
- Beskrivelse av budsjettkonsekvenser for 2022 (kortsiktige tiltak som gir synergieffekt og/eller innsparing)
- Sluttrapport.
- Forslag til branndokument.

Det presiseres fra leder av representantskapet at det må benyttes lokal kunnskap i arbeidet med beredskapsanalysen og det bør være flere eierrepresentanter med i arbeidet videre.

Øvrige kommentarer er at det må være geografisk spredning med tanke på ressurspersoner, men hvor det samtidig forventes en effektiv gjennomføring. Det bør hentes inn erfaringer fra andre brannregioner og det blir vist til beredskapsplaner som er utarbeidet for hver enkelt kommune.

Analysen er en revisjon av eksisterende plan, men må tilpasses mandatet. Videre må analysen behandles i de rette fora før denne fastsettes.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt med de justeringer som ble gjort i mandatet.

Vedtak i representantskapet

1. Representantskapet fastsetter følgende mandat for gjennomføring av beredskapsanalyse:
 - a. Analysen skal gi svar på organisering og dimensjonering av brannvesenet som sikrer at regelverk og mål for eierne innfris.
 - b. Analysen skal omfatte beredskapsnivå, organisering og geografisk struktur uavhengig av kommunegrenser.
 - c. Det fastsettes en prosjektorganisering som sikrer medvirkning fra eiere og ansatte.
 - d. Som produkt av beredskapsanalysen skal det foreslås et branndokument for selskapet.

Utfyllende tekst for mandatet finner en under saksopplysninger.

Haugaland
 Kontrollutvalgssekretariat IKS
 Mottatt dato: 28.06.21
 Journalført: 21/238/4a
 Arkivkode: 217

Eierskapskontroll Haugaland Kraft

Avsender

Egil Martin Solberg | Radio Haugaland <egil.martin.solberg@gmail.com>

Mottaker

tha@kontrollutvalgene.no

Kopi til

tor@zeit.no , Helge Thorheim <hthorhei@online.no>

Dato

27.06.21 Søn kl. 17:54

Viser til møte i kommunestyret 21.09.20 og sak "Plan for eierskapskontroll 2020-2024".

Vi venter med stor interesse på hvordan forhold vedrørende DAB-satsing i Haugaland kraft blir vurdert.

I møtet fremkommer det at kontrollen skal se på:

- * Hvordan Karmøy som helhet gjennomfører sin eierstyring.
- * Hvordan kommunen sikrer at selskap etterlever regelverk/kommunen sine krav til samfunnsansvar.
- * Hvordan kommunen følger opp og vurderer at eierskap gir avkastning i samsvar med intensjonen.

Kort saksfremleggelse

Lokalradioene ble pålagt overgang til DAB i 2011. De neste 3 årene ble det investert i størrelsesorden 6 millioner kroner for å løse denne utfordringen.

Denne lave etableringskostnaden, for et såpass stort (Rogaland og Sunnhordland) og kvalitetsmessig godt DAB-anlegg, ble gjort mulig av betydelig dugnadsinnsats og det faktum at radioene selv har ansatte med nødvendig utdanning, fagbrev og autorisasjoner.

Problemstillingen oppsto da lokalradioene skulle bygge ut videre i distriktene, på Karmøy, i Tysvær, Vindafjord, Etne, Sveio og i Sunnhordland. Inntektsgrunnlaget som skal forsvare investeringene er ikke godt nok der der det bor lite folk.

I august 2014 avholdt vi derfor et møte med daværende kulturminister Thorhild Widvey (H) og daværende fylkesvaraordfører Terje Halleland (FrP). Dette endte med at vi fikk gjennomslag for en særskilt økonomisk støtteordning for utbygging i disse områdene. Ordningen trådte i kraft fra 2016.

Men det ble ingen utbygging i distriktene. Prosjektet stanset opp etter at FK Haugesund og Haugaland Kraft utkonkurrerte lokalradioene i en offentlig pengeauksjon - om retten til slik støtte.

Pengene lokalradioene skulle motta til prosjektet, endte isteden i klubbkassen til FK Haugesund. 3,2 millioner kroner, tilsvarende 16 DAB-sendere i distriktene, har forsvunnet.

Vi har gjort omfattende undersøkelser og intervjuer i saken, for å finne ut av hva som lå bak og hvordan dette kunne skje.

Her er noen av våre funn:

* FK Haugesund hadde økonomiske problemer og ble enige med Haugaland Kraft om at fotballklubben skulle få alle inntektene, mens Haugaland Kraft skulle ta alle utgiftene. Et rent tapsprosjekt for det offentlige.

* Driften er da også i strid med reglene om offentlig støtte, da planlagt underskudd også betegnes som offentlig støtte.

* Styreleder Petter Steen jr og Direktør Olav Linga, har forklart at investeringene i DAB ble besluttet administrativt, og uten at selskapets øvrige organer var informert eller hadde noe kjennskap til prosjektet.

* Mistanke om korrupsjon: Det er ingen tvil om at nære personlig relasjoner mellom ledelsen i Haugaland kraft og FK Haugesund her har vært avgjørende for at selskapet inngikk en avtale som åpenbart ikke var i kraftselskapets økonomiske interesse.

* Avtalen ble først gjort med Haugaland Kraft AS, men senere overført til Haugaland Kraft Fiber AS. Dette som en konsekvens av kritikken vi rettet mot kraftselskapet, og det faktum at vedtektene og eierskapsmelding i Karmøy kommune ikke tillot en slik etablering.

* Samfunnsansvar: Det er ikke mye konsekvensutredning som skal til for å se at tiltaket hadde potensial for dramatiske negative konsekvenser for lokalradioene, samt at deres demokratiske samfunnsfunksjon på denne måten ble kraftig begrenset. Det må således rettes sterk kritikk til de involverte i kraftselskapet.

Dramatikken i dette nå

Så lenge Haugaland Kraft sitter på disse lokalradiokonsesjonen, blir det ikke bygget ut DAB på Haugalandet og i Sunnhordland. Uten den nødvendige økonomiske støtte, blir det umulig å gjennomføre.

FM har holdt liv i noen lokalradioer frem til i dag, når vi ikke har kunnet bygge ut DAB. Men det eventyret er slutt i 2026 og tiden er nå knapp for å kunne realisere utbyggingen i distriktene, før det er for sent.

Vi er i alt 15 radio-selskap som samarbeider om DAB-utbygging. Vi tar alle sterk avstand fra Haugaland kraft sitt "oppkonstruerte" prosjekt.

PS: Det finnes omfattende dokumentasjon i saken.

--

Med vennlig hilsen

Egil Martin Solberg

A-Media AS | Radio Haugaland

Mobiltlf.: 911 7777



Egil Martin Solberg (via e-post egil.martin.solberg@gmail.com)

Deres ref.	Deres dato	Vår ref.	Dato
	27.06.21	21/239/217/tha	28.06.21

FORELØPIG TILBAKEMELDING - HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET

Vi viser til din e-post av 27.06.21 til kontrollutvalgssekretariatet om Karmøy kommune og eierskapskontroll av Haugaland Kraft om til deres DAB-satsing.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vil i **neste møte 1. september** få lagt fram din oversendelse under referatsakene. Utvalget vil i møtet drøfte om saken ligger innenfor deres mandat, om den skal avvises eller følges opp.

Det er bare kommunestyret som kan pålegge kontrollutvalget oppgaver. Når det gjelder henvendelser fra andre, må utvalget selv vurdere om utvalget vil behandle henvendelsen eller ikke. Om kontrollutvalget skal behandle en sak, vil være avhengig av om saken ligger innenfor mandatet til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget sine oppgaver er omtalt i «*Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*». Utvalgets primæroppgaver er å sørge for at kommunen har en forsvarlig regnskapsrevisjon, at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt andre oppgaver på et overordnet nivå knyttet til systemkontroll.

Kontrollutvalget skal ikke være et klageorgan for enkeltvedtak eller en arena for overprøving av politiske prioriteringer/vedtak som er gjort av kommunalt folkevalgte organ. Utvalget har heller ikke myndighet til å fatte vedtak som binder forvaltningen.

Administrasjonen vil før møtet eller i møtet ha anledning til å komme med sitt syn i saken. I møtet vil kontroll- og kvalitetsutvalget også få forelagt seg sak om valg av forvaltningsrevisjonsprosjekt eller eierskapskontroll som neste prosjekt til våren 2022.

Du vil bli orientert om utfallet av saken når endelig vedtak foreligger. Sakskart og protokoller fra utvalgets møter blir lagt ut på våre nettsider www.kontrollutvalgene.no.

Med hilsen

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder

Kopi: Karmøy kommune v/postmottak
Haugaland Kraft AS
Utvalgsleder Tor Inge Mehus

Haugaland
Kontrollutvalgssekretariat IKS
Mottatt dato: 20.07.21
Journalført: 21/274/tha
Arkivkode: 216

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS
v/Daglig leder Toril Hallsjø

Deres referanse
21/239/217/tha

Deres dato
28.06.21

Vår referanse
287324-v1

Dato
30.06.2021

DAB saken

Vi viser til mail med vedlegg sendt til Egil Martin Solberg 28.06.21 med kopi til bl.a. Haugaland Kraft AS.

Bakgrunn for saken:

- FK Haugesund ble tildelt anleggskonsesjon og frekvenstillatelse for å starte opp og drive senderanlegg for digital lokalradio innenfor «lokalradioblokka» i mars 2016. FK Haugesund solgte etter hvert anleggskonsesjonen og frekvenstillatelsen til HK Fiber. Overdragelsen ble godkjent av Medietilsynet og Nkom, og gjennomført helt etter gjeldende lover og forskrifter.
- Haugaland Kraft fiber har tilrettelagt for at mindre lokalradioer får sendetid i lokalradioblokka i henhold til Medietilsynets ønske. Dette gjelder imidlertid kun lokalradioer som har inngått avtale om sending av kringkastingssignaler med anleggskonsesjonæren.
- Ifølge Medietilsynet har Radio Haugaland/A-Media inngått avtale for bruk av frekvenser i Riksblokk II, som eies og drives av Norkring. Dette er et helt annet DAB-nett enn det Haugaland Kraft Fiber er tildelt konsesjon i.
- HK Fiber har kun mottatt lovlig offentlig tilskudd fra Medietilsynet i forbindelse med utbygging av DAB lokalradio i to regioner.
- HK Fiber oppfatter at også FK Haugesund mottok slikt tilskudd mens de hadde konsesjonen, og at disse midlene er brukt til sitt formål, nemlig å betale HK for den tekniske etablering av anlegget.

Radio Haugaland v/Egil Martin Solberg har i flere perioder og i stor utstrekning kommet med usannheter og injurierende utsagn om Haugaland Kraft på sin radiokanal og på de nettflater han har tilgang på.

Egil Martin Solberg har også levert inn politianmeldelse på Haugaland Kraft med en rekke uriktige påstander. Denne anmeldelsen er avvist av Sør-Vest Politidistrikt.

Radio Haugaland v/Egil Martin Solberg fikk i lengre tid tillatelse til å fortsette sending av sine radiokanaler på Norkring sin konsesjon på Riksblokk II.

20. november 2018 meddelte Norkring av de leverte tilbake konsesjonen de hadde kjøpt på Riksblokk II med virkning fra 16.mai 2019. Radio Haugaland fikk imidlertid tillatelse til å fortsette å sende på Riksblokk II.

NKom meddelte 08.12.20 at A-Media som Egil Martin Solberg kontroller er tildelt konsesjon på Riksblokk II i perioden fra 01.01.21 til og med 31.12.31. ref.:

<https://www.nkom.no/frekvenser-og-elektronisk-utstyr/frekvensauksjoner/auksjon-av-riksblokk-ii>

Vi viser også til brev fra Haugaland Kontrollutvalgsssekretariat IKS til A-Media v/Egil Martin Solberg datert 21.05.21 ref.: 19/2111/217/tha

Radio 102 som sender på vår konsesjon har tidligere uttalt at både de og deres eier Mediehuset Haugesunds Avis gjerne stiller opp møter med våre eiere, styret, NKom Medietilsynet eller andre dersom det er ønskelig.

Vi stiller også gjerne opp for Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg for svare på eventuelle spørsmål angående vår rolle i denne saken.

Med vennlig hilsen
Haugaland Kraft Fiber AS

Jan Håland
Direktør
jan.haland@hkraft.no

Kopi: Tor Inge Mehus
Helge Thorheim
Jarle Nilsen
Vibeke Vikse Johnsen
Helge Thorheim
Petter Steen
Olav Linga

Medlemsinformasjon juni 2021

Til FKTs medlemmer – kontrollutvalg og kontrollutvalgssekretariat

Sommerferien nærmer seg for de fleste. For FKTs sekretariat er det tid for å oppsummere det halvåret som vi har lagt bak oss og legge planer for høsten. Vi håper å treffe mange av dere kommende høst.

Kurs og konferanser

Kontrollutvalgslederskolen 2021, 18.-19. oktober (fysisk og digital)

Vi fikk gode tilbakemeldinger på Kontrollutvalgslederskolen i fjor og ønsker å fortsette med dette tilbudet. Vi satser på fysisk samling som strømmes til de av dere som vil delta digitalt.

I år har vi gitt alle kontrollutvalgsledere anledning til å komme med forslag til tema. Tusen takk for alle gode innspill! Programmet er klart, og vi har åpnet for påmelding fra hjemmesiden (klikk på lenken over).

For å få gjennomført det faglige opplegget på en best mulig pedagogisk måte, har vi satt et tak på antall deltakere ca. 50 personer for det fysiske arrangementet. Kontrollutvalgsmedlemmer kan melde seg på, men lederne vil bli prioritert. Vi holder av noen plasser til sekretariat.

Frist for påmelding til fysisk samling: 24. september. Frist for påmelding til digitalt arrangement: løpende fram til 17. oktober

Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning

På fagkonferansen i år fikk vi tilbakemeldinger om at det var behov for kurs i hvordan kontrollutvalget kan skrive uttalelse til årsregnskap og årsberetning basert på FKTs veileder.

Vi er i gang med å planlegge et digitalt kurs til høsten og vil komme med mer informasjon om det etter sommeren.

Konferanser og kurs våren 2022

For de av dere som er tidlig ute med å legge møteplaner, kan det være verdt å merke seg datoen for konferansene våren 2022:

- Sekretariatskonferansen 2022, Scandic Lillestrøm, 16.-17. mars
- Fagkonferanse og årsmøte 2022, Lily Contry Club 8.-9. juni 2022

Ny veileder til høring

Sekretariatene har visse plikter etter personvernregelverket når personopplysninger samles inn og brukes. FKT har derfor utarbeidet et forslag til mal for personvernrutine for kontrollutvalgssekretariat som kan være til hjelp slik at sekretariatene kan få bedre oversikt over behandling av personopplysninger. Formålet er å sikre at personopplysninger behandles på en forsvarlig måte.

Alle kontrollutvalgssekretærer har fått invitasjon til et digitalt høringsmøte 13. september. Frist for å sende skriftlig høringssvar er 1. oktober.

Ny rapport om valg av varamedlemmer til kontrollutvalget

Rapporten er en videreføring av en undersøkelse som ble gjennomført våren 2020 (delrapport 1).

Delrapport 1 – Valg av kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, omhandler kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens § 23-1 ved valg av kontrollutvalg for perioden 2019-2023.

Delrapport 2 – Valg av varamedlemmer til kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, ble presentert på FKTs digitale fagkonferanse 2. juni. Hovedmålet med undersøkelsen var å se på kommunenes og fylkeskommunenes etterlevelse av kommunelovens §§ 7-5 til 7-7 ved valg av varamedlemmer til kontrollutvalg for perioden 2019-2023. Undersøkelsen er gjennomført i tidsrommet 12.mars – 18.mai 2021 av Kjell Tore Wirum, 1.vara til styret i FKT.

Høringer

FKT har gitt høringssvar til NOU 2020: 13 Private aktører i velferdsstaten. Vi mener at utvalget har gjort et viktig arbeid for å gi en samlet oversikt over det rettslige rammeverket for private aktører i velferdsstaten. Utvalgets anbefalinger kan bidra til at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd.

Nytt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Vi har mottatt var fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på spørsmål om personvernombud for kontrollutvalgssekretariat. FKT tilbyr personvernombudstjeneste til kontrollutvalgssekretariatene. Ta kontakt med sekretariatet hvis du er interessert i tilbudet eller lurer på noe i den forbindelse. Du kan også lese mer på medlemssidene.

Vi har også mottatt svar på spørsmål om varsling til kontrollutvalget om møter i selskap

Styret og årsmøtet

Styret hadde møte 31. mai. Du finner protokollen vedlagt og på medlemssiden (krever pålogging). På årsmøtet 1. juni ble det valgt nytt styre. Det var få utskiftninger i år.

Oversikt over styresammensettingen 2021-2022. Styret har sitt neste styremøte 16. august i Arendal.

Protokoll fra årsmøtet 1. juni

Nye medlemmer

Vi ønsker kontrollutvalgene i Flatanger og Levanger kommuner velkommen som nye medlemmer i FKT. Nå har vi 205 medlemmer (184 kontrollutvalg og 21 sekretariat).

Bruk hjemmesiden vår! www.fkt.no Følg oss også på [twitter](#) og [facebook](#)

De av dere som ønsker tilgang til medlemssidene kan sende en e-post til fkt@fkt.no for å få tildelt passord. Dette gjelder alle utvalgsmedlemmer.

Send oss gjerne en e-post hvis du har noen gode tips eller hvis det er noe du lurer på.

FKT ønsker alle medlemmer en god sommer!



Vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen,
Generalsekretær